

GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY
CENTRAL STATISTICAL OFFICE

Gospodarka finansowa jednostek samorządu terytorialnego 2012

Financial Economy of Local Government Units 2012

Opracowanie publikacji
Preparation of the publication

**Główny Urząd Statystyczny, Departament
Studiów Makroekonomicznych i Finansów**
*Central Statistical Office, Macroeconomic
Studies and Finance Department*

kierujący
supervisor

Mirosław Błazej
Dyrektor Departamentu Studiów
Makroekonomicznych i Finansów GUS
*Director of Macroeconomic
Studies and Finance Department CSO*

zespół
team

Katarzyna Gałczyńska
Katarzyna Golik
Krystyna Kobiałka

aneks statystyczny
statistical appendix

Krystyna Kobiałka
Irena Łączyńska (US Radom)

współpraca
cooperation

Michał Wojtyniak
Julia Wysokińska

Projekt okładki
cover design

Zakład Wydawnictw Statystycznych
Statistical Publishing Establishment

ISSN 2084-0489

Publikacja dostępna na stronie internetowej <http://www.stat.gov.pl>

Publication available on website <http://www.stat.gov.pl>

PRZEDMOWA

Główny Urząd Statystyczny przekazuje Państwu publikację pt. *Gospodarka finansowa jednostek samorządu terytorialnego 2012*. Jej celem jest przedstawienie Czytelnikowi informacji o wykonaniu budżetów różnych szczebli jednostek samorządu terytorialnego. Informacje wykorzystane w publikacji pochodzą ze sprawozdawczości Ministerstwa Finansów oraz z Głównego Urzędu Statystycznego.

W opracowaniu omówiono ogólne zasady gospodarki budżetowej samorządów lokalnych, akcentując zmiany systemowe i legislacyjne wprowadzone w analizowanym okresie. W dalszej części publikacji podano informacje na temat wykonania budżetów gmin, miast na prawach powiatu, powiatów i województw w 2012 r., prezentując je na tle wyników osiągniętych w poprzednich okresach sprawozdawczych. Aneks statystyczny, dostępny tylko w wersji elektronicznej (CD i Internet), zawiera szeregi czasowe dochodów, wydatków, wyników, przychodów i rozchodów oraz zobowiązań samorządów lokalnych.

Przekazując Państwu niniejszą publikację zwracam się z uprzejmą prośbą o uwagi, wnioski i sugestie, które będą stanowiły cenną wskazówkę w pracach nad kształtem następnej edycji publikacji.

Dyrektor
Departamentu Studiów
Makroekonomicznych i Finansów

Mirosław Błażej

Warszawa, październik 2013

PREFACE

The Central Statistical Office presents publication Financial Economy of Local Government Units 2012 on local governments budget outturn of different administrative levels. Data used in this publication were acquired from reports of the Ministry of Finance or come from the CSO Poland statistics.

The publication presents general budgetary rules for local governments and underlines systemic and legal changes that have been introduced during the analyzed period. In following parts there is also quoted important factual and numeric information on the outturn of the local government budgets of different administrative levels, i.e. gminas, cities with powiat status, powiats and voivodships in 2012. These data are presented on the background of previous reporting periods. The statistical annex, which is available only in digital version (CD and Internet), comprises time series of: revenue, expenditure, financial result, income, outgoing and also obligation of local governments.

Any comments and suggestions are very welcomed and will constitute a valuable input for subsequent releases of this publication.

*Director of Macroeconomic Studies and
Finances Department*

Mirosław Błazej

Warsaw, October 2013

SPIS TREŚCI

Strona

PRZEDMOWA.....	3
UWAGI OGÓLNE.....	10
I. ZASADY I UWARUNKOWANIA GOSPODARKI FINANSOWEJ JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO.....	14
I.1. LUDNOŚĆ	15
I.2. PODSTAWOWE ZASADY GOSPODARKI FINANSOWEJ JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO.....	16
I.3. STRUKTURA BUDŻETÓW	25
I.4. DOCHODY WŁASNE	25
I.5. DOTACJE OGÓŁEM I SUBWENCJA OGÓLNA	28
I.5.1. DOTACJE OGÓŁEM.....	28
I.5.2. SUBWENCJA OGÓLNA.....	30
II. GOSPODARKA FINANSOWA JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO.....	35
II.1. DOCHODY JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO	37
II.1.1. DOCHODY WŁASNE	39
II.1.2. DOTACJE OGÓŁEM	43
II.1.3. SUBWENCJA OGÓLNA	44
II.1.4. ŚRODKI NA FINANSOWANIE I WSPÓŁFINANSOWANIE PROGRAMÓW I PROJEKTÓW UNIJNYCH	45
II.2. WYDATKI JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO	46
II.2.1. WYDATKI OGÓŁEM	46
II.2.2. WYDATKI JST NA FINANSOWANIE I WSPÓŁFINANSOWANIE PROGRAMÓW I PROJEKTÓW UNIJNYCH.....	50
II.3. WYNIK BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO	51
II.4. FINANSOWANIE	54
II.5. ZADŁUŻENIE JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO.....	56
III. GOSPODARKA FINANSOWA GMIN	60
III.1. DOCHODY GMIN	61
III.1.1. DOCHODY WŁASNE	63
III.1.2. DOTACJE OGÓŁEM	65
III.1.3. SUBWENCJA OGÓLNA	69
III.2. WYDATKI GMIN.....	70

III.3. WYNIK BUDŻETÓW GMIN	74
III.4. FINANSOWANIE	75
III.5. ZADŁUŻENIE GMIN	76
IV. GOSPODARKA FINANSOWA MIAST NA PRAWACH POWIATU	79
IV.1. DOCHODY MIAST NA PRAWACH POWIATU	80
IV.1.1. DOCHODY WŁASNE.....	81
IV.1.2. DOTACJE OGÓŁEM.....	83
IV.1.2. SUBWENCJA OGÓLNA.....	86
IV.2. WYDATKI MIAST NA PRAWACH POWIATU.....	87
IV.3. WYNIK BUDŻETÓW MIAST NA PRAWACH POWIATU	90
IV.4. FINANSOWANIE	90
IV.5. ZADŁUŻENIE MIAST NA PRAWACH POWIATU	92
V. GOSPODARKA FINANSOWA POWIATÓW	94
V.1. DOCHODY POWIATÓW	95
V.1.1. DOCHODY WŁASNE	96
V.1.2. DOTACJE OGÓŁEM.....	97
V.1.3. SUBWENCJA OGÓLNA.....	99
V.2. WYDATKI POWIATÓW	100
V.3. WYNIK BUDŻETÓW POWIATÓW	102
V.4. FINANSOWANIE	103
V.5. ZADŁUŻENIE POWIATÓW.....	104
VI. GOSPODARKA FINANSOWA WOJEWÓDZTW	107
VI.1. DOCHODY WOJEWÓDZTW	108
VI.1.1. DOCHODY WŁASNE	110
VI.1.2. DOTACJE OGÓŁEM.....	111
VI.1.3. SUBWENCJA OGÓLNA.....	114
VI.2. WYDATKI WOJEWÓDZTW	114
VI.3. WYNIK BUDŻETÓW WOJEWÓDZTW.....	117
VI.4. FINANSOWANIE	117
VI.5. ZADŁUŻENIE WOJEWÓDZTW	118

PODSUMOWANIE	121
ZAŁĄCZNIK – AKTY PRAWNE	125
SPIS WYKRESÓW	133
SPIS TABLIC	136
ANEKS STATYSTYCZNY DOSTĘPNY W WERSJI ELEKTRONICZNEJ W FORMACIE XLS.....	138

CONTENTS

Page

PREFACE	3
GENERAL REMARKS	10
PRINCIPLES AND CONDITIONS OF LOCAL GOVERNEMENT UNITS' FINANACIAL ECONOMY	14
I.1. POPULATION	15
I.2. BASIC PRINCIPLES OF LOCAL GOVERNMENT UNITS' FINANCIAL ECONOMY	16
I.3. BUDGETS' STRUCTURE	25
I.4. OWN REVENUE	25
I.5. SUBSIDIES AND SUBVENTION	28
I.5.1 SUBSIDIES	28
I.5.2. SUBVENTION	30
II. LOCAL GOVERNMENT UNITS' FINANACIAL ECONOMY	35
II.1. LOCAL GOVERNEMENT UNITS' REVENUE	37
II.1.1. OWN REVENUE	39
II.1.2. SUBSIDIES	43
II.1.3. SUBVENTION	44
II.1.4. EUROPEAN UNION FUNDS	45
II.2. LOCAL GOVERNMENT UNITS' EXPENDITURE	46
II.2.1. EXPENDITURE	46
II.2.2. EXPENDITURE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS' ON FUNDING AND CO-FUNDING OF EU PROJECTS AND PROGRAMMES	50
II.3. LOCAL GOVERNMENT UNITS' BUDGETARY RESULT	51
II.4. FINANCING	54
II.5. LOCAL GOVERNMENT UNITS' INDEBTEDNESS	56
III. GMINA' FINANACIAL ECONOMY	60
III.1. GMINAS' REVENUE	61
III.1.1. OWN REVENUE	63
III.1.2. SUBSIDIES	65
III.1.3. SUBVENTION	69
III.2. GMINAS' EXPENDITURE	70
III.3. GMINAS' BUDGETARY RESULT	74
III.4. FINANCING	75
III.5. GMINAS' INDEBTEDNESS	76
IV. CITIES WITH POWIAT STATUS' FINANACIAL ECONOMY	79
IV.1. CITIES WITH POWIAT STATUS' REVENUES	80

IV.1.1. OWN REVENUE.....	81
IV.1.2. SUBSIDIES	83
IV.1.3. SUBVENTION	86
IV.2. CITIES WITH POWIAT STATUS' EXPENDITURE	87
IV.3. CITIES WITH POWIAT STATUS' BUDGETARY RESULT	89
IV.4. FINANCING.....	90
IV.5. CITIES WITH POWIAT STATUS' INDEBTEDNESS.....	92
V. POWIATS' FINANACIAL ECONOMY	94
V.1. POWIATS' REVENUE	95
V.1.1. OWN REVENUE	96
V.1.2. SUBSIDIES.....	97
V.1.3. SUBVENTION	99
V.2. POWIATS' EXPENDITURE.....	100
V.3. POWIATS' BUDGETARY RESULT	102
V.4. FINANCING	103
V.5. POWIATS' INDEBTEDNESS	104
VI. VOIVODSHIPS' FINANACIAL ECONOMY	107
VI.1. VOIVODSHIPS' REVENUE	108
VI.1.1. OWN REVENUE	110
VI.1.2. SUBSIDIES	111
VI.1.3. SUBVENTION	114
VI.2. VOIVODSHIPS' EXPENDITURES	114
VI.3. VOIVODSHIPS' BUDGETARY RESULT	117
VI.4. FINANCING.....	117
VI.5. VOIVODSHIPS' INDEBTEDNESS	118
SUMMARY	121
APPENDIX – LEGAL ACTS	125
LIST OF CHARTS	133
LIST OF TABLES	136
STATISTICAL APPENDIX AVAILABLE IN THE ELECTRONIC VERSION IN XLS FORMAT	138

UWAGI OGÓLNE

1. Dane z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego przytoczone w niniejszej publikacji oraz prezentowane w aneksie statystycznym pochodzą z następujących sprawozdań resortowych wprowadzonych rozporządzeniami Ministra Finansów:

- Rb-27S – roczne sprawozdanie z wykonania planu dochodów budżetowych jednostek samorządu terytorialnego;
- Rb-28S – roczne sprawozdanie z wykonania planu wydatków budżetowych jednostek samorządu terytorialnego;
- Rb-NDS – kwartalne sprawozdanie o nadwyżce/deficycie jednostki samorządu terytorialnego;
- Rb-Z – kwartalne sprawozdanie o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz gwarancji i poręczeń;
- Rb-30 – roczne sprawozdanie z wykonania planów finansowych zakładów budżetowych;
- Rb-30S – roczne sprawozdanie z wykonania planów finansowych samorządowych zakładów budżetowych;
- Rb-31 – roczne sprawozdanie z wykonania planów finansowych gospodarstw pomocniczych;
- Rb-32 – roczne sprawozdanie z wykonania planów finansowych środków specjalnych;
- Rb-33 – roczne sprawozdanie z wykonania planów finansowych funduszy celowych nie posiadających osobowości prawnej;
- Rb-34 – kwartalne sprawozdanie z wykonania planów finansowych dochodów własnych jednostek budżetowych i wydatków nimi finansowanych.

Dane za 2012 r. zostały zebrane na sprawozdaniach budżetowych według zasad określonych w *rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 3 lutego 2010 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej* (Dz. U. Nr 20, poz. 103) oraz *rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 4 marca 2010 r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych* (Dz. U. Nr 43, poz. 247). Zgodnie z ww. przepisami jednostki samorządu terytorialnego sporządzają i przekazują do Ministerstwa Finansów, raz na kwartał, sprawozdania z wykonania planów dochodów i wydatków budżetowych w pełnej szczegółowości, tj. dział, rozdział, paragraf, sprawozdania o nadwyżce/deficycie budżetowym, sprawozdania o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz gwarancji i poręczeń. We wszystkich tablicach niniejszej publikacji prezentowane dane za 2012 r. opracowano na podstawie bazy danych Ministerstwa

Finansów, według stanu na dzień 05 kwietnia 2013 r. i pochodzą one ze sprawozdań rocznych jednostek samorządu terytorialnego. Dane te obejmują jednostki budżetowe, samorządowe zakłady budżetowe (działające na mocy *ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych*) oraz rachunki dochodów i wydatków, o których mowa w art. 223 ust.1 ustawy o finansach publicznych.

Występujące w powyższych sprawozdaniach kategorie budżetowe grupowane są według aktualnej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych, a grupowania analityczne nawiązują do stosowanych przez Ministerstwo Finansów w *Sprawozdaniu z wykonania budżetu państwa za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2012 r.; Informacja o wykonaniu budżetów jednostek samorządu terytorialnego*. Dane dla sektora JST prezentowane są w ujęciu nieskonsolidowanym.

2. Z dniem 1 stycznia 2010 r. weszła w życie *ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych* (Dz. U. Nr 157, poz. 1240, z późn. zm.), zmieniająca zasady gospodarki budżetowej jednostek samorządu terytorialnego. W ustawie wyodrębniono budżet środków europejskich oraz wprowadzono pojęcie płatności z tego budżetu oraz dotację celową, o której mowa w art. 127 ust. 2 ustawy¹. Ustawa ta wprowadziła także nowe formy organizacyjno-prawne gospodarki pozabudżetowej JST: instytucje gospodarki budżetowej, samorządowe zakłady budżetowe, państwowe fundusze celowe, agencje wykonawcze. Przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych określiły, że do 31 grudnia 2010 r. zakończeniu ulegnie likwidacja m.in. państwowych zakładów budżetowych, gospodarstw pomocniczych państwowych jednostek budżetowych, gospodarstw pomocniczych gminnych, powiatowych i wojewódzkich jednostek budżetowych oraz gminnych, powiatowych i wojewódzkich zakładów budżetowych prowadzących działalność w zakresie innym niż określony w nowej ustawie o finansach publicznych.

¹ Dotacje te stanowią środki przeznaczone na: 1) realizację programów finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 3 i ust. 3 pkt 6, wydatkowane przez podmioty realizujące te programy, inne niż państwowe jednostki budżetowe; 2) realizację projektów pomocy technicznej finansowanych z udziałem środków europejskich i środków, o których mowa w art. 5 ust. 3 pkt 5 lit. a i b; 3) finansowanie lub dofinansowanie zadań realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego oraz inne podmioty, ze środków przekazywanych przez jednostki, o których mowa w art. 9 pkt 5, 7 i 14; 4) realizację programów finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 3 pkt 5 lit. c i d; 5) współfinansowanie realizacji programów finansowanych z udziałem środków europejskich; 6) wyprzedzające finansowanie Wspólnej Polityki Rolnej, o którym mowa w odrębnych przepisach, w części podlegającej refundacji ze środków Unii Europejskiej.

3. Kategoria **dotacji §§ 200 i 620** obejmuje dotacje celowe w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych nie podlegających zwrotowi lub płatności w ramach budżetu środków europejskich (por. pkt 2). Kategoria ta zastąpiła dotację rozwojową, jaka była ujęta w 2009 r. w ramach dochodów JST. Było to związane ze zmianą przepisów w zakresie finansowania i współfinansowania programów i projektów z udziałem środków europejskich. Do 31 grudnia 2009 r. dotacje rozwojowe przekazywano bezpośrednio na rachunki budżetów samorządów województw, które następnie przekazywały je niższemu szczeblom. Od początku 2010 r. samorzady otrzymywały środki europejskie w formie płatności bezpośrednio z budżetu środków europejskich (za pośrednictwem Banku Gospodarstwa Krajowego), zaś środki stanowiące współfinansowanie krajowe – w formie dotacji celowej.
4. Z dniem 1 stycznia 2012 r. weszły w życie m.in. *rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 29 sierpnia 2011 r.* oraz *z dnia 28 grudnia 2011 r.* zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych. W myśl tych dokumentów wprowadzono m.in. następujące zmiany:
- w dziale „852 – Pomoc społeczna” dodano rozdział „85206 Wspieranie rodziny”;
 - w dziale „853 – Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej” dodano rozdziały „85306 Kluby dziecięce” oraz „85307 Dzienni opiekunowie”;
 - poszerzono grupę wydatków „Obsługa długu publicznego” o paragraf 809 „Koszty emisji samorządowych papierów wartościowych oraz inne opłaty i prowizje”.

**I. ZASADY I UWARUNKOWANIA
GOSPODARKI FINANSOWEJ
JEDNOSTEK SAMORZĄDU
TERYTORIALNEGO**

W 2012 r. funkcjonowało 16 województw, 314 powiatów oraz 65 miast na prawach powiatu i 2 414 gmin. Wśród gmin wyróżnia się gminy miejskie (obejmujące miasta), gminy wiejskie (obejmujące tereny wiejskie) i gminy miejsko-wiejskie (obejmujące miasto wraz z otaczającym je obszarem wiejskim).

Liczba gmin ogółem w porównaniu do 2011 r. nie uległa zmianie. Nie zmieniła się również liczba gmin miejskich (306), miejsko-wiejskich (602) oraz wiejskich (1571).

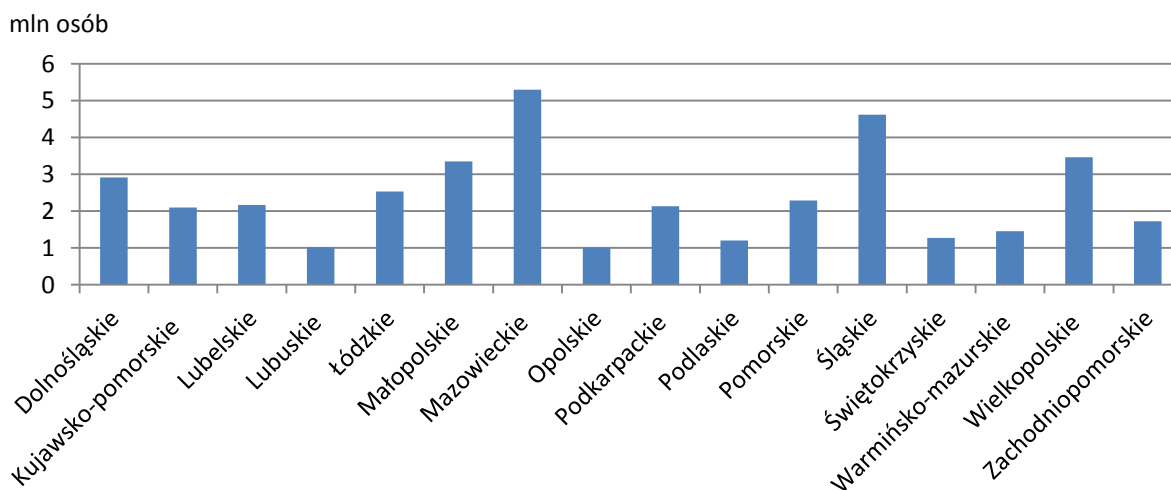
I.1. Ludność

W dniu 30 czerwca 2012 r. Polskę zamieszkiwało 38 534 tys. osób. W gminach miejskich mieszkało 48,7% tej populacji (18 782 tys. osób), w tym w miastach na prawach powiatu zamieszkiwało 32,7% (12 589 tys. osób). Na gminy wiejskie przypadało 28,4% ludności (10 946 tys. osób), zaś 22,9 % (8 806 tys. osób) zamieszkiwało gminy miejsko-wiejskie.

Najwięcej osób mieszkało w województwie mazowieckim (5 293 tys.) i śląskim (4 621 tys.), a najmniej w województwie opolskim (1 012 tys.) i lubuskim (1 023 tys.).

Wykres 1. Ludność Polski według województw w 2012 r.

Stan w dniu 30 czerwca

Źródło: Główny Urząd Statystyczny.

Tabl. 1. Ludność Polski według województw i typów gmin w 2012 r.
Stan w dniu 30 VI

Województwa	Gminy ogółem	Gminy miejskie		Gminy miejsko-wiejskie	Gminy wiejskie
		razem	w tym miasta na prawach powiatu		
w tysiącach					
P O L S K A	38 534	18 782	12 589	8 806	10 946
Dolnośląskie.....	2 915	1 630	817	733	552
Kujawsko-Pomorskie	2 098	1 015	781	483	599
Lubelskie.....	2 169	882	538	242	1 045
Lubuskie.....	1 023	391	244	412	220
Łódzkie	2 529	1 410	847	385	734
Małopolskie.....	3 350	1 172	957	995	1 184
Mazowieckie	5 293	2 934	2 185	852	1 507
Opolskie	1 012	223	122	543	246
Podkarpackie.....	2 129	703	341	511	915
Podlaskie	1 200	596	427	244	360
Pomorskie	2 287	1 356	843	288	643
Śląskie.....	4 621	3 394	2 627	370	857
Świętokrzyskie	1 276	399	201	384	493
Warmińsko-Mazurskie..	1 452	638	299	398	416
Wielkopolskie	3 459	1 228	800	1 346	885
Zachodniopomorskie.....	1 722	812	560	620	291

Ź r ó d ł o: Główny Urząd Statystyczny.

I.2. Podstawowe zasady gospodarki finansowej jednostek samorządu terytorialnego

Podstawą prawną gospodarki finansowej jednostki samorządu terytorialnego jest **uchwała budżetowa**. Budżet JST określa dochody i wydatki oraz przychody i rozchody tej jednostki. Budżet jest uchwalany na rok budżetowy zaczynający się z dniem 1 stycznia, a kończący 31 grudnia danego roku. Z punktu widzenia gospodarki finansowej można wyróżnić cztery rodzaje JST: gminę, miasto na prawach powiatu, powiat, województwo. Miasto na prawach powiatu sporządza jeden budżet, ale w uchwale budżetowej określana jest odrębnie część dotycząca budżetu gminy i część odnosząca się do budżetu powiatu.

Organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego, nie później niż 30 czerwca roku następującego po roku budżetowym, podejmuje uchwałę w sprawie absolutorium dla

zarządu po zapoznaniu się ze sprawozdaniem z wykonania budżetu jednostki samorządu terytorialnego oraz sprawozdaniem finansowym, opinią z badania sprawozdania finansowego, opinią regionalnej izby obrachunkowej, informacją o stanie mienia jednostki samorządu terytorialnego, a także stanowiskiem komisji rewizyjnej. Organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego może żądać także przedłożenia przez zarząd jednostki dodatkowych wyjaśnień odnoszących się do sprawozdania z wykonania budżetu jednostki samorządu terytorialnego oraz sprawozdania finansowego.

Z dniem 1 stycznia 2010 r. weszła w życie *ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych* (Dz. U. Nr 157, poz. 1240, z późn. zm.), zastępująca dotychczasową *ustawę z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych* (Dz. U. Nr 249, poz. 2104, z późn. zm.). W nowej ustawie usystematyzowano przepisy dotyczące uchwały budżetowej jednostki samorządu terytorialnego, wskazując, że składa się ona z budżetu jednostki samorządu terytorialnego oraz załączników². Ustawa ta wprowadziła również elementy długookresowej perspektywy prowadzenia gospodarki finansowej JST poprzez obowiązek opracowania **wieloletniej prognozy finansowej**. Wieloletnia prognoza opracowywana jest na okres roku budżetowego oraz co najmniej trzech kolejnych lat³. Umożliwia to opracowanie przez Ministra Finansów czteroletniej strategii zarządzania długiem Skarbu Państwa oraz oddziaływania na państwowy dług publiczny.

Z dniem 1 stycznia 2012 r. weszły w życie szczególne zasady rachunkowości w układzie zadaniowym JST (art. 40 ust. 3 pkt. 2, art. 41 ust. 4 oraz art. 142 pkt 11) oraz regulacje dotyczące sprawowania przez Ministra Finansów ogólnej kontroli efektywności i skuteczności realizacji budżetu w układzie zadaniowym (art. 174 pkt 2), a także sprawowania nadzoru i kontroli przez dysponentów części budżetowych w zakresie efektywności i skuteczności realizacji planów w układzie zadaniowym na podstawie mierników stopnia realizacji celów (art. 175 ust. 1, pkt 4).

W 2012 r. jednostki samorządu terytorialnego zobowiązane były do prowadzenia gospodarki finansowej z uwzględnieniem regulacji wynikających z *ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych – Przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych*. Zgodnie tymi przepisami łączna kwota przypadających w roku budżetowym spłat rat

² Zgodnie z art. 214 *ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych* w załącznikach do uchwały budżetowej zamieszcza się: zestawienie planowanych kwot dotacji udzielanych z budżetu JST, plan dochodów rachunku dochodów samorządowych jednostek budżetowych prowadzących działalność określoną w *ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty* (Dz. U. 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.), plany przychodów i kosztów samorządowych zakładów budżetowych.

³ Nie krócej jednak niż na okres, na jaki przyjęto limity wydatków, o których mowa w art. 226 ust. 3 pkt 4 *ustawy o finansach publicznych*. Prognozę kwoty długu sporządza się na okres, na który zaciągnięto oraz planuje się zaciągnąć zobowiązania.

kredytów i pożyczek, wykupów papierów wartościowych oraz potencjalnych spłat kwot wynikających z udzielonych gwarancji i poręczeń nie może przekroczyć 15% planowanych dochodów, natomiast dług jednostki samorządu terytorialnego na koniec roku budżetowego nie może przekroczyć 60% wykonanych dochodów ogółem tej jednostki w tym roku budżetowym.

Reguły fiskalne dla jednostek samorządu terytorialnego

Na uchwalanie budżetów w 2012 r. miała wpływ **zasada zrównoważenia budżetu jednostek samorządu terytorialnego w części bieżącej**, określona w przepisach ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych. Zasada ta miała zastosowanie po raz pierwszy w 2011 r. W myśl tej zasady organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego nie może uchwalić budżetu, w którym planowane wydatki bieżące są wyższe niż planowane dochody bieżące powiększone o nadwyżkę budżetową z lat ubiegłych i wolne środki, wynikające z rozliczeń wyemitowanych papierów wartościowych oraz kredytów i pożyczek z lat ubiegłych. W przypadku realizacji zadań bieżących ze środków UE i EFTA wykonane wydatki bieżące mogą być wyższe niż wykonane dochody bieżące, powiększone o nadwyżkę budżetową z lat ubiegłych i wolne środki jedynie o kwotę związaną z realizacją wydatków bieżących z udziałem środków UE i EFTA, w przypadku, gdy środki te nie zostały przekazane w danym roku budżetowym.

Do 31 grudnia 2013 r. będą obowiązywały przepisy *ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych*, dotyczące dopuszczalnego poziomu zadłużenia oraz obciążenia budżetu spłatami rat kredytów i pożyczek, wykupów papierów wartościowych oraz potencjalnych spłat kwot wynikających z udzielonych poręczeń i gwarancji. Zgodnie z wymienionymi przepisami **limit zadłużenia JST**, którego nie można przekroczyć w poszczególnych kwartałach⁴, wynosi 60% dochodów. Ustawowa granica nie obejmuje jednak zobowiązań powstałych w związku z realizacją programów i projektów finansowych z udziałem środków unijnych. Natomiast wydatki na obsługę zadłużenia nie mogą być większe niż 15% dochodów⁵.

Od 2014 r. będą obowiązywać nowe zasady ograniczania zadłużenia, określone w art. 243 *ustawy o finansach publicznych*. W myśl tych zapisów jednostka nie będzie mogła uchwalić budżetu, którego realizacja spowoduje, że w roku budżetowym oraz w każdym roku

⁴ Wskaźnik zadłużenia (tzn. relacja zobowiązań do dochodów) w pierwszym, drugim, trzecim kwartale odnosi się do dochodów planowanych, w czwartym zaś – do wykonanych w danym roku.

⁵ Jeśli państwowy dług publiczny przekroczy 55% PKB, relacja ta obniżana jest do 12%.

następującym po roku budżetowym relacja łącznej kwoty przypadających w danym roku budżetowym wydatków na obsługę zadłużenia do planowanych dochodów ogółem budżetu przekroczy średnią arytmetyczną z obliczonych dla ostatnich trzech lat relacji jej dochodów bieżących powiększonych o dochody ze sprzedaży majątku oraz pomniejszonych o wydatki bieżące, do dochodów ogółem budżetu.

Ustawa opisuje tę relację następującym wzorem:

$$\left(\frac{R + O}{D}\right)_n \leq \frac{1}{3} * \left(\frac{Db_{n-1} + Sm_{n-1} - Wb_{n-1}}{D_{n-1}} + \frac{Db_{n-2} + Sm_{n-2} - Wb_{n-2}}{D_{n-2}} + \frac{Db_{n-3} + Sm_{n-3} - Wb_{n-3}}{D_{n-3}}\right)$$

Gdzie użyte symbole oznaczają:

R – planowaną na rok budżetowy łączną kwotę z tytułu spłaty rat kredytów i pożyczek, o których mowa w art. 89 ust. 1 pkt 2–4 ustawy o finansach publicznych oraz art. 90, oraz wykupów papierów wartościowych emitowanych na cele określone w art. 89 ust. 1 pkt 2–4 oraz art. 90;

O – planowane na rok budżetowy odsetki od kredytów i pożyczek, o których mowa w art. 89 ust. 1 i art. 90, odsetki i dyskonto od papierów wartościowych emitowanych na cele określone w art. 89 ust. 1 i art. 90 oraz spłaty kwot wynikających z udzielonych poręczeń i gwarancji;

D – dochody ogółem budżetu w danym roku budżetowym;

Db – dochody bieżące;

Sm – dochody ze sprzedaży majątku;

Wb – wydatki bieżące;

n – rok budżetowy, na który ustalana jest relacja;

n-1 – rok poprzedzający rok budżetowy, na który ustalana jest relacja;

n-2 – rok poprzedzający rok budżetowy o dwa lata;

n-3 – rok poprzedzający rok budżetowy o trzy lata.

Ze względu na oparcie wymienionych relacji na danych historycznych, zapis, choć obowiązuje od 2014 r., wpływał na gospodarkę finansową JST już od 2011 r.

Od 2010 r. funkcjonują **nowe formy organizacyjno-prawne jednostek sektora finansów publicznych**, tj. instytucje gospodarki budżetowej, samorządowe zakłady budżetowe, państwowe fundusze celowe, agencje wykonawcze.

Na podstawie *ustawy z 20 listopada 2009 r. o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. Nr 215, poz. 1664), która weszła w życie

1 stycznia 2010 r., wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej stały się samorządowymi osobami prawnymi.

Zgodnie z przepisami *ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego* (Dz. U. 2003 r. Nr 203, poz. 1966, z późn. zm.), dochód JST mogą stanowić także środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej. Na mocy *ustawy z 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju* (Dz. U. Nr 227 poz. 1658, z późn. zm.) JST mogą również uzyskać ze środków budżetu państwa dofinansowanie ich wkładu własnego, wymaganego przy realizacji projektów finansowanych z udziałem środków unijnych. W 2012 r. realizowano projekty z udziałem środków UE finansowane w ramach okresu programowania na lata 2007–2013, w tym w ramach 16 Regionalnych Programów Operacyjnych oraz programów krajowych: Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej, Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna.

Ustawa z 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych wyodrębniła **budżet środków europejskich** oraz wprowadziła pojęcie płatności w ramach budżetu środków europejskich. Wprowadziła również nową kategorię dotacji celowej, o której mowa w art. 127 ust. 2 ustawy⁶ i tym samym zlikwidowała dotację rozwojową. W związku z tym od 2010 r. środki przeznaczone na realizację programów operacyjnych w części odpowiadającej wkładowi środków europejskich przekazywane są JST w formie **płatności**, a część środków odpowiadająca wkładowi krajowemu jest przekazywana w formie **dotacji celowej**. Dofinansowanie dokonywane od 1 stycznia 2010 r. w tych dwóch formach (w niniejszej publikacji dla obu stosowane jest określenie dotacji §§ 200 i 620⁷) zobowiązywało beneficjenta do wydatkowania i rozliczania się w trybie przewidzianym dla danej formy wypłaty.

W nowej ustawie o finansach publicznych wyodrębniono ponadto dotację celową na zadania bieżące finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt. 2 i 3⁸, otrzymywaną z budżetu jednostki samorządu terytorialnego przez samorządowy zakład budżetowy oraz dotację z budżetu państwa dla gmin uzdrowiskowych.

⁶ Patrz: Uwagi ogólne.

⁷ Patrz: Uwagi ogólne.

⁸ Środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej oraz niepodlegające zwrotowi środki z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu, a także inne środki pochodzące ze źródeł zagranicznych niepodlegające zwrotowi.

Aktualna *ustawa o finansach publicznych* umożliwiła tworzenie na szerszą skalę **rezerw celowych** w celu uelastycznienia gospodarki finansowej jednostki samorządu terytorialnego. Dotychczas rezerwy celowe w ramach budżetów JST mogły być tworzone na wydatki, dla których przyporządkowanie według pozycji klasyfikacji budżetowej nie mogło być dokonane w okresie opracowywania budżetu JST. Obecnie rezerwy celowe mogą być tworzone dodatkowo na wydatki JST związane z realizacją programów finansowanych z udziałem środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej oraz niepodlegających zwrotowi środków z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA), a także, gdy stanowią tak odrębne ustawy. Rezerwy celowe na wydatki związane z realizacją wymienionych programów, w odróżnieniu od pozostałych rezerw celowych, nie podlegają ograniczeniu wielkości do wysokości 5% wydatków budżetu jednostki samorządu terytorialnego.

Zmniejszono także potencjalny zakres wydatków niewygasających poprzez wprowadzenie możliwości ich ustalenia jedynie dla wydatków związanych z realizacją umów w sprawie zamówień publicznych oraz umów, które zostaną zawarte w wyniku zakończonego postępowania o udzielenie zamówienia publicznego.

Na mocy *ustawy z 20 lutego 2009 r. o funduszu sołeckim* (Dz. U. nr 52 poz. 420) wprowadzono od 2010 r. możliwość wyodrębniania (decyzją rady gminy) w budżecie gminy środków stanowiących **fundusz sołecki**. Zgodnie z delegacją ustawową zawartą w art. 2 ust. 9 *ustawy o funduszu sołeckim* zostało wydane przez Ministra Finansów *rozporządzenie z dnia 25 stycznia 2010 r. w sprawie trybu zwrotu wydatków gmin wykonywanych w ramach funduszu sołeckiego* (Dz. U. Nr 21 poz. 106) w 2011 r. po raz pierwszy dokonano zwrotu z budżetu państwa wydatków poniesionych przez poszczególne gminy w 2010 r. w ramach tego funduszu. W 2012 r. trzeci rok z kolei rady gmin mogły decydować o wyodrębnieniu w budżecie środków na ten fundusz. Zgodnie z obowiązującym prawem, część zrealizowanych w 2012 r. wydatków z funduszu sołeckiego może być zwrócona gminie przez budżet państwa, jako dotacja celowa w następnym roku, tj. 2013 r.

Tabl. 2. Wydatki zrealizowane przez JST w ramach funduszu sołeckiego

Lata	Wydatki				Udział wydatków funduszu sołeckiego w wydatkach ogółem
	ogółem		zrealizowane w ramach funduszu sołeckiego		
	liczba jednostek	kwota w mln zł	liczba jednostek	kwota w mln zł	
JST razem					
2010	2 809	177 766,2	994	167,8	0,1
2011	2 809	181 594,7	1 103	205,3	0,1
2012	2 809	180 459,3	1 140	233,1	0,1
GMINY razem					
2010	2 414	79 740,6	993	167,8	0,2
2011	2 414	79 686,9	1 102	205,3	0,3
2012	2 414	78 491,4	1 140	233,1	0,3
GMINY MIEJSKIE					
2010	241	17 984,2	2	0,0	0,0
2011	241	18 049,7	4	0,1	0,0
2012	241	17 853,6	4	0,3	0,0
GMINY WIEJSKIE					
2010	1 576	35 301,6	650	107,2	0,3
2011	1 571	34 976,5	719	128,8	0,4
2012	1 571	34 191,5	751	149,7	0,4
GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE					
2010	597	26 454,8	341	60,6	0,2
2011	602	26 660,7	379	76,4	0,3
2012	602	26 446,3	385	83,2	0,3
MIASTA NA PRAWACH POWIATU					
2010	65	58 954,1	1	0,0	0,0
2011	65	61 510,5	1	0,1	0,0
2012	65	63 730,8	-	-	-

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

Zgodnie z ustawą *Przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych* samorządowe jednostki budżetowe prowadzące działalność określoną w *ustawie z 7 września 1991 r. o systemie oświaty* (Dz. U. 2004 r. Nr 256 poz. 2572, z późn. zm.) od dnia 1 stycznia 2011 r. mogły gromadzić na wydzielonym rachunku dochody określone w uchwale przez organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego. Rok 2012 był więc drugim, w którym jednostki samorządu terytorialnego mogły realizować zadania przy pomocy tej formy gospodarowania środkami publicznymi.

Ustawa z 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. 2011 Nr 112 poz. 654) wprowadziła nowe mechanizmy przekształcania lub likwidacji samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej. Od 2012 r., w przypadku uzyskania przez SP ZOZ ujemnego

wyniku finansowego, JST musi pokryć deficyt z własnego budżetu lub przekształcić, bądź zlikwidować SP ZOZ.

Ustawa z 17 lipca 2009 r. o zmianie ustawy o zarządzaniu kryzysowym (Dz. U. z 2009 r. Nr 131, poz. 1076) zmodyfikowała przepis dotyczący wielkości obowiązkowej rezerwy celowej tworzonej w budżetach JST na realizację zadań z zakresu zarządzania kryzysowego.

Rejestracja dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych w gospodarce budżetowej prowadzona jest zgodnie z klasyfikacją budżetową. Nowa klasyfikacja budżetowa została wprowadzona *rozporządzeniem Ministra Finansów z 2 marca 2010 r.* (Dz. U. Nr 38, poz. 207) z mocą obowiązującą od 1 stycznia 2010 r.⁹

W 2012 r. obowiązywała powyższa klasyfikacja budżetowa wraz z czterema zmianami wprowadzonymi *rozporządzeniami Ministra Finansów* z dnia: 1 grudnia 2010 r., 29 sierpnia 2011 r., 28 grudnia 2011 r. oraz 17 kwietnia 2012 r. z mocą obowiązywania od 18 kwietnia 2012 r.

Ustawa o finansach publicznych reguluje funkcjonowanie podmiotów gospodarki budżetowej JST, jakimi są jednostki budżetowe oraz samorządowe zakłady budżetowe. **Jednostki budżetowe** to jednostki organizacyjne sektora finansów publicznych nieposiadające osobowości prawnej, które pokrywają swoje wydatki bezpośrednio z budżetu, a pobrane dochody odprowadzają na rachunek odpowiednio - dochodów budżetu państwa albo budżetu jednostki samorządu terytorialnego. Jednostka budżetowa działa na podstawie statutu określającego w szczególności jej nazwę, siedzibę i przedmiot działalności. Podstawą gospodarki finansowej jednostki budżetowej jest plan dochodów i wydatków.

Samorządowy zakład budżetowy odpłatnie wykonuje zadania, pokrywając koszty swojej działalności z przychodów własnych, które mogą być powiększone o dotacje otrzymane z budżetu JST lub państwa oraz płatności w ramach budżetu środków europejskich. Samorządowy zakład budżetowy może wykonywać zadania własne jednostki samorządu terytorialnego w zakresie: gospodarki mieszkaniowej i gospodarowania lokalami użytkowymi, dróg, ulic, mostów, placów, organizacji ruchu drogowego, wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych, utrzymania czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych, wysypisk i unieszkodliwiania

⁹ Z wyjątkiem rozdziału „73008 Narodowe Centrum Badań i Rozwoju” określonego w załączniku nr 2 do rozporządzenia, który wszedł w życie 1 stycznia 2011 r.

odpadów komunalnych, zaopatrzenia w energię elektryczną i ciepłą oraz gaz, lokalnego transportu zbiorowego, targowisk i hal targowych, cmentarzy, zieleni gminnej i zadrzewień, kultury fizycznej i sportu (w tym utrzymywania terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych), pomocy społecznej, reintegracji zawodowej i społecznej oraz rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, utrzymywania gatunków egzotycznych i krajowych zwierząt (w tym prowadzenia hodowli zwierząt zagrożonych wyginięciem).

Podstawą gospodarki finansowej samorządowego zakładu budżetowego jest roczny plan finansowy obejmujący przychody (w tym dotacje z budżetu JST lub państwa), koszty i inne obciążenia, stan środków obrotowych, stan należności i zobowiązań na początek i koniec okresu oraz rozliczenia z budżetem jednostki samorządu terytorialnego. W przypadku realizowania wyższych od planowanych przychodów i kosztów, w planie finansowym samorządowego zakładu budżetowego mogą być dokonywane zmiany w ciągu roku, pod warunkiem, że nie spowoduje to zmniejszenia wpłat do budżetu jednostki samorządu terytorialnego, ani zwiększenia dotacji z budżetu JST lub państwa.

Samorządowy zakład budżetowy wpłaca do budżetu jednostki samorządu terytorialnego ustaloną na koniec okresu sprawozdawczego nadwyżkę środków obrotowych, chyba że organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego postanowi inaczej.

Zgodnie z powyższą *ustawą o finansach publicznych*, od 2010 r. mogą być tworzone samorządowe zakłady budżetowe. Z danych ze sprawozdań rocznych gmin wynika, że samorządowe zakłady budżetowe najliczniej tworzono właśnie w tym roku.

Tabl. 3. Samorządowe zakłady budżetowe

Lata	Liczba gmin		Udział w liczbie gmin ogółem
	ogółem ^a	w tym z samorządowymi zakładami budżetowymi	
	w sztukach		w %
2010	2 479	903	37,4
2011	2 479	995	41,2
2012	2 479	1 031	42,7

^a Łącznie z gminami miejskimi, które mają status miasta na prawach powiatu, których jest 65.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Finansów.

Ustawa o finansach publicznych odnosi się także do funkcjonowania takich podmiotów, jak **samorządowe instytucje kultury** oraz **samorządowe osoby prawne**¹⁰, tworzonych na podstawie odrębnych ustaw. Podstawą gospodarki samorządowych osób

¹⁰ Z wyłączeniem przedsiębiorstw, instytutów badawczych, banków i spółek prawa handlowego.

prawnych są plany finansowe, wyodrębniające m.in. przychody, dotacje, koszty, środki na wydatki majątkowe oraz środki przyznane innym podmiotom.

I.3. Struktura budżetów

Dochody i wydatki budżetowe grupowane są zgodnie ze szczegółową klasyfikacją budżetową, według działów i rozdziałów (określających rodzaj działalności) oraz według paragrafów, które systematyzują dochody według rodzaju ich źródeł, a wydatki według szczegółowego ich przeznaczenia. Dodatkowo wyróżnia się także kategorie dochodów i wydatków: majątkowe i bieżące. **Dochody majątkowe** obejmują: dotacje i środki przeznaczone na inwestycje, dochody ze sprzedaży majątku, dochody z tytułu przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności. Do **wydatków majątkowych** zaliczane są wydatki na inwestycje i zakupy inwestycyjne, wydatki na zakup i objęcie akcji oraz wniesienie wkładów do spółek prawa handlowego. **Dochody bieżące (wydatki bieżące)** są różnicą pomiędzy dochodami (wydatkami ogółem) a dochodami (wydatkami) majątkowymi.

Zgodnie z art. 236 *ustawy o finansach publicznych* w planie wydatków bieżących budżetu JST wyodrębniane są m.in.: wynagrodzenia i składki do nich naliczane, wydatki związane z realizacją zadań statutowych jednostek budżetowych, dotacje na zadania bieżące, świadczenia na rzecz osób fizycznych, wypłaty z tytułu poręczeń i gwarancji udzielonych przez JST, obsługę długu JST oraz wydatki na programy finansowane z udziałem środków z budżetu UE oraz pozostałych środków ze źródeł zagranicznych niepodlegających zwrotowi.

Ustawa z 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. Nr 203, poz. 1966, z późn. zm.) określa źródła dochodów jednostek samorządu terytorialnego oraz zasady ustalania i gromadzenia tych dochodów, a także zasady ustalania i przekazywania subwencji ogólnej oraz dotacji celowych z budżetu państwa. Na dochody JST składają się: dochody własne, dotacje oraz subwencja ogólna. Składowe poszczególnych elementów opisane są w kolejnych rozdziałach.

I.4. Dochody własne

Na poziom dochodów własnych mają wpływ decyzje właściwych organów samorządowych. Ze sprawozdań budżetowych za 2012 r. wynika, że na skutek obniżenia górnych stawek podatków, udzielenia ulg i zwolnień (bez ulg i zwolnień ustawowych) oraz podjęcia decyzji o umorzeniu, rozłożeniu na raty i odroczeniu terminu płatności,

do budżetów gmin i miast na prawach powiatu nie wpłynęła kwota 4,4 mld zł, co stanowiło 2,5% ich dochodów ogółem oraz 5,1% dochodów własnych tych jednostek.

Skutki finansowe wynikające z decyzji organów jednostek samorządu terytorialnego w 2012 r., w porównaniu do 2011 r. wzrosły o 15,5%.

W 2012 r. dochodami własnymi JST były:

- udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) oraz od osób prawnych (CIT);
- dochody uzyskiwane przez samorządowe jednostki budżetowe oraz wpłaty od samorządowych zakładów budżetowych;
- dochody z majątku JST;
- spadki, zapisy i darowizny na rzecz JST;
- dochody JST z kar pieniężnych i grzywien określonych w odrębnych od ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego przepisach;
- 5,0% dochodów uzyskiwanych na rzecz budżetu państwa w związku z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami¹¹;
- odsetki od pożyczek udzielanych przez JST, od nieterminowo przekazywanych należności oraz od środków finansowych gromadzonych na rachunkach bankowych JST¹²;
- inne dochody należne JST (określone na podstawie odrębnych przepisów od zawartych w ustawie o dochodach jednostek samorządu terytorialnego).

Ponadto dochodami własnymi gminy były:

- wpływy z podatków: od nieruchomości, rolnego, leśnego, od środków transportowych, dochodowego od osób fizycznych opłacanego w formie karty podatkowej, od spadków i darowizn, od czynności cywilnoprawnych;
- wpływy z opłat: skarbowej, targowej, miejscowej, uzdrowiskowej, od posiadania psów, eksploatacyjnej¹³ oraz innych (uiszczanych na podstawie odrębnych przepisów niż zawartych w *ustawie o dochodach jednostek samorządu terytorialnego*).

¹¹ Zgodnie z ustawą o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, to źródło dochodów mogą regulować odrębne od ustawy przepisy.

¹² J.w.

¹³ W części określonej w *ustawie z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze* (Dz. U. 2005 Nr 228, poz. 1947, z późn. zm.).

W przypadku powiatów dochodami własnymi były dodatkowo: wpływy z opłat, uiszczanych na podstawie odrębnych przepisów niż zawarte w *ustawie o dochodach jednostek samorządu terytorialnego*.

Wskaźniki udziałów jednostek samorządu terytorialnego we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) oraz od osób prawnych (CIT) określone są w art. 4-6 *ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego*. W strukturze dochodów własnych JST znaczącą wielkość stanowią udziały we wpływach z **podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT)**¹⁴.

Tabl. 4. Wskaźniki udziałów JST we wpływach z podatku dochodowego

Podatek dochodowy	Gminy	Powiaty	Województwa
	w %		
PIT	39,34	10,25	1,60
CIT	6,71	1,40	14,75

Ź r ó d ł o: *Ustawa z 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego*.

Zgodnie z art. 89 ustawy, udział gmin we wpływach z PIT zmniejsza się o liczbę punktów procentowych odpowiadających iloczynowi 3,81 p. proc. i obliczonego dla całego kraju wskaźnika. Wskaźnik ten ustala się dzieląc liczbę mieszkańców przyjętych przed dniem 1 stycznia 2004 r. do domów pomocy społecznej, według stanu na dzień 30 czerwca roku bazowego, przez liczbę mieszkańców przyjętych przed dniem 1 stycznia 2004 r., według stanu na dzień 31 grudnia 2003 r. Zgodnie z powyższym wyliczeniem w 2012 r. wielkość udziału gmin we wpływach z PIT ostatecznie wyniosła 37,26%. Wskaźnik udziału wszystkich szczebli JST we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych (CIT) nie zmienił się w porównaniu z 2011 r. W 2012 r. ustawowa wielkość udziałów budżetów JST we wpływach z PIT i CIT wyniosła odpowiednio 49,11% i 22,86%.

¹⁴ Jest to część dochodu z podatku, którą ustala się mnożąc ogólną kwotę wpływów z podatku PIT przez wskaźnik równy udziałowi należnego (w roku poprzedzającym rok bazowy) podatku dochodowego od osób fizycznych zamieszkałych na obszarze gminy, powiatu, miasta na prawach powiatu, województwa. Analogicznie ustala się kwotę udziału jednostki JST we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych (CIT), z tym że brana jest pod uwagę lokalizacja zakładu.

Tabl. 5. Wskaźnik udziału budżetów JST we wpływach z PIT i CIT

Wyszczególnienie	Ogółem	Gminy	Powiaty	Województwa	
	w %				
2007	PIT	48,07	36,22	10,25	1,60
	CIT	24,01	6,71	1,40	15,90
2008	PIT	48,34	36,49	10,25	1,60
	CIT	22,11	6,71	1,40	14,00
2009	PIT	48,57	36,72	10,25	1,60
	CIT	22,11	6,71	1,40	14,00
2010	PIT	48,79	36,94	10,25	1,60
	CIT	22,86	6,71	1,40	14,75
2011	PIT	48,97	37,12	10,25	1,60
	CIT	22,86	6,71	1,40	14,75
2012	PIT	49,11	37,26	10,25	1,60
	CIT	22,86	6,71	1,40	14,75

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

I.5. Dotacje ogółem i subwencja ogólna

I.5.1. Dotacje ogółem

Dotacje ogółem obejmują **dotacje celowe** oraz **dotacje §§ 200 i 620¹⁵**, tj. dotacje celowe przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich¹⁶. Zgodnie z *ustawą o dochodach jednostek samorządu terytorialnego*, dochodami JST mogą być, między innymi, środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej. W świetle *ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju*, istnieje również możliwość uzyskania przez JST dofinansowania wymaganego przy realizacji projektów finansowanych z udziałem środków unijnych ich wkładu własnego ze środków budżetu państwa.

¹⁵ Paragrafy odnoszą się do klasyfikacji budżetowej.

¹⁶ W grupie dotacji §§ 200 i 620 dla JST ujęto również dotacje rozwojowe przekazane do dnia 31 grudnia 2010 r. i podlegające rozliczeniu w 2012 r.

W 2012 r. przekazane zostały następujące grupy dotacji celowych:

- z budżetu państwa:
 - na zadania własne (w tym dla gmin uzdrowiskowych);
 - na zadania z zakresu administracji rządowej;
 - na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej;
- na zadania realizowane na podstawie porozumień JST;
- z tytułu pomocy finansowej udzielanej między JST na dofinansowanie własnych zadań;
- otrzymane z funduszy celowych.

Dotacje celowe z budżetu państwa mogą być udzielane do wysokości 50% planowanych wydatków JST na realizację danego zadania¹⁷. JST realizująca na mocy porozumień zawartych z organami administracji rządowej zadania z zakresu administracji rządowej, otrzymuje od tych organów dotacje celowe w kwocie wynikającej z zawartego porozumienia.

Zgodnie z art. 42 *ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego* JST mogą otrzymywać dotacje z budżetu państwa na dofinansowanie:

- zadań własnych objętych kontraktem wojewódzkim;
- zadań własnych, o których mowa w art. 29 *ustawy z dnia 12 maja 2000 r. o zasadach wspierania rozwoju regionalnego* (Dz. U. Nr 48, poz. 550, z późn. zm.);
- zadań inwestycyjnych szkół i placówek oświatowych;
- zadań związanych z inicjatywami wspierania edukacji na obszarach wiejskich, w tym na stypendia i pomoc materialną dla młodzieży wiejskiej;
- zadań związanych z wdrażaniem reformy systemu oświaty, wyrównywaniem szans edukacyjnych oraz zapewnianiem kształcenia praktycznego;
- zadań realizowanych w celu zagospodarowania nieruchomości przekazanych jednostce samorządu terytorialnego na podstawie przepisów *ustawy z dnia 10 czerwca 1994 r. o zagospodarowaniu nieruchomości Skarbu Państwa przejętych od wojsk Federacji Rosyjskiej* (Dz. U. Nr 79, poz. 363, z późn. zm.);

¹⁷ Z zastrzeżeniem: o ile odrębne od zawartych w *ustawie o dochodach jednostek samorządu terytorialnego* przepisy nie stanowią inaczej.

- zadań związanych z usuwaniem bezpośrednich zagrożeń dla bezpieczeństwa i porządku publicznego oraz z usuwaniem skutków powodzi i osuwisk ziemnych oraz usuwaniem skutków innych klęsk żywiołowych;
- zadań objętych mecenatem państwa w dziedzinie kultury, w szczególności na dofinansowanie programów realizowanych przez instytucje filmowe i instytucje kultury przejęte przez JST w dniu 1 stycznia 1999 r.;
- innych zadań ustawowych.

Jednostka samorządu terytorialnego realizująca zadania z zakresu działania innych JST, na mocy porozumień zawartych z tymi jednostkami, otrzymuje od nich dotacje celowe w kwocie wynikającej z zawartego porozumienia¹⁸. Wysokość dofinansowania określa, w drodze uchwały, organ stanowiący danej JST, która udziela dotacji. Szczegółowe zasady i terminy przekazywania dotacji na realizację zadań przez JST określają zawarte porozumienia.

I.5.2. Subwencja ogólna

Subwencja ogólna jest ustawowo określonym świadczeniem pieniężnym Skarbu Państwa na rzecz poszczególnych JST. Subwencja ogólna składa się z części:

- **oświatowej** - przyznawanej, m.in. na kształcenie i odprawy nauczycieli oraz na utrzymanie publicznych szkół:
 - w przypadku gmin - publicznych szkół podstawowych i gimnazjów;
 - w przypadku powiatów - szkół ponadpodstawowych, szkolnictwa specjalnego oraz placówek całodobowego pobytu uczniów (bursy, internaty);
 - w przypadku województw - szkół ponadpodstawowych i specjalnych o zasięgu regionalnym lub wojewódzkim, ośrodków metodycznych, kolegiów nauczycielskich, placówek kształcenia i doskonalenia nauczycieli, bibliotek publicznych;
- **wyrównawczej** - finansującej świadczenia z pomocy społecznej oraz zmniejszającej dysproporcje poziomu dochodów gmin, powiatów, województw;
- **równoważącej** - przyznawanej:
 - gminom w związku z przekazaniem dodatkowych zadań z zakresu pomocy społecznej (np. dodatki mieszkaniowe);

¹⁸ Z zastrzeżeniem: o ile odrębne przepisy, niż ujęte w ustawie o dochodach samorządów, nie stanowią inaczej.

- powiatom - na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej oraz w związku ze zróżnicowaniem sieci dróg powiatowych;
- **regionalnej** - przyznawanej na uzupełnienie dochodów województw o niższej, ze względu na różnice potencjału gospodarczego, wydajności fiskalnej;
- **rekompensującej** dochody utracone przez gminy. Część ta od 2005 r. wyrównuje ubytki dochodów w związku z wprowadzeniem zwolnień z podatku od nieruchomości gruntów, budowli i budynków, które są zajęte na podstawie zmienionego zezwolenia na prowadzenie przez przedsiębiorcę działalności gospodarczej na terenie specjalnych stref ekonomicznych.

Największą część subwencji ogólnej stanowi **część oświatowa**. Przeznaczana jest ona na finansowanie zadań oświatowych realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego, w szczególności na zadania związane z prowadzeniem szkół i placówek, jak również na dotowanie szkół i placówek niepublicznych oraz publicznych prowadzonych przez inne niż JST osoby prawne oraz przez osoby fizyczne.

Zgodnie z art. 27 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, wielkość części oświatowej subwencji ogólnej dla wszystkich JST ustalana jest corocznie w ustawie budżetowej. Kwotę przeznaczoną na część oświatową subwencji ogólnej dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego ustala się w wysokości łącznej kwoty części oświatowej subwencji ogólnej, jednak nie mniejszej niż przyjęta w ustawie budżetowej w roku bazowym, skorygowanej o kwotę innych wydatków z tytułu zmiany realizowanych zadań oświatowych (art. 28 ust. 1 ww. ustawy).

Część wyrównawczą subwencji ogólnej dla gmin stanowi suma kwoty podstawowej oraz kwoty uzupełniającej. W 2012 r. podstawę do ustalenia wysokości kwoty podstawowej stanowiły dane ze sprawozdań z wykonania dochodów podatkowych gminy za 2010 r. (dane te uwzględniają korekty, złożone do właściwych regionalnych izb obrachunkowych, w terminie do dnia 30 czerwca 2011 r.) oraz ustalona przez Główny Urząd Statystyczny liczba mieszkańców według stanu na dzień 31 grudnia 2010 r.

Zgodnie z art. 20 ust. 2 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, kwotę podstawową otrzymują gminy, w których dochód podatkowy *per capita* jest niższy od 92% średniego dochodu podatkowego na jednego mieszkańca kraju. Kwotę uzupełniającą otrzymują gminy, w których gęstość zaludnienia ustalona przez Główny Urząd Statystyczny według stanu na dzień 31 grudnia 2010 r. była niższa od średniej gęstości zaludnienia w kraju i dochód podatkowy na jednego mieszkańca gminy nie był wyższy od 150% średniego dochodu podatkowego na jednego mieszkańca Polski.

Zgodnie z art. 21a ust. 1 *ustawy o dochodach samorządu terytorialnego*, podział **części równoważącej subwencji ogólnej gmin** służyć ma łagodzeniu historycznie ukształtowanych różnic w poziomie rozwoju ekonomicznego, potencjału podatkowego oraz sytuacji społecznej. Dwa z trzech kryteriów nawiązują do obciążeń świadczeniami z tytułu pomocy społecznej, a mianowicie:

- 50% środków finansowych otrzymują gminy miejskie, w których wydatki na dodatki mieszkaniowe wykonane w roku poprzedzającym rok bazowy, w przeliczeniu na jednego mieszkańca gminy, były wyższe od 80% średnich wydatków na dodatki mieszkaniowe wszystkich gmin miejskich wykonanych w roku poprzedzającym rok bazowy, w przeliczeniu na jednego mieszkańca tych gmin;
- 25% środków finansowych otrzymują gminy wiejskie i gminy miejsko-wiejskie, w których wydatki na dodatki mieszkaniowe wykonane w roku poprzedzającym rok bazowy, w przeliczeniu na jednego mieszkańca gminy, były wyższe od 90% średnich wydatków na dodatki mieszkaniowe wszystkich gmin wiejskich i miejsko-wiejskich wykonanych w roku poprzedzającym rok bazowy, w przeliczeniu na jednego mieszkańca tych gmin;
- 25% środków finansowych otrzymują gminy wiejskie i gminy miejsko-wiejskie, w których suma dochodów za rok poprzedzający rok bazowy z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych oraz dochodów z podatku rolnego i z podatku leśnego, w przeliczeniu na jednego mieszkańca gminy była niższa od 80% średnich dochodów z tych samych tytułów za rok poprzedzający rok bazowy we wszystkich gminach wiejskich i miejsko-wiejskich, w przeliczeniu na jednego mieszkańca tych gmin.

Podział kwoty **części regionalnej** subwencji ogólnej zgodnie z art. 25 *ustawy o dochodach samorządu terytorialnego* dokonany zostaje między województwa według następujących zasad:

- 20% środków otrzymują województwa o stopie bezrobocia przekraczającej poziom 110% średniej stopy bezrobocia w kraju;
- 40% środków skierowanych jest do województw, w których powierzchnia dróg wojewódzkich w przeliczeniu na jednego mieszkańca jest wyższa od powierzchni dróg wojewódzkich w kraju, w przeliczeniu na jednego mieszkańca kraju;

- 10% środków przekazanych jest województwom o PKB na jednego mieszkańca niższym od 75% PKB *per capita* w kraju;
- 15% środków dzielonych jest pomiędzy województwa, z uwzględnieniem wydatków bieżących na dofinansowanie regionalnych kolejowych przewozów pasażerskich, wykonanych w roku poprzedzającym rok bazowy;
- 15% środków zasila budżety województw, które planują na rok budżetowy dochody z tytułu części wyrównawczej i kwot wchodzących w skład części regionalnej subwencji ogólnej (pomniejszone o planowaną wpłatę do budżetu państwa) niższe niż dochody z tego tytułu w roku bazowym.

Zgodnie z *ustawą z 2 października 2003 r. o zmianie ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych i niektórych ustaw* (Dz. U. Nr 188, poz. 1840, z późn. zm.), **część rekompensująca** subwencji ogólnej przeznaczana jest na wyrównanie ubytku dochodów, wynikającego ze zwolnienia z podatku od nieruchomości gruntów, budowli i budynków, które zajęte są na prowadzenie działalności gospodarczej na terenie specjalnych stref ekonomicznych przez przedsiębiorcę na podstawie zmienionego zezwolenia¹⁹. Mogą ją otrzymać gminy, w tym miasta na prawach powiatu.

Zgodnie z art. 26 ust. 1 *ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego*, w budżecie państwa tworzy się **rezerwę subwencji ogólnej**, przeznaczoną na dofinansowanie:

- inwestycji na drogach publicznych powiatowych i wojewódzkich oraz na drogach powiatowych, wojewódzkich i krajowych w granicach miast na prawach powiatu;
- utrzymania rzecznych przepraw promowych (wskazanych przez ministra właściwego do spraw transportu) o średnim natężeniu ruchu w skali roku powyżej dwóch tysięcy pojazdów na dobę;
- remontu, utrzymania, ochrony i zarządzania drogami krajowymi i wojewódzkimi w granicach miast na prawach powiatu.

Wysokość rezerwy subwencji ogólnej ustala się, zgodnie z zapisami art. 26 ust. 2 *ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego*, w kwocie nie mniejszej niż kwota rezerwy przyjęta w ustawie budżetowej na rok bazowy na dofinansowanie zadań, o których mowa powyżej, skorygowanej w przypadku zmiany zakresu realizowanych zadań.

¹⁹ Na podstawie art. 6 ust. 1 *ustawy z dnia 2 października 2003 r. o zmianie ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych i niektórych ustaw*, przedsiębiorca, który uzyskał zezwolenie przed dniem 1 stycznia 2001 r., może ubiegać się o jego zmianę polegającą na zastosowaniu do tego przedsiębiorcy przepisów odnośnie zwolnień podatkowych, zawartych w tej ustawie.

Stosownie do art. 26 ust. 3 *ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego*, rezerwą subwencji ogólnej dysponuje minister właściwy do spraw finansów publicznych w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw transportu, po zasięgnięciu opinii reprezentacji JST. W 2012 r. rezerwa ta, po uzgodnieniu z Ministrem Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej oraz stroną samorządową Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego została w całości rozdysponowana i przekazana w pełnej wysokości do właściwych samorządów według harmonogramu zaproponowanego przez Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej.

Na mocy art. 36 ust. 4 pkt. 1 *ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego*, nienależnie otrzymane przez JST kwoty części subwencji ogólnej podlegają zwrotowi do budżetu państwa i tworzą rezerwę przeznaczoną dla JST. Rezerwą tą dysponuje minister właściwy do spraw finansów publicznych w porozumieniu z reprezentacją JST. W 2012 r. rezerwa ta została dodatkowo zwiększona o nierozdzielone środki części równoważącej subwencji ogólnej dla gmin. Zgodnie z zapisem art. 21a ust. 3 pkt. 6 i ust. 4 pkt. 6 *ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego*, jeżeli wyliczona kwota części równoważącej subwencji ogólnej jest wyższa od kwoty należnej, wówczas gminy otrzymują kwoty należne, a pozostałe nierozdzielone środki zwiększają rezerwę.

II. GOSPODARKA FINANSOWA JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORYALNEGO

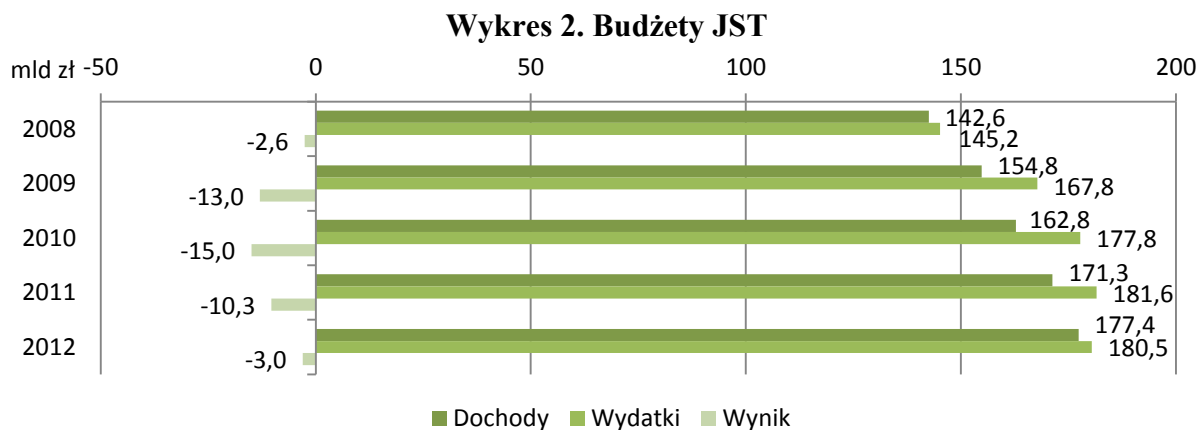
W 2012 r. dochody budżetów JST wyniosły 177 413,5 mln zł, wydatki 180 459,3 mln zł. W konsekwencji deficyt ukształtował się na poziomie 3 045,8 mln zł. W porównaniu z rokiem poprzednim oznacza to wzrost dochodów o 3,6% i spadek wydatków o 0,6%.

Tabl. 6. Dochody, wydatki i wynik budżetów JST

Wyszczególnienie	2011 Wykonanie	2012		wskaznik wykonania w % ²¹	2011=100
		plan ²⁰	wykonanie		
	w milionach złotych				
Dochody	171 309,1	181 841,8	177 413,5	97,6	103,6
Wydatki	181 594,7	193 274,8	180 459,3	93,4	99,4
Wynik	- 10 285,6	-11 432,9	-3 045,8	x	x

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

W latach 2008-2011 średni wzrost dochodów budżetów JST wyniósł 6,9%, zaś wydatków 9,0%. Wzrost dochodów ogółem w 2012 r. był najniższy w tym okresie. Wydatki JST zmniejszyły się w 2012 r., podczas gdy w latach poprzednich nieprzerwanie rosły. W latach 2008-2012 występował deficyt, który po znaczącym wzroście w latach 2008-2010, w ostatnich dwóch latach był sukcesywnie obniżany.

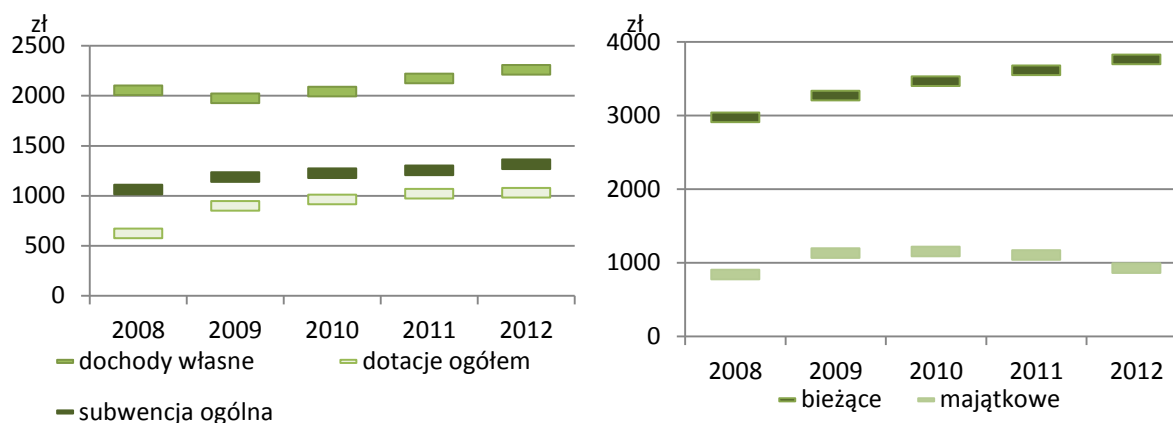
Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

W 2012 r. dochody na mieszkańca wyniosły 4 445,7 zł, zaś wydatki 4 712,6 zł, dochody własne osiągnęły 2 260,1 zł *per capita*. W latach 2008-2012 miał miejsce wzrost subwencji ogólnej i dotacji ogółem do poziomu, odpowiednio 1 314,6 zł i 1 029,3 zł *per capita*. W tym okresie nieprzerwanie rosły wydatki bieżące, osiągając w 2012 r. poziom 3 758,9 zł na mieszkańca. Wydatki majątkowe od 2010 r. spadały, do 924,3 zł *per capita* w 2012 r.

²⁰ Plan po zmianach.

²¹ Wskaźnik ten przedstawia wykonanie planu.

Wykres 3. Dochody i wydatki JST na jednego mieszkańca

Źródło: opracowanie na podstawie danych Ministerstwa Finansów oraz Głównego Urzędu Statystycznego.

II.1. Dochody jednostek samorządu terytorialnego

Dochody JST w 2012 r. wyniosły 177 413,5 mln zł (o 3,6% więcej niż w 2011 r.) i stanowiły 97,6% planu po zmianach. Najważniejszą pozycją dochodową były **dochody własne**, które ukształtowały się na poziomie 87 091,3 mln zł. **Subwencja ogólna** wyniosła 50 657,6 mln zł, a **dotacje ogółem** 39 664,7 mln zł.

Tabl. 7. Dochody JST

Wyszczególnienie	2011		2012			
	wykonanie	plan	wykonanie		wskaznik wykonania w %	2011=100
	w milionach złotych		w odsetkach			
Dochody ogółem	17 1309,1	181 841,8	177 413,5	100,0	97,6	103,6
dochody własne	83 644,1	89 234,1	87 091,3	49,1	97,6	104,1
dotacje ogółem	39 317,2	42 005,4	39 664,7	22,4	94,4	100,9
subwencja ogólna	48 347,9	50 602,3	50 657,6	28,6	100,1	104,8

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

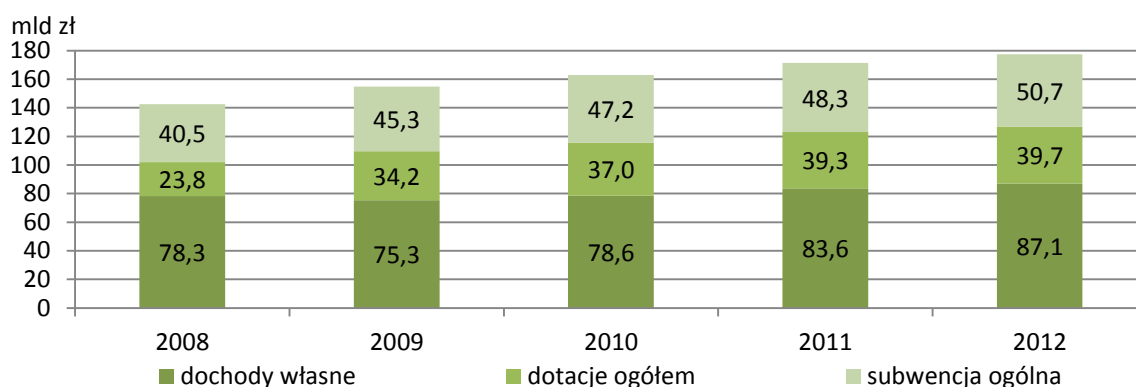
W 2012 r. dochody ogółem gmin wyniosły 78 407,5 mln zł i w porównaniu z 2011 r. wzrosły o 3,4%. Gminy wykonały plan dochodów budżetowych w 97,1%. Dochody miast na prawach powiatu wyniosły 61 247,0 mln zł, tj. wzrosły o 7,7%. Miasta na prawach powiatu wykonały plan w 98,2%. Dochody powiatów zrealizowane w wysokości 22 522,9 mln zł spadły o 4,4% w porównaniu do roku poprzedniego, a plan ich dochodów został wykonany w 98,2%. Dochody województw wzrosły o 1,1% do kwoty 15 236,1 mln zł, co oznaczało 96,3% kwoty planu.

Tabl. 8. Dochody JST według szczebli

Wyszczególnienie	2011 wykonanie	2012				wskaznik wykonania w %	2011=100
		plan	wykonanie		w odsetkach		
	w milionach złotych						
Ogółem JST	171 309,1	181 841,8	177 413,5	100,0	97,6	103,6	
Gminy	75 830,7	80 713,3	78 407,5	44,2	97,1	103,4	
Miasta na prawach powiatu	56 859,8	62 362,0	61 247,0	34,5	98,2	107,7	
Powiaty	23 551,6	22 947,4	22 522,9	12,7	98,2	95,6	
Województwa	15 067,1	15 819,2	15 236,1	8,6	96,3	101,1	

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

W latach 2008-2012 w strukturze dochodów najważniejszą kategorią były dochody własne, które w 2012 r. stanowiły 49,1% całości dochodów. Z wyjątkiem 2008 r., udział ten w tym okresie rósł. Drugi rok z rzędu rósł także udział subwencji ogólnej, który w 2012 r. osiągnął 28,6%. Po raz pierwszy w tym okresie udział dotacji ogółem zmniejszył się do 22,4%. Najbardziej zależne od dochodów z budżetu państwa przekazywanych w formie dotacji celowych i subwencji były powiaty. W 2012 r. udział tych dochodów w dochodach ogółem powiatów wyniósł 70,6%, województw 57,0%, gmin 53,4%, zaś miast na prawach powiatu 38,9%.

Wykres 4. Dochody JST

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

Wzrost dochodów ogółem w 2012 r. był najniższy na tle lat 2008-2011. Wszystkie poszczególne kategorie rosły wolniej niż średnia w tym okresie.

Tabl. 9. Zmiana dochodów JST

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012	Średnia ²²
	rok poprzedni = 100					
Dochody ogółem	108,5	108,6	105,1	105,2	103,6	106,9
dochody własne	114,0	96,1	104,4	106,4	104,1	105,2
dotacje ogółem	91,6	144,1	108,1	106,2	100,9	112,5
subwencja ogólna	110,1	112,0	104,1	102,5	104,8	107,2

Źródło: opracowanie na podstawie danych Ministerstwa Finansów.

II.1.1. Dochody własne

W 2012 r. **dochody własne** JST wyniosły 87 091,3 mln zł, co stanowiło wzrost o 4,1% wobec roku poprzedniego oraz wykonanie planu w 97,6%.

²² Średni wzrost w ujęciu rok do roku dla okresu lat 2008–2011.

Tabl. 10. Dochody własne JST

Wyszczególnienie	2011		2012			
	wykonanie	plan	wykonanie		wskaznik wykonania w %	2011=100
			w milionach złotych			
Dochody własne	83 644,1	89 234,1	87 091,3	100,0	97,6	104,1
podatek dochodowy od osób prawnych (CIT).....	6 876,9	6 820,5	6 800,6	7,8	99,7	98,9
podatek dochodowy od osób fizycznych (PIT).....	29 430,2	31 619,8	30 812,5	35,4	97,4	104,7
podatek rolny	1 062,3	1 571,8	1 545,9	1,8	98,4	145,5
podatek od nieruchomości	16 253,1	17 414,4	17 602,7	20,2	101,1	108,3
podatek leśny	187,8	221,4	226,7	0,3	102,4	120,7
podatek od środków transportowych	884,4	916,1	916,8	1,1	100,1	103,7
podatek opłacany w formie karty podatkowej przez osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	86,8	84,8	83,6	0,1	98,6	96,3
podatek od spadków i darowizn ..	273,5	263,6	285,4	0,3	108,3	104,4
podatek od czynności cywilnoprawnych	1 773,8	1 589,7	1 492,4	1,7	93,9	84,1
wpływy z opłaty skarbowej	490,2	509,3	485,5	0,6	95,3	99,0
wpływy z opłaty eksploatacyjnej	283,8	245,8	215,4	0,2	87,7	75,9
wpływy z opłaty targowej	209,9	211,4	200,5	0,2	94,8	95,5
dochody z majątku	6 452,2	8 009,4	6 945,3	8,0	86,7	107,6
pozostałe dochody	19 379,1	19 756,0	19 478,1	22,4	98,6	100,5

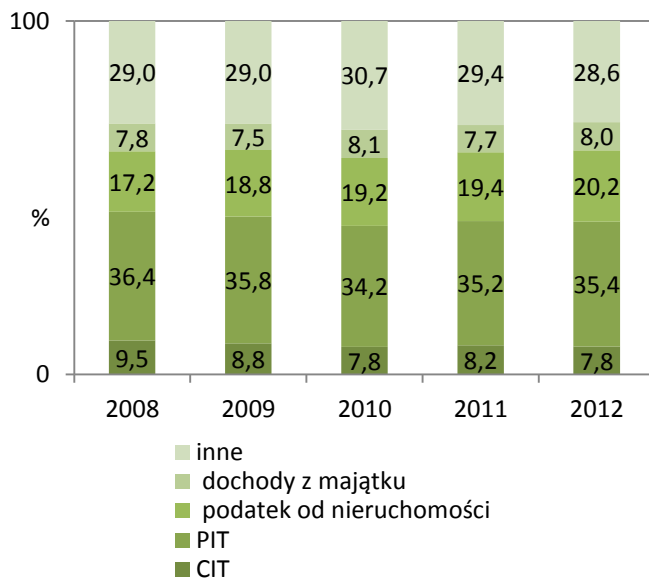
Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

Dochody z tytułu **podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT)** wyniosły 30 812,5 mln zł, zaś z **podatku dochodowego od osób prawnych (CIT)** 6 800,6 mln zł. Wpływy z podatku od osób fizycznych w 2012 r. zwiększyły się w stosunku do poprzedniego roku o 4,7%, zaś od osób prawnych spadły o 1,1%. W rezultacie udział podatku od osób fizycznych w strukturze dochodów własnych wzrósł do 35,4%, zaś podatku od osób prawnych spadł do 7,8%. Dochód z **podatku od nieruchomości**²³ wyniósł 17 602,7 mln zł. Po wzroście

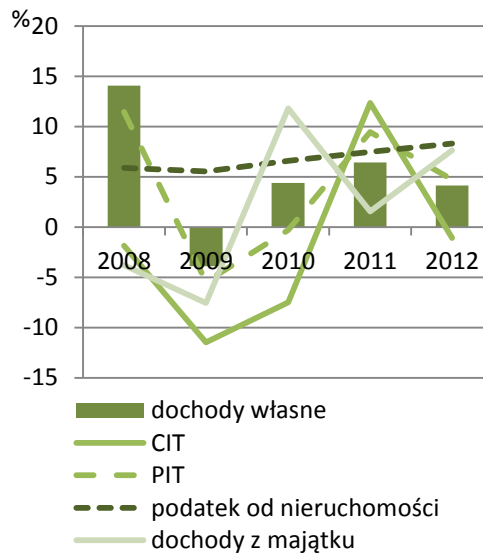
²³ Podatek ten wiąże się z posiadaniem gruntu, budynku, bądź budowli. Nie jest on uzależniony od dochodów, ani też korzyści uzyskiwanych z danej nieruchomości. Podatnikami tego podatku są osoby fizyczne, osoby prawne, jednostki organizacyjne, będące: właścicielami, posiadaczami samoistnymi nieruchomości lub obiektów budowlanych, czy też będące użytkownikami wieczystymi gruntów. Podatnikami są również posiadacze

o 8,3 p. proc., stanowił on 20,2% dochodów własnych JST. **Pozostałe dochody** zebrane w wysokości 19 478,1 mln zł wzrosły o 0,5%, a ich udział w strukturze dochodów własnych to 22,4%.

Wykres 5. Struktura dochodów własnych JST

Wykres 6. Zmiana wybranych kategorii dochodów własnych (r/r)

Źródło: opracowanie na podstawie danych Ministerstwa Finansów.

W 2012 r. z całości dochodów z PIT w wysokości 30 812,5 mln zł najwięcej otrzymały miasta na prawach powiatu (14 409,1 mln zł). Wpływy z CIT w wysokości 6 800,6 mln zł w większości otrzymały województwa (4 385,3 mln zł). Udział dochodów z PIT stanowił 17,4% w dochodach ogółem JST. Największą rolę pełnił on w budżetach miast na prawach powiatu, w których stanowił 23,5%. Dla JST ogółem udział dochodów z CIT w dochodach ogółem wyniósł 3,8%, przy czym w budżetach województw było to 28,8% całości wpływów.

nieruchomości albo obiektów budowlanych, stanowiących własność Skarbu Państwa lub JST, jeżeli posiadanie wynika z umowy zawartej z właścicielem, Agencją Nieruchomości Rolnych lub z innego tytułu prawnego, z wyjątkiem posiadania przez osoby fizyczne lokali mieszkalnych niestanowiących odrębnych nieruchomości. Podstawę opodatkowania stanowi: dla gruntów – powierzchnia; dla budynków lub ich części – powierzchnia użytkowa. Stawki podatku zależą od sposobu użytkowania nieruchomości, a także podlegają ograniczeniu przez ustawowe limity stawek podatkowych, których samorządowe organa stanowiące nie mogą swoimi uchwałami przekraczać.

Tabl. 11. Wpływy z podatków PIT i CIT w dochodach JST

Lata	Dochody własne	Wpływy z		Udział w dochodach ogółem		
		CIT	PIT	dochody własne	wpływy z CIT	wpływy z PIT
	w milionach złotych			w %		
JST OGÓLEM						
2008	78 344,9	7 474,2	28 535,0	55,0	5,2	20,0
2009	75 297,4	6 616,9	26 977,0	48,6	4,3	17,4
2010	78 588,0	6 121,7	26 894,4	48,3	3,8	16,5
2011	83 644,1	6 876,9	29 430,2	48,8	4,0	17,2
2012	87 091,3	6 800,6	30 812,5	49,1	3,8	17,4
GMINY						
2008	30 694,7	696,0	10 664,2	49,3	1,1	17,1
2009	30 021,9	652,8	9 906,3	46,3	1,0	15,3
2010	32 264,4	617,4	10 080,3	44,6	0,9	14,3
2011	34 489,9	757,0	11 339,8	45,5	1,0	15,0
2012	36 522,9	789,0	12 077,2	46,6	1,0	15,4
MIASTA NA PRAWACH POWIATU						
2008	34 368,5	1 924,9	13 930,5	69,5	3,9	28,2
2009	33 262,2	1 650,8	13 416,7	66,1	3,3	26,7
2010	34 283,8	1 408,0	13 134,9	63,6	2,6	24,4
2011	35 951,8	1 523,2	13 997,4	63,2	2,7	24,6
2012	37 407,6	1 462,7	14 409,1	61,1	2,4	23,5
POWIATY						
2008	5 872,2	144,9	2 995,7	32,4	0,8	16,5
2009	5 698,6	135,7	2 765,4	28,4	0,7	13,8
2010	6 336,7	128,2	2 797,2	28,2	0,6	12,4
2011	6 531,3	158,9	3 131,5	27,7	0,7	13,3
2012	6 612,3	163,7	3 322,4	29,4	0,7	14,8
WOJEWÓDZTWA						
2008	7 409,4	4 708,3	944,5	58,5	37,2	7,5
2009	6 314,7	4 177,7	888,7	32,3	21,4	4,6
2010	5 703,1	3 968,2	881,9	40,4	28,1	6,3
2011	6 672,6	4 437,8	961,6	44,3	29,5	6,4
2012	6 549,1	4 385,3	1 003,9	43,0	28,8	6,6

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

II.1.2. Dotacje ogółem

W 2012 r. **dotacje ogółem** wyniosły 39 664,7 mln zł, co oznaczało wzrost o 0,9% w porównaniu z 2011 r. i wykonanie planu w 94,4%. W strukturze dochodów ogółem osiągniętych przez JST dotacje ogółem stanowiły 22,4%, z tego **dotacje celowe** 14,2%, a **dotacje §§ 200 i 620** to 8,2%.

Tabl. 12. Dotacje ogółem JST

Wyszczególnienie	2011	2012				
	wykonanie	plan	wykonanie		wskaźnik wykonania w %	2011 =100
	w milionach złotych			w odsetkach		
DOTACJE OGÓŁEM	39 317,2	42 005,4	39 664,7	100,0	94,4	100,9
Dotacje celowe	26 060,0	25 793,7	25 144,2	63,4	97,5	96,5
na zadania z zakresu adm. rządowej.....	16 535,9	17 029,9	16 711,6	42,1	98,1	101,1
w tym inwestycyjne	610,6	687,0	590,6	1,5	86,0	96,7
na zadania własne	6 754,2	5 939,3	5 733,2	14,5	96,5	84,9
w tym inwestycyjne	2 154,0	1 352,7	1 256,6	3,2	92,9	58,3
na zadania realizowane na podstawie porozumień z org. adm. rządowej	66,7	44,4	42,7	0,1	96,3	64,0
w tym inwestycyjne	9,5	5,8	5,8	0,0	99,7	61,1
na zadania realizowane na podstawie porozumień między JST	1 230,7	1 322,7	1 268,0	3,2	95,9	103,0
w tym inwestycyjne	364,9	402,0	355,0	0,9	88,3	97,3
z tytułu pomocy finansowej udzielanej między JST na dofinansowanie własnych zadań ²⁴	905,9	731,9	671,1	1,7	91,7	74,1
w tym inwestycyjne	808,1	602,4	546,0	1,4	90,6	67,6
otrzymane z funduszy celowych.....	566,5	725,6	717,6	1,8	98,9	126,7
w tym inwestycyjne	427,8	475,1	471,1	1,2	99,2	110,1
Dotacje §§ 200 i 620	13 257,2	16 211,8	14 520,5	36,6	89,6	109,5
w tym inwestycyjne § 620	10 026,1	12 441,6	11 232,0	28,3	90,3	112,0

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

W ramach dotacji celowych, JST najwięcej środków otrzymały na **zadania zlecone z zakresu administracji rządowej** (66,5%) i na **zadania własne** (22,8%), pozostałe kategorie stanowiły 10,7% dotacji celowych.

²⁴ Kategoria ta pojawiła się w 2011 r. na skutek wyłączenia jej z dochodów własnych i przesunięcia do kategorii dotacje celowe.

Wykres 7. Struktura otrzymanych przez JST dotacji celowych

Źródło: opracowanie na podstawie danych Ministerstwa Finansów.

II.1.3 Subwencja ogólna

W 2012 r. **subwencja ogólna** wyniosła 50 657,6 mln zł, co stanowiło wzrost o 4,8% wobec 2011 r. i wykonanie planu w 100,1%.

Tabl. 13. Subwencja ogólna JST

Wyszczególnienie	2011 wykonanie	2012				wskaźnik wykonania w %	2011=100
		plan	wykonanie		w odsetkach		
	w milionach złotych						
Subwencja ogólna	48 347,9	50 602,3	50 657,6	100,0	100,1	104,8	
część wyrównawcza.....	8 640,5	8 693,3	8 692,7	17,2	100,0	100,6	
część oświatowa.....	36 924,7	39 155,1	39 161,1	77,3	100,0	106,1	
część rekompensująca.....	15,6	14,7	14,7	0,0	100,0	94,2	
część równoważąca.....	1 577,8	1 535,1	1 534,8	3,0	100,0	97,3	
część regionalna.....	627,9	687,2	687,2	1,4	100,0	109,4	
uzupełnienie subwencji ogólnej.....	561,3	516,9	567,0	1,1	109,7	101,0	

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

Największą składową subwencji ogólnej (77,3%) stanowiła **część oświatowa** w kwocie 39 161,1 mln zł, z tego gminy otrzymały 18 100,9 mln zł, powiaty 7 992,6 mln zł, miasta na prawach powiatu 12 295,7 mln zł, a województwa 772,0 mln zł.

W latach 2008-2012 część oświatowa subwencji ogólnej dla JST ogółem z każdym kolejnym rokiem rosła, co wiązało się głównie z podwyżkami wynagrodzeń oraz zmianami w strukturze zatrudnienia nauczycieli. Subwencja oświatowa w 2012 r. była wyższa od tej z 2011 r. o 6,1%, zaś skumulowany jej wzrost w okresie pięciu lat wyniósł 25,2%. Część

wyrównawcza subwencji ogólnej zwiększyła się o 0,6% w porównaniu do 2011 r. Trzecia duża kategoria subwencji ogólnej – część równoważąca – zmniejszyła się o 2,7%.

II.1.4. Środki na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych

W 2012 r. przekazane JST środki na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów realizowanych ze środków funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności UE oraz na finansowanie i współfinansowanie programów ze środków bezzwrotnych pochodzących z Unii Europejskiej oraz na realizację płatności, których źródłem jest budżet środków europejskich, wyniosły 17 078,4 mln zł. Kwota ta była wyższa o 4,5% niż w 2011 r. i stanowiła 88,6% planu. Środki te stanowiły 9,6% dochodów ogółem JST. Na powyższą kwotę składały się środki Unii Europejskiej w wysokości 1 700,7 mln zł (85,8% planu), płatności z budżetu środków europejskich w wysokości 13 591,4 mln zł (89,5% planu) oraz środki z budżetu państwa lub inne na współfinansowanie programów i projektów z udziałem środków unijnych w wysokości 1 786,3 mln zł (84,6% planu).

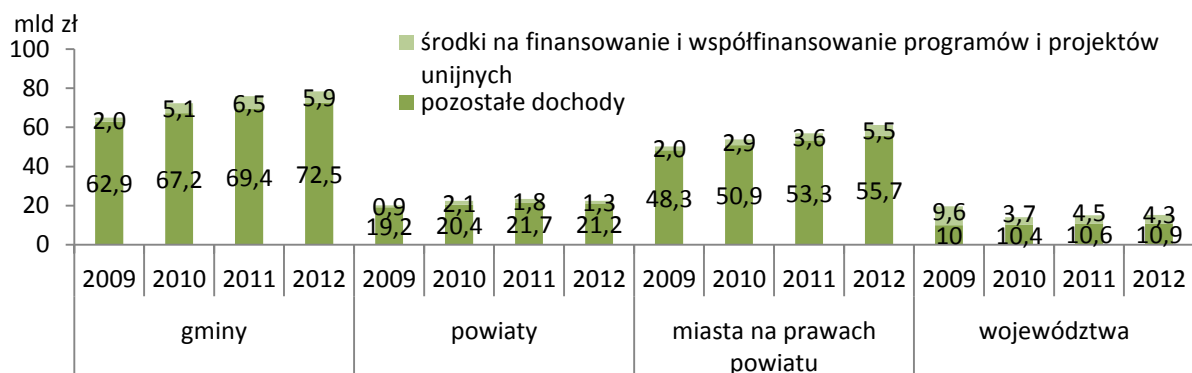
Tabl. 14. Finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych

Wyszczególnienie	2011 wykonanie	2012			2011=100
		plan	wykonanie	wskaźnik wykonania w %	
	w milionach złotych				
OGÓŁEM	16 344,9	19 271,2	17 078,4	88,6	104,5
w tym:					
środki z UE na finansowanie programów i projektów unijnych (dochody)	1 778,3	1 982,3	1 700,7	85,8	95,6
środki z budżetu państwa lub inne na współfinansowanie programów i projektów unijnych (dochody)	1 699,0	2 110,4	1 786,3	84,6	105,1
płatności z budżetu środków europejskich (od 1 stycznia 2010 r.)	12 857,6	15 178,6	13 591,4	89,5	105,7

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

Najmniejszy udział tych środków w łącznych dochodach poszczególnych szczebli JST wystąpił w dochodach powiatów (6,0%), natomiast największy w dochodach województw (28,5%). W porównaniu z rokiem 2011 udziały środków na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych w dochodach ogółem dla: gmin zmniejszyły się o 1,0 p. proc., dla powiatów o 1,8 p. proc. i województw o 1,0 p. proc. Natomiast wzrost tego udziału odnotowały miasta na prawach powiatu (o 2,7 p. proc).

Wykres 8. Środki na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych oraz pozostałe dochody JST

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

Tabl. 15. Otrzymane środki na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych w 2012 r. według szczebli JST

Wyszczególnienie	Otrzymane środki na programy i projekty UE		Dochody ogółem w milionach złotych	Udział finansowania i współfinansowania programów i projektów UE w dochodach ogółem w %
	w milionach złotych	w odsetkach		
Ogółem JST	17 078,4	100,0	177 413,5	9,6
Gminy	5 873,0	34,4	78 407,5	7,5
Powiaty	1 341,3	7,9	22 522,9	6,0
Miasta na prawach powiatu.....	5 524,4	32,3	61 247,0	9,0
Województwa.....	4 339,6	25,4	15 236,1	28,5

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

II.2. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego

II.2.1. Wydatki ogółem

W 2012 r. wydatki ogółem JST wyniosły 180 459,3 mln zł (o 0,6% mniej niż w 2011 r.) a ich plan został wykonany w 93,4%. W strukturze wydatków JST w 2012 r. **wydatki bieżące** stanowiły 80,3% (144 842,8 mln zł), zaś **wydatki majątkowe** 19,7% (35 616,5 mln zł).

Tabl. 16. Wydatki według szczebli JST

Wyszczególnienie	2011 wykonanie	2012				wskaznik wykonania w %	2011=100
		plan	wykonanie				
	w milionach złotych		w odsetkach				
Ogółem JST	181 594,7	193 274,8	180 459,3	100,0	93,4	99,4	
Gminy	79 686,9	84 575,1	78 491,4	43,5	92,8	98,5	
Miasta na prawach powiatu.....	61 510,5	67 754,7	63 730,8	35,3	94,1	103,6	
Powiaty	24 058,8	23 748,8	22 476,5	12,5	94,6	93,4	
Województwa.....	16 338,6	17 196,1	15 760,5	8,7	91,7	96,5	

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Finansów.

Wydatki gmin wyniosły 78 491,4 mln zł, co oznaczało spadek o 1,5% w porównaniu do poprzedniego roku, zaś plan wydatków został wykonany w 92,8%. Wydatki miast na prawach powiatu w kwocie 63 730,8 mln zł były wyższe o 3,6% i stanowiły 94,1% planu. Powiaty wykonały wydatki w kwocie 22 476,5 mln zł, tj. niższej o 6,6%. Ich plan został wykonany w 94,6%. Wydatki województw wyniosły 15 760,5 mln zł i były niższe o 3,5%. Wskaźnik wykonania planu osiągnął wartość 91,7%.

Tabl. 17. Wydatki ogółem JST

Wyszczególnienie	2011 wykonanie	2012				2011 =100
		plan	wykonanie		wskaźnik wykonania w %	
	w milionach złotych			w odsetkach		
OGÓŁEM	181 594,7	193 274,8	180 459,3	100,0	93,4	99,4
Wydatki bieżące	139 160,6	151 108,5	144 842,8	80,3	95,9	104,1
wydatki na wynagrodzenia	54 135,1	57 062,0	56 148,9	31,1	98,4	103,7
w tym wynagrodzenia						
osobowe	48 816,3	51 429,9	50 711,8	28,1	98,6	103,9
pochodne od wynagrodzeń	8 858,4	10 351,3	10 068,8	5,6	97,3	113,7
dotacje	13 511,1	14 635,6	14 237,5	7,9	97,3	105,4
wydatki na obsługę długu	2 711,4	3 696,9	3 489,5	1,9	94,4	128,7
wydatki z tytułu udzielenia						
poręczeń i gwarancji	78,8	281,5	60,6	0,0	21,5	77,0
świadczenia na rzecz osób						
fizycznych	15 983,5	16 695,9	16 219,1	9,0	97,1	101,5
pozostałe wydatki	43 882,4	48 385,2	44 618,3	24,7	92,2	101,7
Wydatki majątkowe	42 434,2	42 166,2	35 616,5	19,7	84,5	83,9
w tym inwestycyjne	41 188,2	40 817,1	34 401,1	19,1	84,3	83,5

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

W 2012 r., po raz pierwszy w ostatnich pięciu latach, wydatki ogółem JST były niższe niż w roku poprzednim. Spadek wynikał z ograniczenia wydatków majątkowych, których wartość spadała drugi rok z rzędu. Jednocześnie wzrosły wydatki bieżące, chociaż wolniej niż w latach 2008-2011.

Tabl. 18. Zmiana wydatków JST

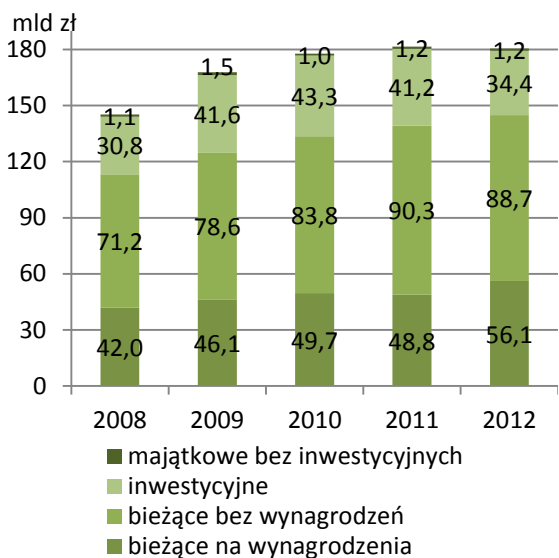
Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012	Średnia
	rok poprzedni = 100					
Wydatki ogółem	112,4	115,6	105,9	102,2	99,4	109,0
bieżące na wynagrodzenia	112,2	109,6	107,9	98,1	115,0	107,0
bieżące bez wynagrodzeń	110,3	110,4	106,6	107,8	98,2	108,8
inwestycyjne	117,4	135,0	104,0	95,2	83,5	112,9
majątkowe bez inwestycji	136,3	138,3	63,4	128,8	97,5	116,7

Źródło: opracowanie na podstawie danych Ministerstwa Finansów.

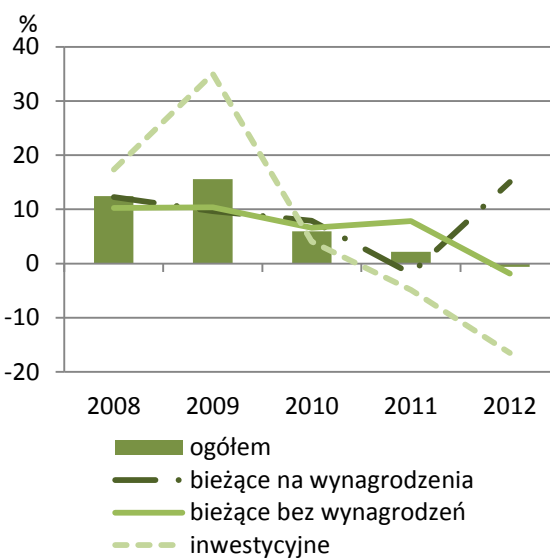
Spadek wydatków JST w 2012 r. wynikał przede wszystkim ze spadku w kategorii wydatków inwestycyjnych. Znaczące ograniczenie inwestycji wpłynęło również na zmianę struktury wydatkowej. O ile w 2011 r. wydatki majątkowe stanowiły 34,9%, to w kolejnym

roku było to 19,7% (w tym inwestycyjne o 19,1%). Udział wydatków bieżących wzrósł do 80,3% w 2012 r. z 76,6% w roku poprzednim.

Wykres 9. Wydatki JST

Wykres 10. Zmiana wybranych kategorii wydatkowych JST (r/r)

Źródło: opracowanie na podstawie danych Ministerstwa Finansów.

W 2012 r. **wydatki bieżące** JST wyniosły 144 842,8 mln zł i były większe o 4,1% w porównaniu do roku 2011. Najwyższy wzrost odnotowano miastach na prawach powiatu (o 5,4%) oraz w gminach (o 4,7%). W województwach wzrost wyniósł 0,8%, zaś w powiatach 0,6%. Najwyższy udział wydatków bieżących w wydatkach ogółem zaobserwowano w województwach (94,2%). W powiatach wyniósł on 87,5%, w gminach o 81,9%, a w miastach na prawach powiatu o 80,1%.

Największą część wydatków bieżących JST (45,7%) przeznaczono na wynagrodzenia wraz z pochodnymi. Najwyższy wzrost w porównaniu z rokiem 2011 zaobserwowany został w wydatkach na obsługę długu (o 28,7%), lecz ich udział w strukturze wydatków bieżących był niewielki, gdyż wynosił 2,4%.

W porównaniu z rokiem 2011 **wydatki majątkowe** JST obniżyły się o 16,1%, przy czym najwyższy spadek miał miejsce w powiatach, tj. o 37,8% oraz w gminach – o 22,3%. W województwach wydatki majątkowe zmniejszyły się o 10,0%, w miastach na prawach powiatu o 3,0%. Biorąc pod uwagę strukturę wydatków ogółem według poszczególnych szczebli JST, najwyższy udział wydatków majątkowych odnotowano w województwach (37,8%).

II.2.2 Wydatki JST na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych

W 2012 r. wydatki JST na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych wyniosły 20 658,3 mln zł, co oznaczało ich spadek o 14,1%. Wykonanie stanowiło 83,7% rocznego planu. Na finansowanie programów i projektów unijnych ze środków unijnych, JST wydatkowały 1 427,3 mln zł, tj. 85,3% kwoty według planu. Wydatki, których źródłem był budżet środków europejskich, wyniosły 11 728,2 mln zł, (84,4% planu rocznego), zaś wydatki na współfinansowanie programów i projektów unijnych, stanowiące krajowy wkład publiczny, wyniosły 7 502,8 mln zł (82,4% planu rocznego).

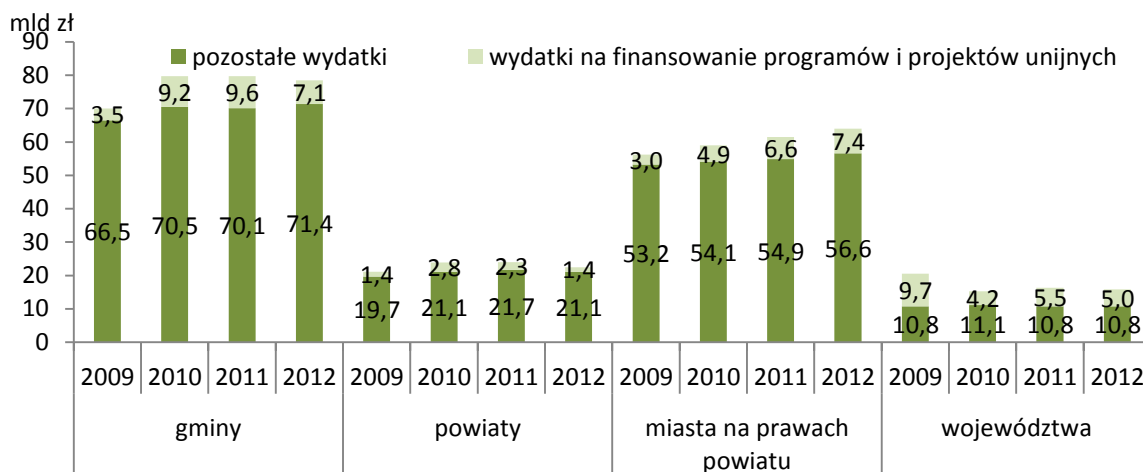
Tabl. 19. Wydatki JST na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych

Wyszczególnienie	2011 wykonanie	2012				wskaźnik wykonania w %	2011=100
		plan	wykonanie		w odsetkach		
	w milionach złotych			w odsetkach			
OGÓŁEM	24 046,2	24 677,7	20 658,3	100,0	83,7	85,9	
w tym:							
na finansowanie programów i projektów unijnych ze środków UE.....	1 785,6	1 674,0	1 427,3	6,9	85,3	79,9	
na współfinansowanie programów i projektów unijnych stanowiące krajowy wkład publiczny	9 111,0	9 106,5	7 502,8	36,3	82,4	82,3	
na finansowanie wydatków z budżetu środków europejskich (od 1 stycznia 2010)	13 149,6	13 897,2	11 728,2	56,8	84,4	89,2	

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

W kategorii wydatków na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych w 2012 r. największy udział miały gminy oraz miasta na prawach powiatu (po 34,6%). Mimo to udział tej kategorii wydatków w wydatkach ogółem gmin stanowił tylko 9,1%, zaś w wydatkach miast na prawach powiatu 11,2%. Natomiast największy udział wydatków na programy i projekty unijne w wydatkach ogółem miały województwa (31,6%).

Wykres 11. Wydatki na finansowanie programów i projektów unijnych oraz pozostałe wydatki JST

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

Tabl. 20. Wydatki JST na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych w 2012 r.

Wyszczególnienie	Wydatki na programy i projekty unijne		Wydatki ogółem w milionach złotych	Udział wydatków na programy i projekty unijne w wydatkach ogółem w %
	w milionach złotych	w odsetkach		
Ogółem JST	20 658,3	100,0	180 459,3	11,4
Gminy	7 138,5	34,6	78 491,4	9,1
Powiaty	1 397,6	6,8	22 476,5	6,2
Miasta na prawach powiatu ...	7 140,0	34,6	63 730,8	11,2
Województwa	4 982,3	24,1	15 760,5	31,6

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

Największą pozycję w wydatkach JST na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów realizowanych w 2012 r. z udziałem środków Unii Europejskiej stanowiły środki wydane w dziale „Transport i łączność” (38,6%). Drugą i trzecią pozycję zajmowały wydatki w działach: „Gospodarka komunalna i ochrona środowiska” (11,4%) oraz „Rolnictwo i łowiectwo” (9,5%).

II.3. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego

W 2012 r. **deficyt budżetów JST** zamknął się kwotą 3 045,8 mln zł i był on niższy o 70,4% od notowanego w 2011 r. Kwota deficytu stanowiła 26,6% planowanej wielkości. Najwyższy deficyt w kwocie 2 483,8 mln zł zanotowały budżety miast na prawach powiatu,

przy czym był on niższy o 46,6% od deficytu w 2011 r. Deficyt gmin wyniósł 83,9 mln zł (spadek o 97,8% w porównaniu do roku poprzedniego), zaś województw 524,4 mln zł (spadek o 58,8%). Tylko budżety powiatów odnotowały nadwyżkę w wysokości 46,4 mln zł.

Deficyt JST stanowił 1,7% całości ich dochodów, miast na prawach powiatu 4,1%, województw 3,4%, zaś gmin 0,1%, ich dochodów. Nadwyżka powiatów wyniosła 0,2% dochodów.

Tabl. 21. Wynik finansowy JST

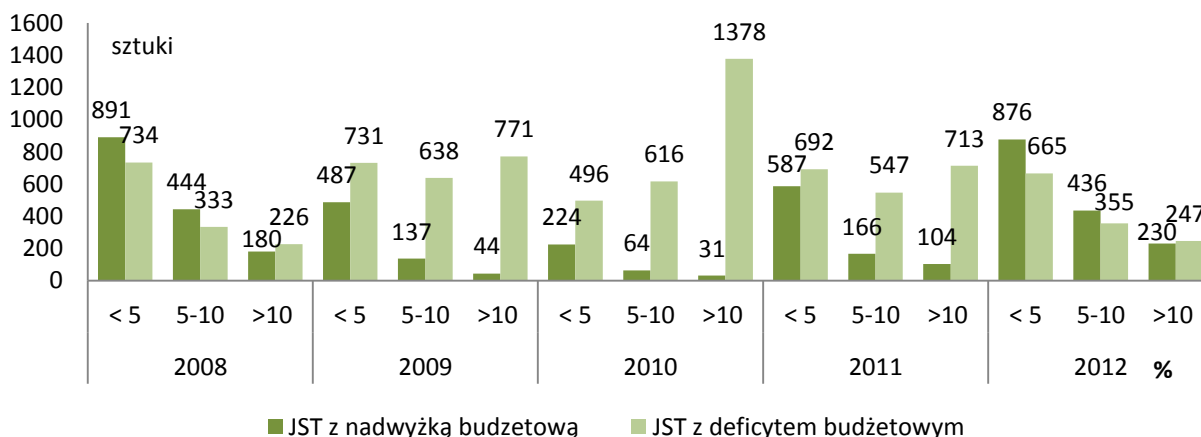
Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
	mln zł				
Ogółem JST	-2 613,6	-12 985,7	-14 969,6	-10 285,6	-3 045,8
Gminy.....	-2 161,6	-5 649,1	-7895,7	-4 896,7	-83,9
Miasta na prawach powiatu	32,3	-1 071,3	-1 329,9	-507,2	-2 483,8
Powiaty.....	-1 728,6	-5 873,6	-5 068,6	-4 650,7	46,4
Województwa.....	-342,5	-920,4	-1 141,0	-1 271,5	-524,4

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

Nadwyżka budżetowa w 2012 r. wystąpiła w 1 542 jednostkach samorządu terytorialnego (54,9% ogółu), z czego w 230 jednostkach (8,2%) wskaźnik ten był wyższy niż 10%. Deficyt odnotowało 1 267 JST, tj. 45,1% wszystkich samorządów. W 247 jednostkach (8,8% ogółu) deficyt przekraczał 10% dochodów.

Dla porównania, nadwyżkę budżetową w 2011 r. osiągnięto w 857 jednostkach samorządu terytorialnego (30,5% ogółu), z czego w 104 jednostkach wskaźnik ten był wyższy niż 10%. Deficyt wystąpił dla 1952 JST, tj. 69,5% wszystkich samorządów. W 713 jednostkach (25,4% ogółu) deficyt przekraczał 10% dochodów.

Wykres 12. Liczba JST według relacji wyniku finansowego do wykonanych dochodów

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

Tabl. 22. Liczba JST z nadwyżką i deficytem budżetowym

Lata	Liczba JST							
	z nadwyżką budżetową				z deficytem budżetowym			
	gminy	miasta na prawach powiatu	powiaty	województwa	gminy	miasta na prawach powiatu	powiaty	województwa
2008	1 316	20	169	10	1 097	45	145	6
2009	608	2	54	4	1 805	63	260	12
2010	261	6	51	1	2 153	59	263	15
2011	720	10	127	0	1 694	55	187	16
2012	1 340	22	178	14	1 074	43	136	2

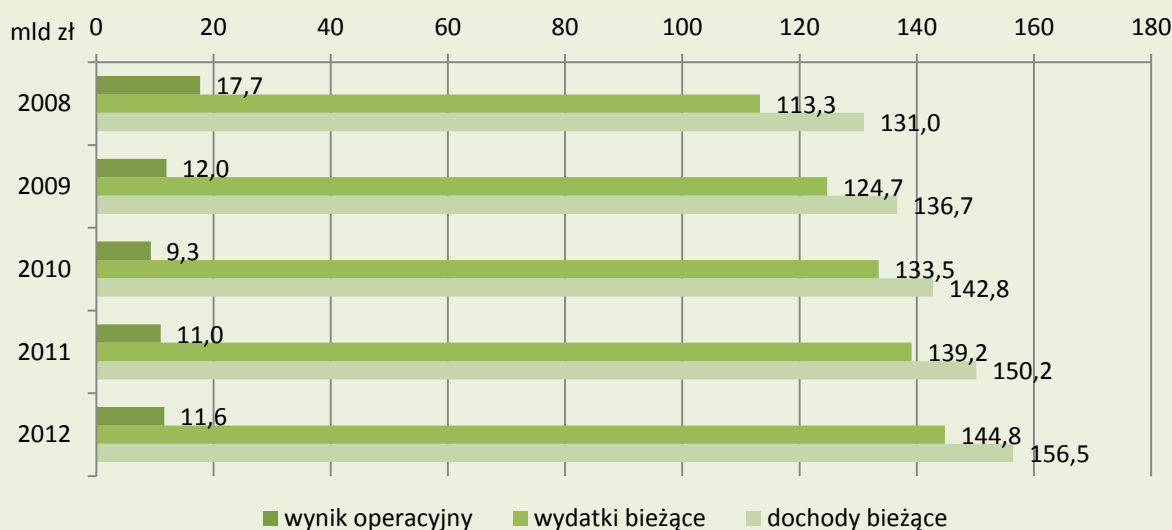
Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

Wynik operacyjny budżetów JST

Wynik operacyjny budżetów JST jest to różnica pomiędzy dochodami bieżącymi a wydatkami bieżącymi. W sytuacji, gdy dochody bieżące JST są wyższe niż wydatki bieżące, występuje tzw. nadwyżka operacyjna. W przeciwnym wypadku mamy do czynienia z deficytem operacyjnym.

JST, która wypracowuje nadwyżkę operacyjną, może pokryć wydatki związane z bieżącym funkcjonowaniem dochodami bieżącymi, regulować spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań oraz realizować nowe inwestycje. Wystąpienie deficytu operacyjnego wskazuje na to, że wydatki bieżące realizowane są na poziomie przekraczającym możliwości finansowe JST, co odbywa się kosztem sprzedaży majątku jednostki lub przez zaciąganie nowych zobowiązań.

Wykres 13. Wynik operacyjny budżetów JST

Źródło: opracowanie na podstawie danych Ministerstwa Finansów.

W 2012 r. nadwyżka operacyjna JST wyniosła 11 626 mln zł, tj. wzrosła o 632 mln zł w porównaniu do roku poprzedniego. Nadwyżkę wykazało 2 707 JST, zaś deficyt 102 (spadek o 44% w porównaniu do roku poprzedniego). W okresie 2008-2012 najgorszy pod tym względem był rok 2010, gdy deficyt odnotowało 473 JST. W latach 2009-2010 spadek nadwyżki operacyjnej (o 8 455 mln zł) wynikał z istotnego spowolnienia wzrostu dochodów bieżących (przede wszystkim na skutek spadku wpływów z podatków PIT i CIT).

W 2012 r. najwyższy poziom nadwyżki operacyjnej na jednostkę wystąpił w miastach na prawach powiatu: 62 jednostki wypracowały nadwyżkę w wysokości 2 575 mln zł. Ponadto, 2331 gmin odnotowało nadwyżkę równą 6 241 mln zł, w powiatach wyniosła ona 1 092 mln zł, zaś w województwach 1 721 mln zł.

Tabl. 23. Liczba JST z nadwyżką lub deficytem operacyjnym

	2008	2009	2010	2011	2012
Nadwyżka.....	2721	2585	2336	2627	2707
Deficyt.....	87	223	473	182	102

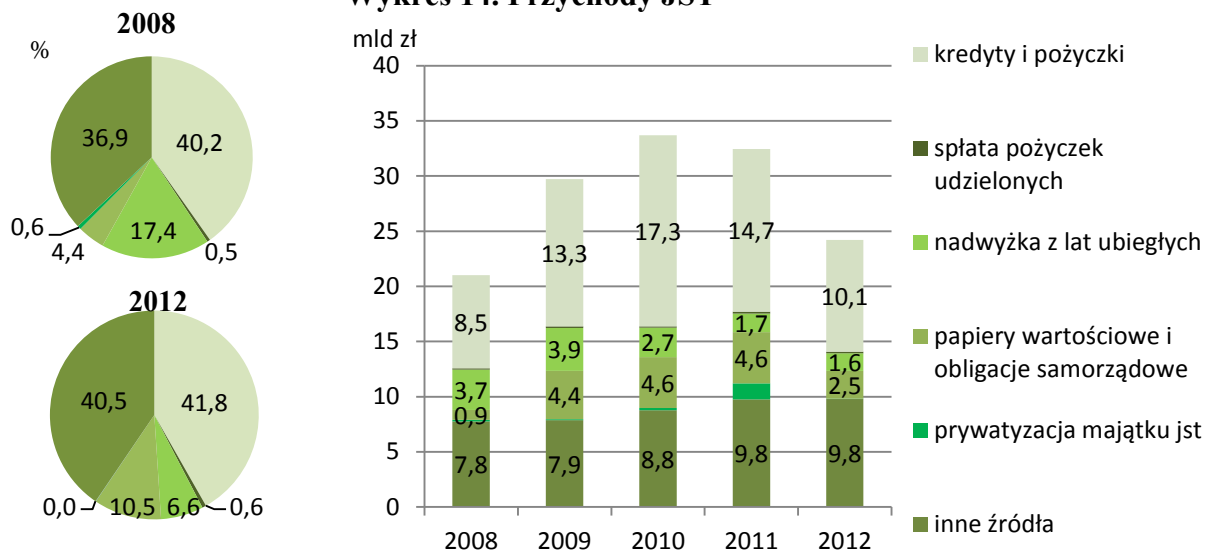
Ź r ó d ł o: Opracowanie na podstawie: Ministerstwo Finansów *Nadwyżka operacyjna w latach 2010-2012*, (2013), Warszawa oraz danych Ministerstwa Finansów.

II.4. Finansowanie

W 2012 r. **przychody ogółem** JST wyniosły 24 199,8 mln zł, co oznaczało spadek o 25,4% w porównaniu do roku poprzedniego. Najwyższe przychody wykazały gminy, gdzie ich wartość wyniosła 10 267,4 mln zł oraz miasta na prawach powiatu – przychody w kwocie 9 763,7 mln zł. Przychody powiatów wyniosły 2 159,4 mln zł, zaś województw 2 009,2 mln zł.

Przychody JST z tytułu zaciągniętych kredytów i pożyczek w kwocie 10 107,8 mln zł stanowiły 41,8% przychodów ogółem. Udział przychodów ze sprzedaży papierów wartościowych i obligacji jednostek samorządowych oraz związków komunalnych wyniósł 10,5%, co stanowiło wartość 2 541,0 mln zł. Nadwyżka z lat ubiegłych wyniosła 1 596,9 mln zł i stanowiła 6,6% przychodów ogółem.

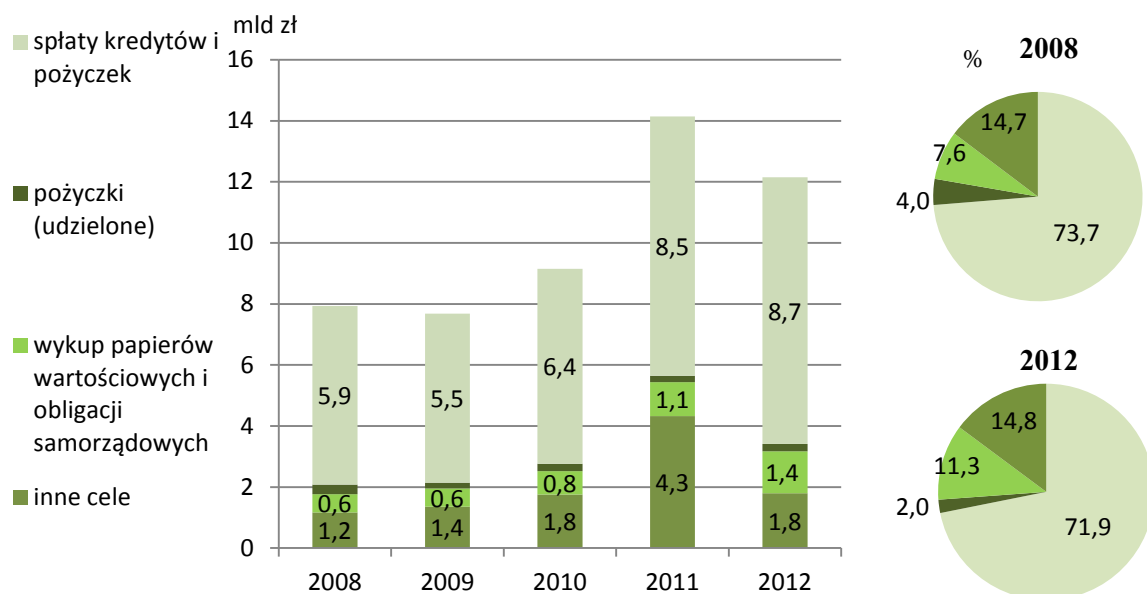
Wykres 14. Przychody JST

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

W 2012 r. **rozchody ogółem** JST wyniosły 12 145,5 mln zł i były mniejsze o 14,1% w porównaniu do roku poprzedniego. Rozchody gmin wyniosły 6 292,1 mln zł, miast na prawach powiatu 4 236,7 mln zł, powiatów 1 189,6 mln zł, zaś województw 427,1 mln zł. Największy udział (71,9%) w rozchodach JST miały spłaty kredytów i pożyczek w kwocie 8 727,4 mln zł. Rozchody z tytułu wykupu papierów wartościowych i obligacji samorządowych wyniosły 1 376,8 mln zł (11,3%).

Wykres 15. Rozchody JST

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

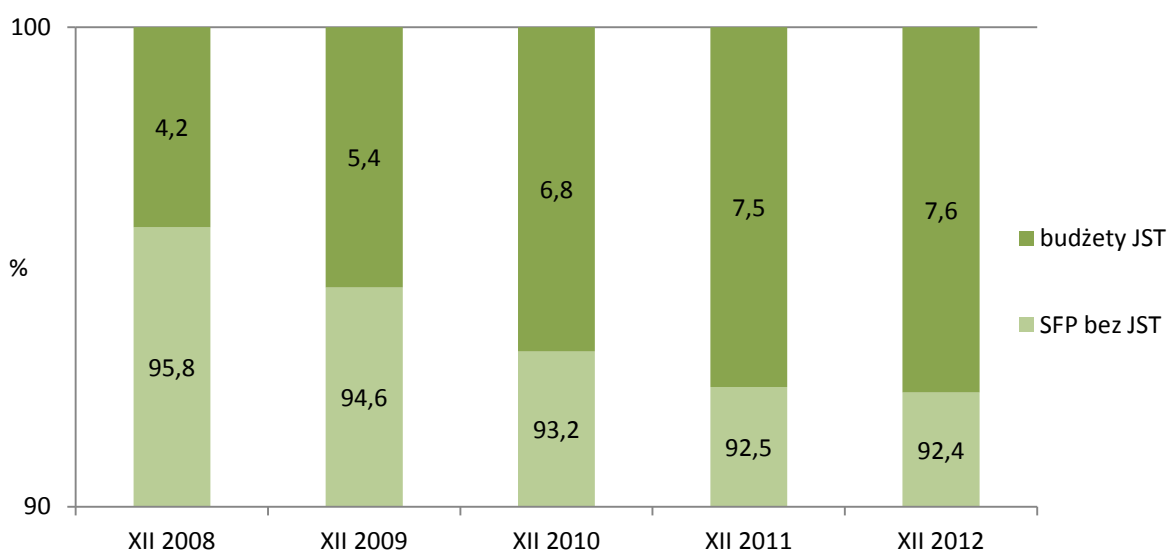
II.5. Zadłużenie jednostek samorządu terytorialnego

W 2012 r. **zobowiązania** ogółem JST wyniosły 67 834,5 mln zł. W porównaniu do 2011 r. zobowiązania ogółem JST wzrosły o 3,2%. We wszystkich JST, oprócz powiatów, nastąpił wzrost zobowiązań. Według szczebli JST najwyższa kwota zobowiązań wystąpiła dla miast na prawach powiatu, tj. 29 578,7 mln zł (wzrost o 5,4%). W gminach zobowiązania wyniosły 26 167,9 mln zł i były wyższe o 0,7% niż na koniec roku poprzedniego. W powiatach zobowiązania miały wartość 5 975,1 mln zł (spadek o 2,6%), a w województwach 6 112,9 mln zł (wzrost o 10,0%).

Największy udział (92,5%) wśród zobowiązań ogółem JST miało zadłużenie z tytułu kredytów i pożyczek, które wyniosło 62 716,5 mln zł i jedynie w tej kategorii nastąpił w 2012 r. wzrost zadłużenia (o 3,7%). Zobowiązania z tytułu papierów wartościowych, które wyniosły 4 881,3 mln zł i stanowiły 7,2% ogółu zobowiązań JST, zmniejszyły się o 2,3%. Zobowiązania wymagalne wyniosły 236,8 mln zł, tj. stanowiły 0,3% zobowiązań ogółem.

Na tle wysokiej dynamiki wzrostu zadłużenia budżetów JST w latach 2008-2011, przyrost zadłużenia w 2012 r. był stosunkowo niski. W dalszym ciągu udział JST w całości zadłużenia sektora finansów publicznych pozostawał niewielki. W 2012 r. wyniósł on 7,6% państwowego długu publicznego.

Wykres 16. Zadłużenie JST na tle sektora finansów publicznych

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

Kwota **zobowiązań JST z tytułu kredytów i pożyczek na realizację programów i projektów finansowanych z udziałem środków pochodzących z Unii Europejskiej** wyniosła 6 435,3 mln zł i była niższa o 7,5% niż w 2011 r. Udział tej kwoty w o ogólnej kwocie zobowiązań JST w 2011 r. stanowił 9,5% i w porównaniu z 2011 r. zmniejszył się o 1,1 p. proc. Najbardziej zadłużone z tego tytułu były miasta na prawach powiatu (3 221,9 mln zł, wzrost o 4,2% w porównaniu z 2011 r.) oraz gminy (2 707,2 mln zł, spadek o 15,2%). Wzrost zobowiązań odnotowano tylko w miastach na prawach powiatu, zaś w pozostałych jednostkach samorządu terytorialnego nastąpiło ich zmniejszenie (największe w województwach o 26,7%).

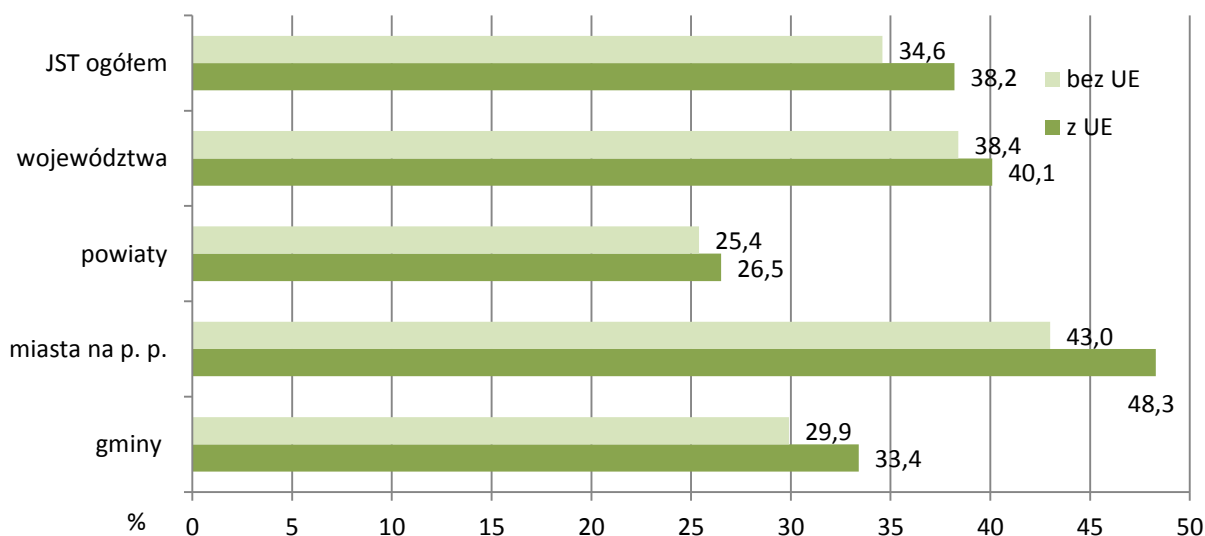
Tabl. 24. Zestawienie zobowiązań poszczególnych szczebli JST z tytułu kredytów i pożyczek związanych z wykorzystaniem środków z UE

Wyszczególnienie	2011	2012	2011=100
	w milionach złotych		
Ogółem JST	6 958,0	6 435,3	92,5
Gminy	3 191,1	2 707,2	84,8
Powiaty	320,9	246,5	76,8
Miasta na prawach powiatu	3 091,7	3 221,9	104,2
Województwa	354,3	259,7	73,3

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

Wskaźnik zadłużenia liczony jako udział zobowiązań w wykonanych dochodach dla JST w 2012 r. wyniósł 38,2% (spadek o 0,2 p. proc. w porównaniu do roku poprzedniego). Najwyższy wskaźnik zadłużenia wystąpił w miastach na prawach powiatu (48,3%), a najniższy w powiatach (26,5%). Dla województw wyniósł on 40,1%, zaś gmin 33,4%.

Wykres 17. Wskaźnik relacji zadłużenia do dochodów^a

^a Bez UE - bez zobowiązań na realizację programów i projektów finansowanych z udziałem środków unijnych, z UE - całość zobowiązań.

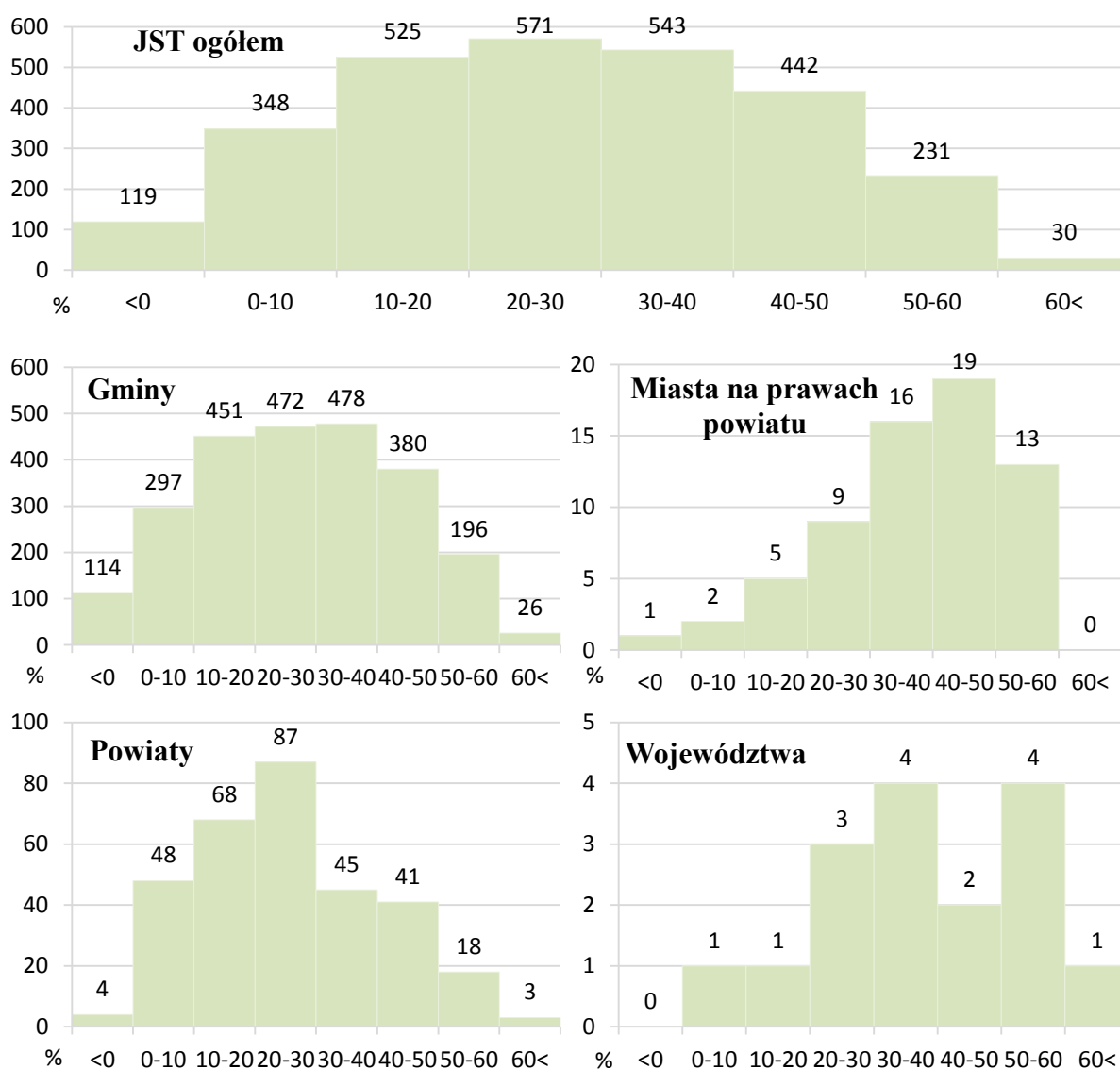
Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

Bez uwzględniania zobowiązań związanych z realizacją programów i projektów z udziałem środków unijnych, wskaźnik zadłużenia JST w 2012 r. wyniósł 34,6% (wzrost o 0,3 p. proc.). Podobnie jak dla wskaźnika zadłużenia ogółem najwyższy wskaźnik zadłużenia bez uwzględniania ww. zobowiązań wystąpił w miastach na prawach powiatu

(43,0%), a najniższy w powiatach (25,4%). Dla województw wyniósł on 38,4%, zaś dla gmin 29,9%.

W 2012 r. granicę 60% zadłużenia, określoną w regule fiskalnej, przekroczyło 30 JST²⁵, zaś w roku poprzednim – 32 jednostki. Ustawowy limit długu przekraczało 26 gmin, 3 powiaty i 1 województwo, podczas gdy w roku poprzednim nadmiernie zadłużonych było 31 gmin i 1 powiat.

Wykres 18. Liczba JST według relacji zadłużenia do dochodów w 2012 r.^a

^a Bez zobowiązań na realizację programów i projektów finansowanych z udziałem środków unijnych.

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

²⁵ Ograniczenia dotyczące limitu zadłużenia nie obejmują jednak zobowiązań z tytułu wyemitowanych papierów wartościowych oraz kredytów i pożyczek zaciągniętych w związku z realizacją programów i projektów finansowanych z udziałem środków unijnych.

III. GOSPODARKA FINANSOWA GMIN

W 2012 r. dochody gmin wyniosły 78 407,5 mln zł, wydatki 78 491,4 mln zł, co dało deficyt w wysokości 83,9 mln zł. W porównaniu z 2011 r. dochody wzrosły o 3,4%, przy spadku wydatków o 1,5%, co pozwoliło na znaczącą redukcję deficytu.

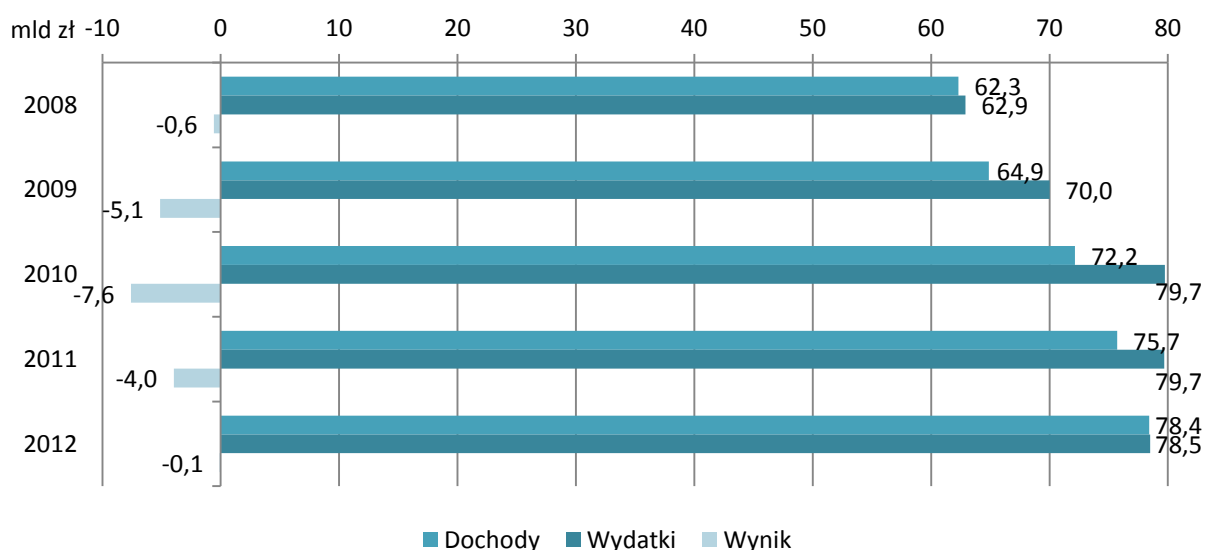
Tabl. 25. Dochody, wydatki i wynik budżetów gmin ogółem

Wyszczególnienie	2011 wykonanie	2012			2011=100
		plan	wykonanie	wskaźnik wykonania w %	
	w milionach złotych			wykonania w %	
Dochody	75 830,7	80 713,3	78 407,5	97,1	103,4
Wydatki	79 686,9	84 575,1	78 491,4	92,8	98,5
Wynik	-3 856,2	-3 861,8	-83,9	x	x

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

W latach 2008-2011 średni wzrost dochodów wyniósł 7,4%, zaś wydatków 9,3%. Pomimo obniżaniu się wydatków w ostatnich dwóch latach, w całym tym okresie utrzymywał się deficyt.

Wykres 19. Budżety gmin

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

III.1. Dochody gmin

W 2012 r. wykonanie dochodów gmin wyniosło 78 407,5 mln zł (o 3,4% więcej niż w 2011 r.) i stanowiło 97,1% planu. W strukturze dochodów gmin w 2012 r. największy udział miały **dochody własne** i wyniósł on 46,6% (36 522,9 mln zł). **Subwencja ogólna** stanowiła 31,4% dochodów ogółem (24 649,2 mln zł) a **dotacja ogółem** 22,0%

(17 235,3 mln zł). Wzrost zanotowano w kategorii dochodów własnych i subwencji ogólnej (obydwie kategorie zwiększyły się o 5,9%), zaś wartość dotacji ogółem spadła o 4,6%.

W 2012 r. wzrost dochodów ogółem wyniósł 3,6% i był nie tylko niższy niż średni wzrost w latach 2008-2012, ale również okazał się najniższy w całym tym okresie.

Tabl. 26. Dochody gmin

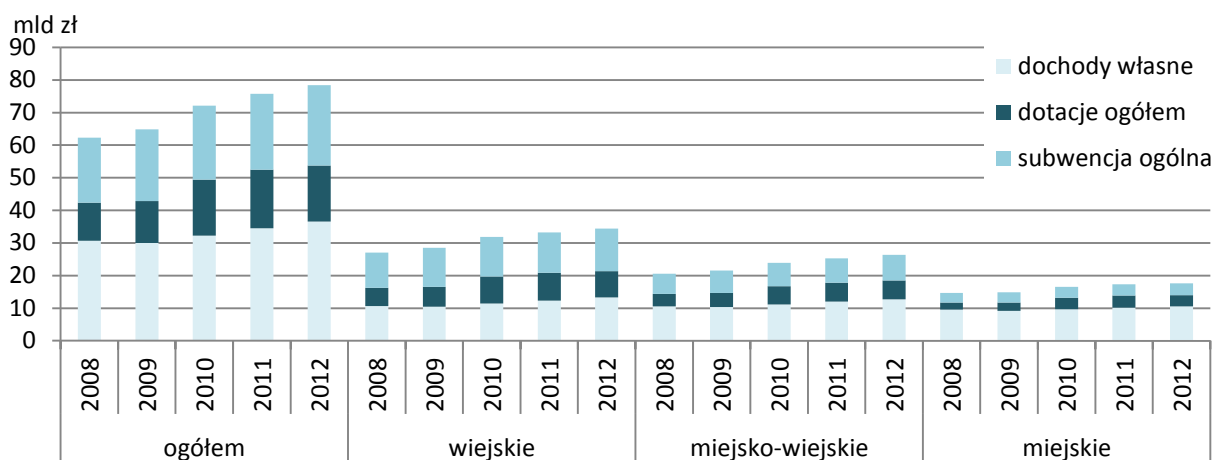
Wyszczególnienie	2011	2012				2011=100
	wykonanie	plan	wykonanie		wskaznik	
		w milionach złotych		w	wykonania	
			odsetkach			
GMINY OGÓŁEM						
OGÓŁEM	75 716,2	80 713,3	78 407,5	100,0	97,1	103,6
dochody własne.....	34 489,9	37 751,6	36 522,9	46,6	96,7	105,9
dotacje ogółem.....	17 958,8	18 343,8	17 235,3	22,0	94,0	95,4
subwencja ogólna.....	23 267,6	24 617,8	24 649,2	31,4	100,1	105,9
GMINY WIEJSKIE						
OGÓŁEM	33 241,50	35 429,8	34 447,9	100,0	97,2	103,6
dochody własne.....	12 347,20	13 752,1	13 267,9	38,5	96,5	107,5
dotacje ogółem.....	8 473,20	8 548,6	8 037,0	23,3	94,0	94,9
subwencja ogólna.....	12 421,30	13 129,1	13 143,0	38,2	100,1	105,8
GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE						
OGÓŁEM	25 261,6	27 060,8	26 323,7	100,0	97,3	104,2
dochody własne.....	11 982,2	13 104,4	12 717,5	48,3	97,0	106,1
dotacje ogółem.....	5 871,6	6 142,1	5 782,7	22,0	94,1	98,5
subwencja ogólna.....	7 407,8	7 814,3	7 823,5	29,7	100,1	105,6
GMINY MIEJSKIE						
OGÓŁEM	17 327,6	18 222,7	17 635,9	100,0	96,8	101,8
dochody własne.....	10 160,6	10 895,2	10 537,6	59,8	96,7	103,7
dotacje ogółem.....	3 728,6	3 653,1	3 415,6	19,4	93,5	91,6
subwencja ogólna.....	3 438,5	3 674,5	3 682,7	20,9	100,2	107,1

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

W 2012 r. w strukturze dochodów gmin wiejskich najwyższy udział miały dochody własne (38,5%), subwencja ogólna stanowiła 38,2%, a dotacje ogółem 23,3%. W gminach miejsko-wiejskich dochody własne stanowiły blisko połowę dochodów ogółem (48,3%), a subwencja ogólna i dotacje ogółem odpowiednio 29,7% i 22,0%. W gminach miejskich udział dochodów własnych stanowił 59,8% dochodów ogółem, subwencji ogólnej 20,9%, zaś

dotacji ogółem 19,4%. Udział dochodów własnych gmin miejskich był najwyższy na tle wszystkich typów gmin.

Wykres 20. Dochody gmin

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

III.1.1. Dochody własne

W 2012 r. dochody własne gmin wzrosły o 5,9% w relacji do roku poprzedniego i wyniosły 36 522,9 mln zł, co stanowiło wykonanie planu w 96,7%. W gminach wiejskich dochody własne zamknęły się kwotą 13 267,9 mln zł (wzrost o 7,5%), co oznaczało realizację planu w 96,5%. Gminy miejsko-wiejskie wykonały dochody własne w wysokości 12 717,5 mln zł (o 6,1% więcej niż w roku poprzednim), ich plan został zrealizowany w 97,0%. W gminach miejskich dochody własne wyniosły 10 537,6 mln zł (wzrost o 3,7%), co oznaczało wykonanie planu w 96,7%.

Tabl. 27. Dochody własne gmin ogółem

Wyszczególnienie	2011 wykonanie	2012				2011= 100
		plan	wykonanie		wskaźnik wykonania w %	
	w milionach złotych			w odsetkach		
Dochody własne	34 489,9	37 751,6	36 522,9	100,0	96,7	105,9
podatek dochodowy od osób prawnych (CIT).....	757	752,1	789,0	2,2	104,9	104,2
podatek dochodowy od osób fizycznych (PIT).....	11 339,8	12 400,8	12 077,2	33,1	97,4	106,5
podatek rolny.....	1 045,9	1 547,6	1 516,9	4,2	98,0	145,0
podatek od nieruchomości.....	9 770,6	10 546,2	10 608,0	29,0	100,6	108,6
podatek leśny.....	186,1	219,6	224,4	0,6	102,2	120,6
podatek od środków transportowych.....	596,5	624,4	624,4	1,7	100,0	104,7
podatek od dział. gosp. osób fizycznych, opłacany w formie karty podatkowej	45,2	43,4	43,6	0,1	100,4	96,4
podatek od spadków i darowizn	119,2	114,2	126,1	0,3	110,4	105,8
podatek od czynności cywilnoprawnych...	761,6	702,2	688,4	1,9	98,0	90,4
wpływy z opłaty skarbowej	217,4	225,5	203,0	0,6	90,0	93,4
wpływy z opłaty eksploatacyjnej	278	240,6	211,2	0,6	87,8	76,0
wpływy z opłaty targowej	148,6	150,4	144,4	0,4	96,0	97,2
dochody z majątku	2 602,4	3 302,2	2 737,2	7,5	82,9	105,2
pozostałe dochody	6 621,5	6 882,5	6 529,2	17,9	94,9	98,6

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Finansów.

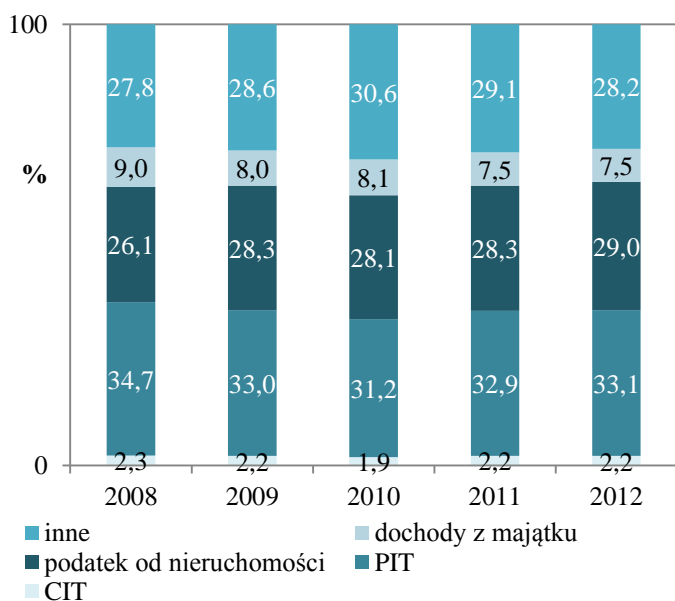
W strukturze dochodów własnych gmin największą pozycją były wpływy z **podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT)** w wysokości 12 077,2 mln zł, co stanowiło 33,1% dochodów własnych. W 2012 r. nastąpił wzrost tej kwoty względem roku poprzedniego o 6,5%, zaś realizacja planu wyniosła 97,4%.

Głównym źródłem dochodów własnych gmin w 2012 r. był, poza udziałem w podatku dochodowym od osób fizycznych, podatek od nieruchomości (29,0%). Dochody z **podatku od nieruchomości** wyniosły 10 608 mln zł; w porównaniu z 2011 r. dochody te wzrosły o 8,6%. Plan został przekroczony o 0,6%.

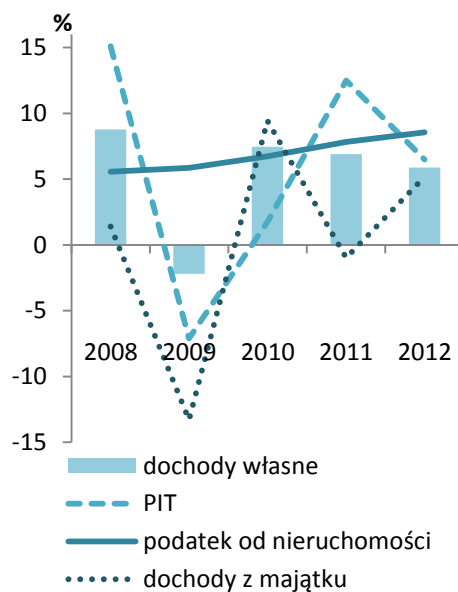
Na rachunki gmin przekazane zostały dochody z tytułu udziału we wpływach z **podatku dochodowego od osób prawnych (CIT)** w wysokości 789,0 mln zł, co oznaczało wzrost o 4,2% w porównaniu z 2011 r. Wykonanie tych dochodów przekroczyło plan o 4,9%.

Wpłaty z **podatku rolnego**²⁶, które zostały wykonane w kwocie 1 516,9 mln zł, w porównaniu z 2011 r. wzrosły o 45,0%. Kwota ta stanowiła 98,0% planu rocznego. **Dochody z majątku** wyniosły 2 737,2 mln zł i były wyższe o 5,2%, przy realizacji 82,9% planu. Dochody z **podatku leśnego** wyniosły 224,4 mln zł i w porównaniu z 2011 r. wzrosły o 20,6%, przy przekroczeniu planu o 2,2%.

Wykres 21. Struktura dochodów własnych gmin

Wykres 22. Zmiana wybranych kategorii dochodów własnych (r/r)

Źródło: opracowanie na podstawie danych Ministerstwa Finansów.

W 2012 r. udział wpływów z podatków dochodowych wzrósł, podczas gdy w latach 2008-2011 malał. Udział podatku od nieruchomości, poza 2010 r., zwiększał się. Tendencję malejącą zauważyć można za to w kategorii dochodów z majątku.

III.1.2. Dotacje ogółem

W 2012 r. **dotacje ogółem** wyniosły 17 235,3 mln zł, co oznaczało spadek o 4,6% wobec 2011 r. i wykonanie planu w 94,0%. W strukturze dochodów ogółem osiągniętych

²⁶ Opodatkowaniu podatkiem rolnym podlegają grunty sklasyfikowane w ewidencji gruntów i budynków jako użytki rolne lub jako grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych, z wyjątkiem gruntów zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej innej niż działalność rolnicza. Podatnikami podatku rolnego są osoby fizyczne, osoby prawne, jednostki organizacyjne będące: właścicielami, posiadaczami samoistnymi, użytkownikami wieczystymi użytków rolnych, lub posiadaczami użytków rolnych, stanowiących własność Skarbu Państwa lub JST (posiadanie bez tytułu prawnego nie obejmuje jednak gruntów wchodzących w skład Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa lub będących w zarządzie Lasów Państwowych). Wysokość podatku zależy od: okręgu podatkowego, rodzaju i klasy użytków rolnych, przelicznika określonego w ustawie o podatku rolnym, sposobu użytkowania gruntu, średniej ceny skupu żyta za pierwsze trzy kwartały roku poprzedzającego rok podatkowy (wskaźnik wyliczany przez GUS).

przez gminy dotacje łącznie stanowiły 22,0%, z tego **dotacje celowe** 16,3%, a **dotacje §§ 200 i 620** – 5,7%. Dotacje celowe stanowiły 74,1% dotacji ogółem, zaś dotacje §§ 200 i 620 – 25,9%.

W ramach dochodów z tytułu **dotacji ogółem**, na *zadania bieżące* przeznaczonych było 12 435,8 mln zł, tj. 72,2% otrzymanych środków, zaś na *zadania inwestycyjne* 4 799,5 mln zł, tj. 27,8%. Kwota otrzymanych przez gminy dotacji w 94,8% pochodziła z dotacji z budżetu państwa na dofinansowanie lub finansowanie zadań realizowanych przez gminy.

Kwota z tytułu **dotacji celowych** dla gmin wyniosła 12 764,2 mln zł, tj. i była niższa o 3,6% niż w 2011 r. Z tego dotacje na *zadania bieżące* zrealizowane zostały w wysokości 11 491,3 mln zł, co stanowiło 92,6% otrzymanych środków, a na *zadania inwestycyjne* w wysokości 1 272,7 mln zł, czyli 7,4% otrzymanej kwoty tej dotacji.

Wartość **dotacji §§ 200 i 620** osiągnęła 4 471,1 mln zł, co oznaczało spadek o 7,4% wobec roku poprzedniego. *Zadania bieżące* pochłonęły 944,3 mln zł czyli 21,1%, zaś *zadania inwestycyjne* – 3 526,8 mln zł czyli 78,9%.

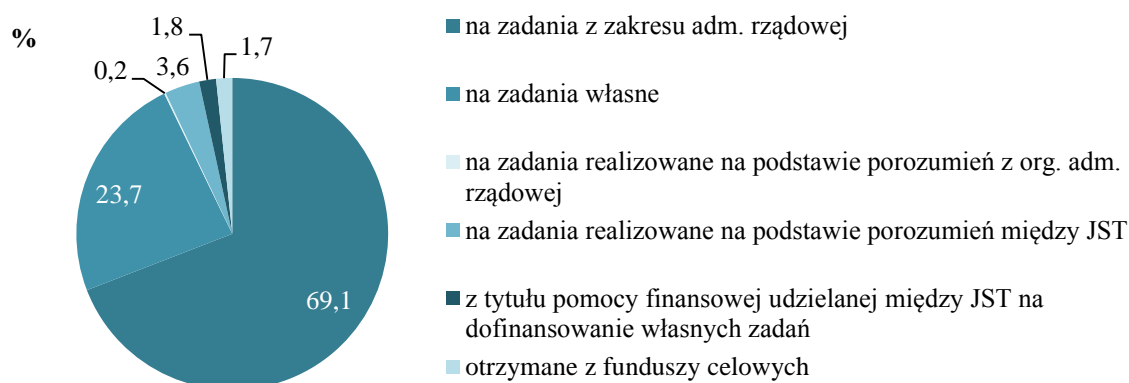
Tabl. 28. Dotacje ogółem gmin

Wyszczególnienie	2011 wykonanie	2012				wskaznik wykonania w %	2011=100
		plan	wykonanie				
	w milionach złotych		w odsetkach				
DOTACJE OGÓLEM	18 073,2	18 343,8	17 235,3	100,0	94,0	95,4	
Dotacje celowe	13 247,2	13 086,5	12 764,2	74,1	97,5	96,4	
na zadania z zakresu adm. rządowej.....	8 895,2	8 966,8	8 822,4	51,2	98,4	99,2	
w tym inwestycyjne	8,6	11,3	10,4	0,1	91,5	120,5	
na zadania własne	3 401,0	3 136,4	3 023,8	17,5	96,4	88,9	
w tym inwestycyjne	1 142,8	705,6	667,6	3,9	94,6	58,4	
na zadania realizowane na podstawie porozumień z org. adm. rządowej	19,7	21,1	20,6	0,1	97,5	104,3	
w tym inwestycyjne	3,6	4,1	4,1	0,0	98,1	112,9	
na zadania realizowane na podstawie porozumień między JST	453,0	495,9	461,4	2,7	93,0	101,9	
w tym inwestycyjne	225,8	241,2	212,2	1,2	88,0	94,0	
z tytułu pomocy finansowej udzielanej między JST na dofinansowanie własnych zadań.....	251,1	243,3	224,1	1,3	92,1	89,3	
w tym inwestycyjne	225,6	217,7	199,8	1,2	91,8	88,6	
otrzymane z funduszy celowych.....	227,2	223,0	211,9	1,2	95,0	93,3	
w tym inwestycyjne	184,9	187,5	178,7	1,0	95,3	96,6	
Dotacje §§ 200 i 620.....	4 826,0	5 257,3	4 471,1	25,9	85,0	92,6	
w tym inwestycyjne § 620.....	3 859,9	4 180,9	3 526,8	20,5	84,4	91,4	

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

W ramach dotacji celowych, stanowiących 74,1% dotacji ogółem, gminy otrzymały najwięcej środków na **zadania zlecone z zakresu administracji rządowej** (69,1%) i na **zadania własne** (23,7%), pozostałe kategorie stanowiły 7,2% dotacji celowych.

Wykres 23. Struktura działowa dotacji celowych otrzymanych przez gminy

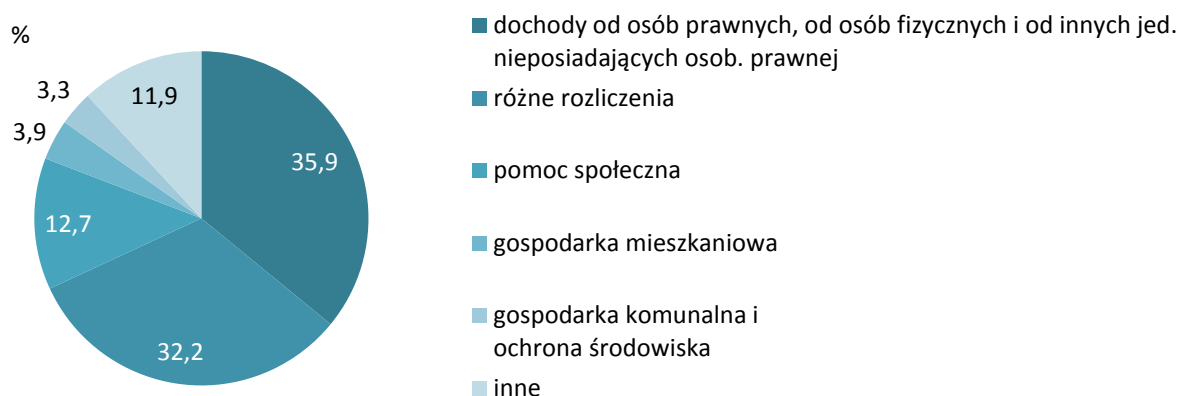
Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

W 2012 r. gminy otrzymały dotacje celowe z budżetu państwa **na zadania z zakresu administracji rządowej** w kwocie 8 822,4 mln zł. W strukturze dochodów gmin, dotacje te stanowiły 11,3% dochodów ogółem. Dotacje celowe z budżetu państwa **na zadania własne** w 2012 r. wyniosły 3 023,8 mln zł. W strukturze dochodów gmin, dotacje te stanowiły 3,9% dochodów ogółem. Z otrzymanej kwoty dotacji celowych z budżetu państwa na zadania własne gminy przeznaczyły na *zadania bieżące* 2 356,3 mln zł, tj. 77,9%.

W 2012 r. kwota z tytułu **dotacji §§ 200 i 620** wyniosła 4 471,1 mln zł, tj. spadła o 7,4% w stosunku do poprzedniego roku. Realizacja planu wyniosła 85,0%. Z tej kwoty dotacje na *zadania bieżące* zrealizowane zostały w wysokości 944,3 mln zł, co stanowiło 21,1% otrzymanych środków, a na *zadania inwestycyjne* w wysokości 3 526,8 mln zł, czyli 78,9% dotacji §§ 200 i 620.

W ramach dochodów ogółem w podziale na działy, gminy otrzymały najwięcej środków w działach **dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej** (35,9%) i na **różne rozliczenia** (32,2%).

Wykres 24. Struktura rodzajowa dochodów ogółem otrzymanych przez gminy

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

III.1.3. Subwencja ogólna

W 2012 r. **subwencja ogólna** dla gmin wyniosła 24 649,2 mln zł, co stanowiło wzrost o 5,9% w porównaniu do 2011 r. i wykonanie planu w 100,1%.

Z kwoty tytułu subwencji ogólnej dla gmin wiejskich przypadło 13 143,0 mln zł (53,3%), gmin miejsko-wiejskich 7 823,5 mln zł (31,7%), zaś gmin miejskich 3 682,7 mln zł (14,9%).

Tabl. 29. Subwencja ogólna gmin

Wyszczególnienie	2011 wykonanie	2012				wskaźnik wykonania w %	2011=100
		plan	wykonanie				
	w milionach złotych			w odsetkach			
Subwencja ogólna	23 267,6	24 617,8	24 649,2	100,0	100,1	105,9	
część wyrównawcza	5845,1	6 078,7	6 078,1	24,7	100,0	104,0	
część oświatowa	16 953,2	18 098,1	18 100,8	73,4	100,0	106,8	
część rekompensująca	8,3	7,5	7,5	0,0	100,0	90,3	
część równoważąca	331,5	353,7	353,4	1,4	99,9	106,6	
uzupełnienie subwencji ogólnej	129,5	79,8	109,3	0,4	137,0	84,4	

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

III.2. Wydatki gmin

W 2012 r. wydatki gmin wyniosły 78 491,4 mln zł (o 1,5% mniej niż w 2011 r.). Ich plan został wykonany w 92,8%. W strukturze wydatków gmin w 2012 r. **wydatki bieżące** stanowiły 81,9% (64 306,0 mln zł), zaś **wydatki majątkowe** 18,1% (14 185,4 mln zł).

Tabl. 30. Wydatki gmin

Wyszczególnienie	2011 wykonanie	2012				wskaznik wykonania w %	2011=100
		plan	wykonanie		w odsetkach		
	w milionach złotych						
GMINY OGÓŁEM							
O G Ó Ł E M	79 686,9	84 575,1	78 491,4	100,0	92,8	98,5	
wydatki bieżące	61 434,1	67 653,4	64 306,0	81,9	95,1	104,7	
na wynagrodzenia	24 584,4	26 189,6	25 626,8	32,6	97,9	104,2	
wydatki majątkowe	18 252,8	16 921,7	14 185,4	18,1	83,8	77,7	
w tym inwestycyjne	17 922,3	16 555,7	13 857,5	17,7	83,7	77,3	
GMINY WIEJSKIE							
O G Ó Ł E M	34 976,5	37 089,0	34 191,5	100,0	92,2	97,8	
wydatki bieżące	26 589,9	29 416,3	27 827,8	81,4	94,6	104,7	
na wynagrodzenia	10 770,4	11 527,4	11 236,4	32,9	97,5	104,3	
wydatki majątkowe	8 386,6	7 672,7	6 363,6	18,6	82,9	75,9	
w tym inwestycyjne	8 328,5	7 594,2	6 291,8	18,4	82,9	75,5	
GMINY MIEJSKO-WIEJSKIE							
O G Ó Ł E M	26 660,7	28 330,4	26 446,3	100,0	93,3	99,2	
wydatki bieżące	20 642,3	22 709,4	21 667,1	81,9	95,4	105,0	
na wynagrodzenia	8 213,7	8 728,3	8 559,9	32,4	98,1	104,2	
wydatki majątkowe	6 018,3	5 621,0	4 779,2	18,1	85,0	79,4	
w tym inwestycyjne	5 863,5	5 475,9	4 651,3	17,6	84,9	79,3	
GMINY MIEJSKIE							
O G Ó Ł E M	18 049,7	19 155,8	17 853,6	100,0	93,2	98,9	
wydatki bieżące	14 201,9	15 527,7	14 811,1	83,0	95,4	104,3	
na wynagrodzenia	5 600,3	5 934,0	5 830,6	32,7	98,3	104,1	
wydatki majątkowe	3 847,8	3 628,0	3 042,5	17,0	83,9	79,1	
w tym inwestycyjne	3 730,3	3 485,6	2 914,4	16,3	83,6	78,1	

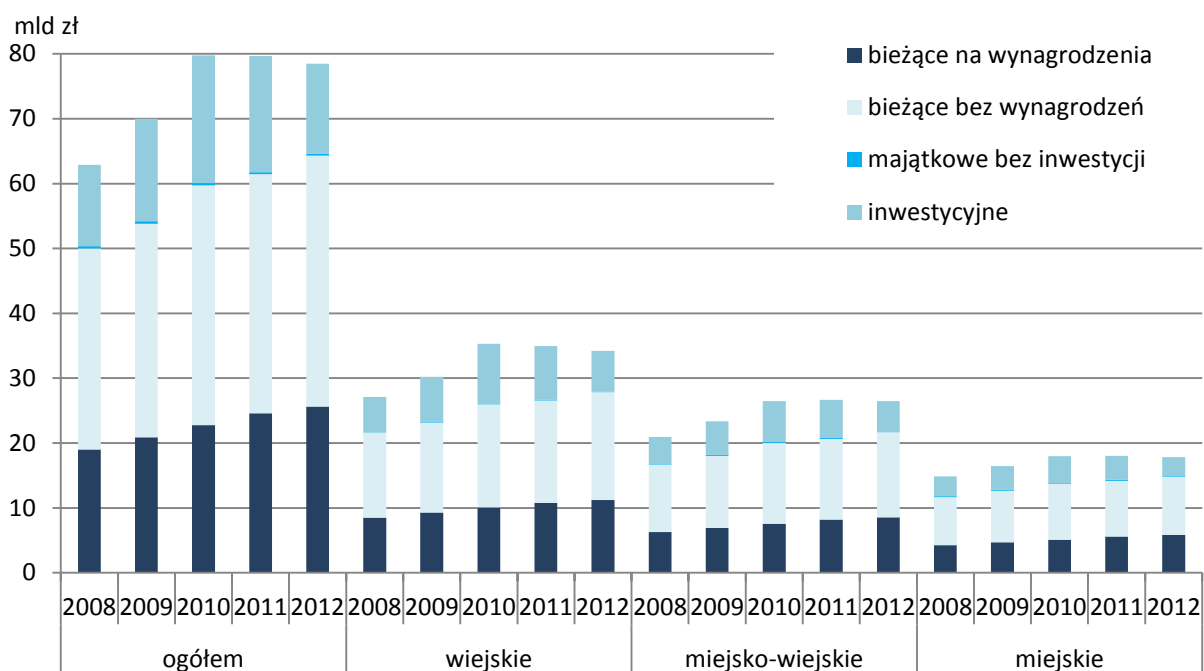
Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

Wydatki gmin w 2012 r. spadły po raz pierwszy od 2008 r. Wynikało to ze spadku wydatków majątkowych (o 22,3%). Pomimo wzrostu wydatków bieżących o 4,7%, wartość

nominalna tego wzrostu była niższa niż spadek wydatków majątkowych, gdyż różnica pomiędzy zmianą tych kategorii wyniosła 1 195,5 mln zł.

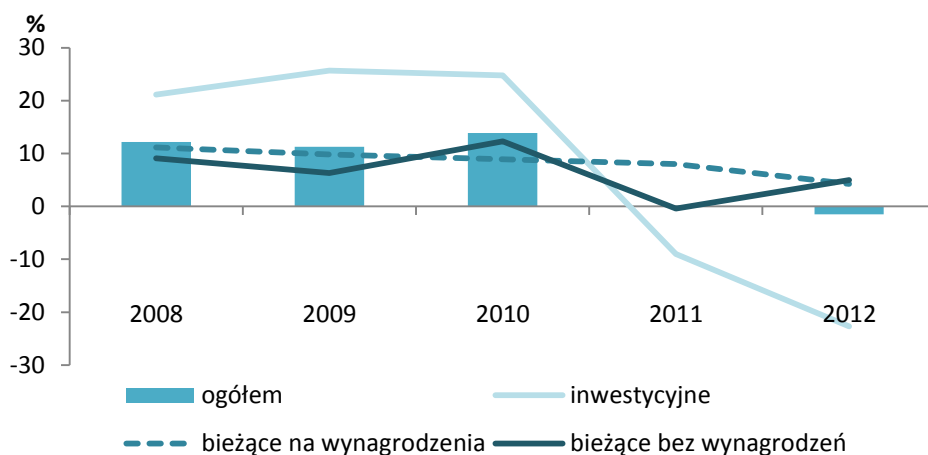
Największy udział w wydatkach ogółem miały gminy wiejskie (43,6%), ich wydatki wyniosły 34 191,5 mln zł. Wydatki gmin miejsko-wiejskich osiągnęły poziom 26 446,3 mln zł (33,7%), zaś najmniej wydały gminy miejskie – 17 853,6 mln zł (22,7%). We wszystkich rodzajach gmin wydatki były niższe niż w 2011 r. Największy spadek miał miejsce w gminach wiejskich (o 2,2%), następnie w gminach miejskich (o 1,1%), zaś najniższy - w gminach miejsko-wiejskich (o 0,8%). Największy udział zadań bieżących wśród wydatków ogółem wykazały gminy miejskie (83,0%). W gminach miejsko-wiejskich wyniósł on 81,9%, zaś w wiejskich 81,4%.

Wykres 25. Wydatki według typów gmin

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

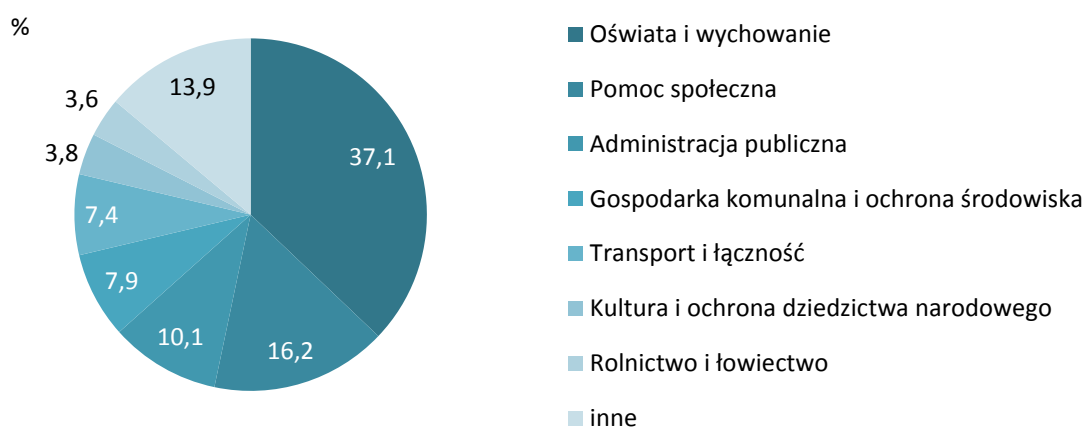
Wykres 26. Zmiana wybranych kategorii wydatków (r/r)

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

W strukturze wydatków według działów klasyfikacji budżetowej w 2012 r., podobnie jak w latach poprzednich, największy udział miały wydatki w działach: „Oświata i wychowanie” (37,1%), „Pomoc społeczna” (16,2%), „Administracja publiczna” (10,1%), „Gospodarka komunalna i ochrona środowiska” (7,9%) oraz „Transport i łączność” (7,4%).

Wykres 27. Struktura działowa wydatków gmin

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

W porównaniu z 2011 r. zwiększył się udział w strukturze wydatkowej kategorii: „Oświata i wychowanie” (z 34,8% do 37,1%), „Pomoc społeczna” (z 15,5% do 16,2%) oraz „Administracja publiczna” (z 9,5% do 10,1%). Z dużych kategorii zmniejszyły się udziały wydatków w dziale „Transport i łączność” (z 9,6% do 7,4%) oraz „Gospodarka komunalna i ochrona środowiska” (z 8,4% do 7,9%).

Pomimo spadku wydatków ogółem w 2012 r., najważniejsze działy zanotowały wzrosty. Wydatki wykonane przez gminy w dziale „Oświata i wychowanie” wzrosły o 4,9% w stosunku do 2011 r., osiągając wartość 29 123,5 mln zł. Wartość wykonania w dziale

„Pomoc społeczna” wzrosła o 2,8% do 12 711,8 mln zł, zaś w dziale „Administracja publiczna” – o 4,6% do 7 903,2 mln zł.

W 2012 r. **wydatki bieżące** gmin wyniosły 64 306,0 mln zł, tj. 81,9% wydatków ogółem. Najwyższe nakłady wykonano w działach „Oświata i wychowanie” (27 847,3 mln zł czyli 43,3% wydatków bieżących) oraz „Pomoc społeczna” (12 673,0 mln zł, stanowiące 19,7%). **Wydatki majątkowe** gmin wyniosły 14 185,4 mln zł, tj. 18,1% wydatków ogółem. W strukturze działowej wydatków majątkowych największy udział miały wydatki w działach: „Transport i łączność” (3 570,3 mln zł, tj. 25,2%), „Gospodarka komunalna i ochrona środowiska” (3 141,6 mln zł, tj. 22,1%), „Kultura fizyczna” (1 220,0 mln zł, 8,6%), „Rolnictwo i łowiectwo” (1 852,4 mln zł, 13,1%), oraz „Oświata i wychowanie” (1 276,2 mln zł, 9,0%).

Tabl. 31. Wydatki gmin

Wyszczególnienie	2011 wykonanie	2012				2011 =100
		plan	wykonanie		wskaźnik wykonania w %	
	w milionach złotych			w odsetkach		
O G Ó Ł E M	79 686,9	84 575,1	78 491,4	100,0	92,8	98,5
wydatki bieżące	61 434,1	67 653,4	64 306,0	81,9	95,1	104,7
na wynagrodzenia	24 584,4	26 189,6	25 626,8	32,6	97,9	104,2
w tym osobowe	22 091,8	23 536,0	23 088,6	29,4	98,1	104,5
pochodne od wynagrodzeń	4 214,8	5 010,3	4 828,1	6,2	96,4	114,6
dotacje	3 832,6	4 306,6	4 192,3	5,3	97,3	109,4
na obsługę długu	1 089,7	1 483,8	1 399,7	1,8	94,3	128,5
z tytułu udzielania poręczeń i gwarancji	14,4	80,6	7,8	0,0	9,7	54,1
świadczenia na rzecz osób fizycznych	11 306,0	11 651,7	11 308,5	14,4	97,1	100,0
pozostałe wydatki	16 392,1	18 930,8	16 942,8	21,6	89,5	103,4
wydatki majątkowe	18 252,8	16 921,7	14 185,4	18,1	83,8	77,7
w tym inwestycyjne	17 922,3	16 555,7	13 857,6	17,7	83,7	77,3

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

III.3. Wynik budżetów gmin

Deficyt gmin w 2012 r. wyniósł 83,9 mln zł wobec 3 856,2 mln zł w 2011 r. W ustawie planowany był deficyt w wysokości 3 861,8 mln zł. Gminy miejskie zamknęły rok deficytem w wysokości 217,7 mln zł, zaś gminy miejsko-wiejskie 122,6 mln zł. Gminy wiejskie odnotowały nadwyżkę w wysokości 256,4 mln zł.

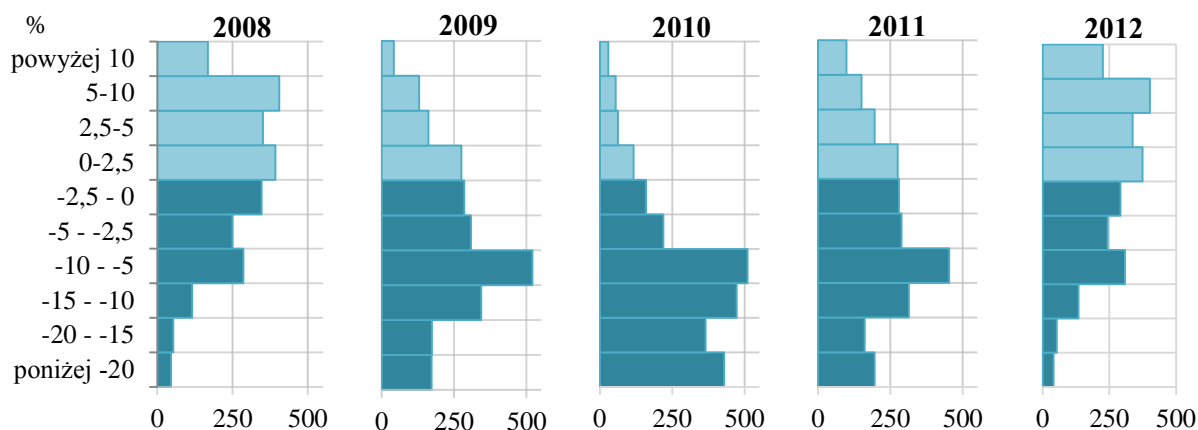
Wykres 28. Wynik według typów gmin

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

Nadwyżka budżetowa wystąpiła w 1 340 gminach (55,5% wszystkich gmin). Dodatnią relację wyniku do dochodu powyżej 10% osiągnęło 226 gmin. Deficyt wystąpił w 1 074 gminach, tj. w 44,5% ogólnej liczby gmin. Wśród gmin, które odnotowały deficyt, 229 wykazało ujemny wynik finansowy do dochodów powyżej 10%. Dla porównania w 2011 r. nadwyżkę wypracowano w 720 gminach (29,8% ogólnej liczby gmin). Dodatnią relację wyniku do dochodu w wysokości powyżej 10% osiągnęło 99 gmin. Deficyt wystąpił w 1 694 gminach, tj. w 70,2% ogólnej liczby gmin. Wśród gmin, które odnotowały deficyt, 672 wykazały ujemny wynik finansowy do dochodów powyżej 10%.

Wykres 29. Gminy według relacji wyniku budżetowego do dochodów

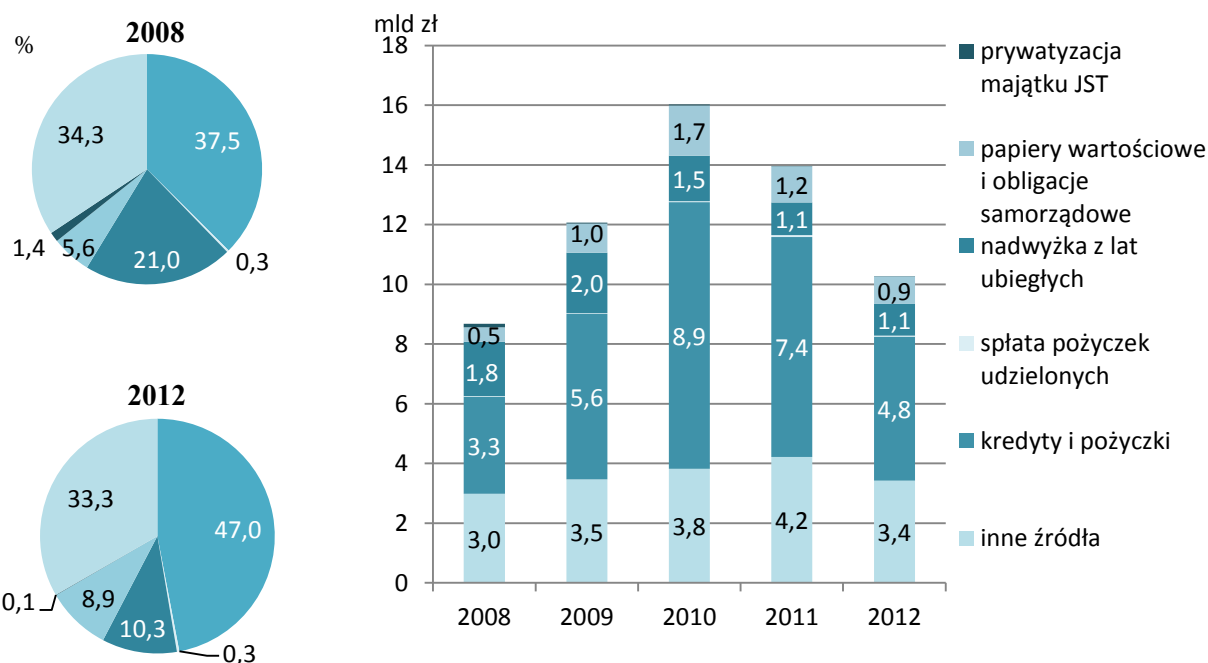

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych BDL oraz Ministerstwa Finansów.

III.4. Finansowanie

W 2012 r. **przychody** gmin wyniosły 10 267,4 mln zł. Największy udział w finansowaniu potrzeb pożyczkowych gmin miały kredyty i pożyczki (47,0% w przychodach gmin), które wyniosły 4 825,9 mln zł. Przychody z tytułu nadwyżki z lat ubiegłych uzyskano w wysokości 1 060,9 mln zł, co stanowiło 10,3% ogółu przychodów, zaś przychody ze sprzedaży papierów wartościowych oraz obligacji jednostek samorządowych oraz związków komunalnych wyniosły 917,0 mln zł (8,9% ogółu przychodów).

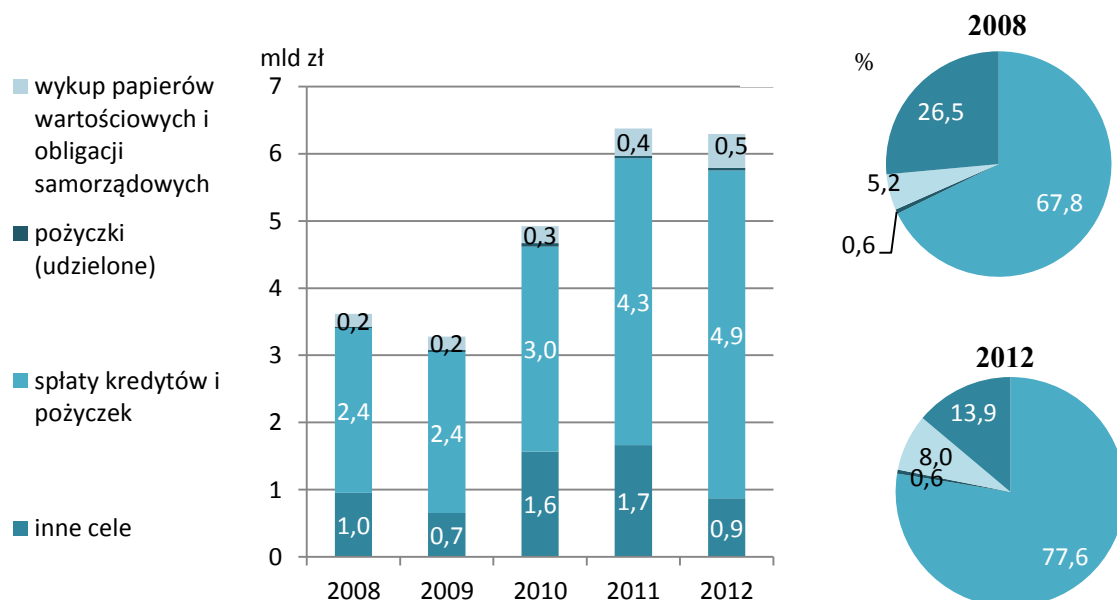
Wykres 30. Przychody gmin

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

W 2012 r. **rozchody gmin** wyniosły 6 292,1 mln zł. Największy udział w rozchodach (77,6%) stanowiły spłaty kredytów i pożyczek w kwocie 4 879,6 mln zł. Wykup papierów wartościowych i obligacji samorządowych stanowił 8,0% rozchodów gmin ogółem, tj. 504,0 mln zł.

Wykres 31. Rozchody gmin

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

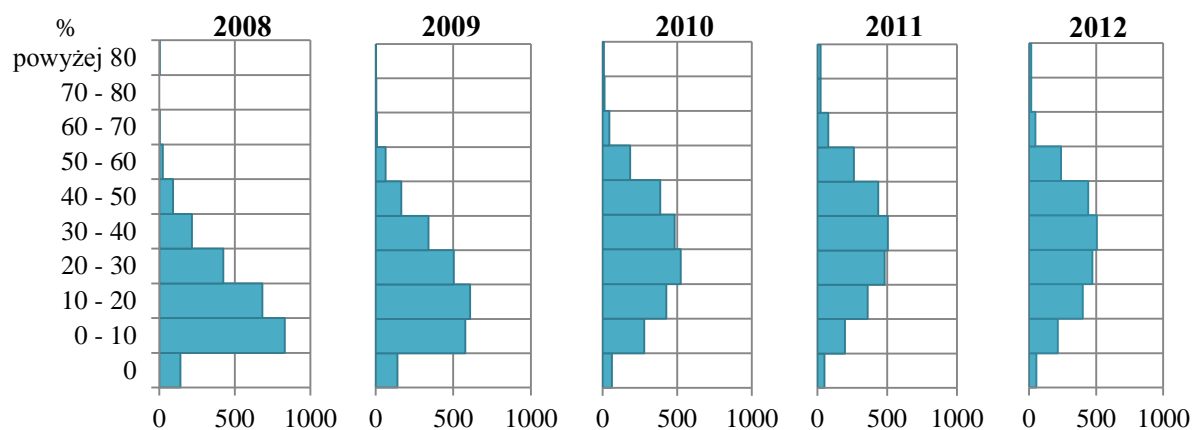
III.5. Zadłużenie gmin

W 2012 r. **zobowiązania** gmin ogółem wyniosły 26 167,9 mln zł (wzrost o 0,7% w porównaniu do 2011 r.). Zadłużenie z tytułu kredytów i pożyczek stanowiło 98,6% zobowiązań ogółem wszystkich gmin, tj. 25 790,7 mln zł. Zobowiązania ogółem w 2012 r. wystąpiły w 2 358 gminach (95,1% ogółu) i była to liczba mniejsza o 6 jednostek w porównaniu z 2011 r. Zadłużenie bez zobowiązań na realizację programów i projektów realizowanych z udziałem środków unijnych odnotowano w 2 300 gminach, co odpowiadało 95,3% ogółu.

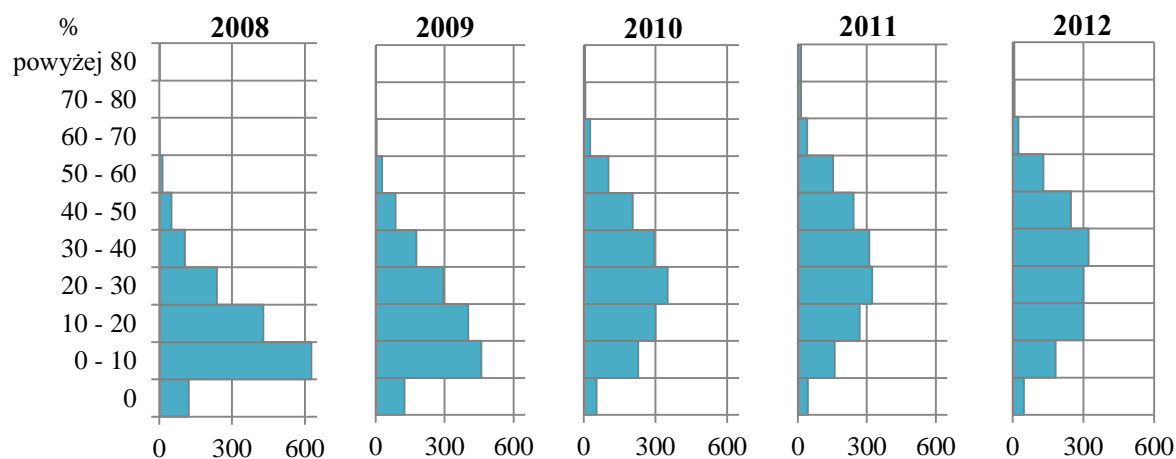
Wskaźnik zadłużenia liczony jako udział zobowiązań ogółem w wykonanych dochodach ogółem dla gmin w 2012 r. wyniósł 33,4% co oznaczało spadek o 0,9 p. proc. w stosunku do 2011 r. Wskaźnik zadłużenia bez zobowiązań na realizację programów i projektów realizowanych z udziałem środków unijnych wyniósł 29,9% (spadek o 0,2 p. proc. w porównaniu do 2011 r.). Bez uwzględnienia tych zobowiązań limit zadłużenia 60% przekraczało 26 gmin (o 5 mniej niż w 2011 r.).

Wykres 32. Gminy według wskaźnika zadłużenia^a

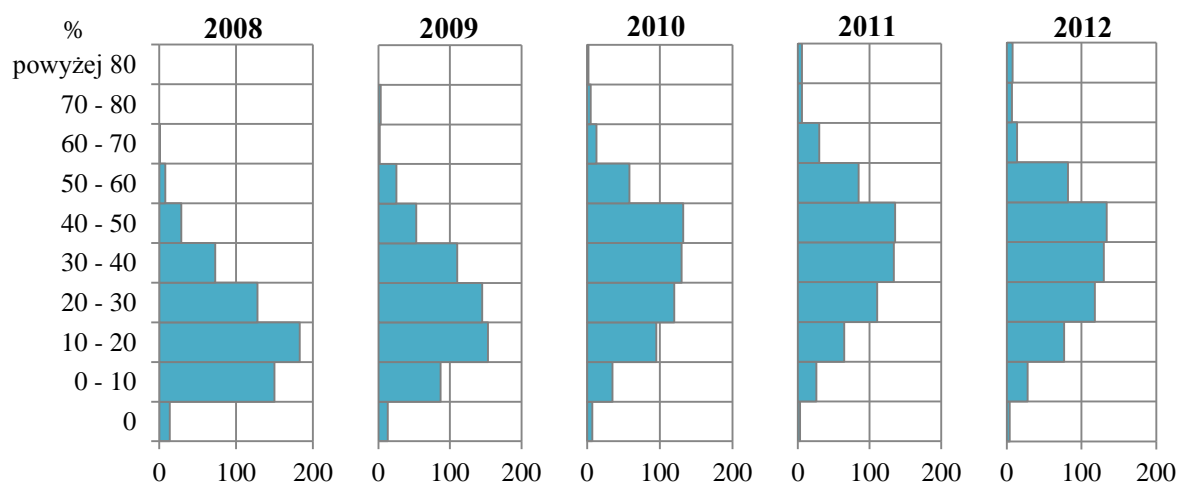
Gminy ogółem

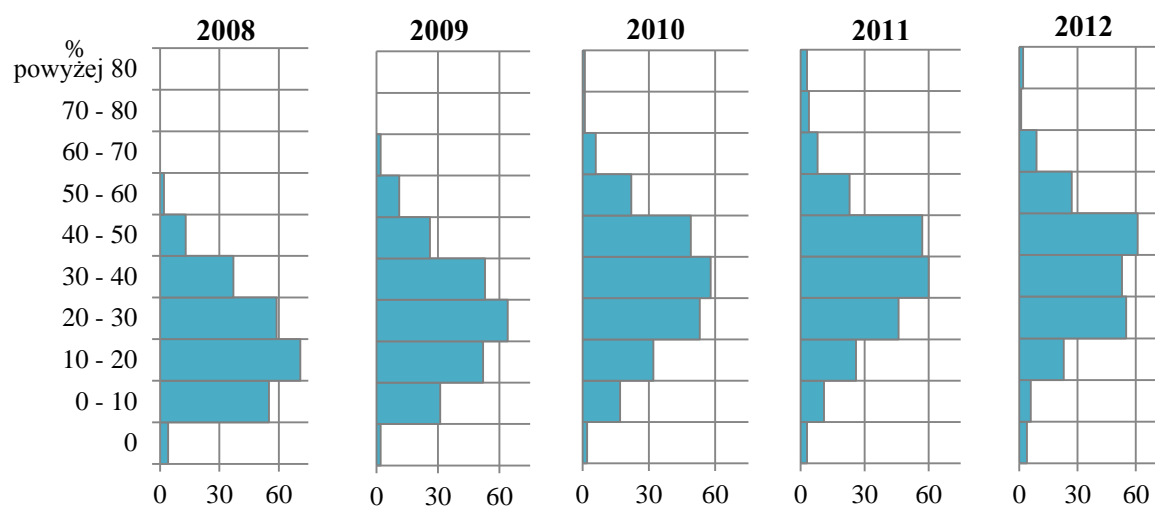
Gminy wiejskie

Gminy miejsko-wiejskie

Gminy miejskie

a Całość zobowiązań, tj. z uwzględnieniem zobowiązań na realizację programów i projektów finansowanych z udziałem środków unijnych.

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.

IV. GOSPODARKA FINANSOWA MIAST NA PRAWACH POWIATU

W 2012 r. dochody miast na prawach powiatu wyniosły 61 247,0 mln zł, wydatki 63 730,8 mln zł, a deficyt 2 483,8 mln zł. W porównaniu z poprzednim rokiem dochody zwiększyły się o 7,7%, zaś wydatki rosły dwa razy wolniej (wzrost o 3,6%), co przyczyniło się do znacznej redukcji deficytu.

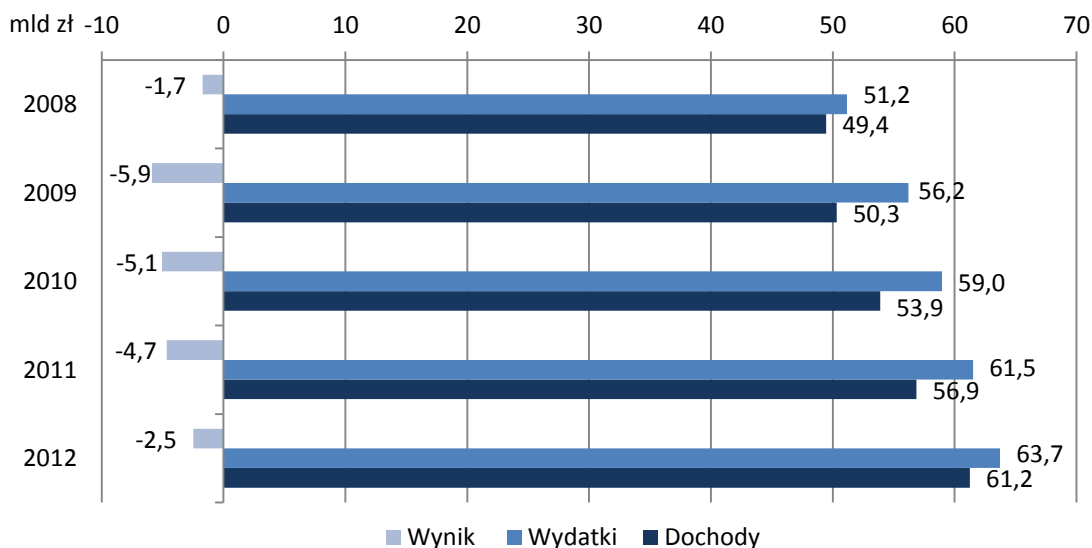
Tabl. 32. Dochody, wydatki i wynik budżetów miast na prawach powiatu

Wyszczególnienie	2011 wykonanie	2012			2011=100
		plan	wykonanie	wskaźnik wykonania w %	
	w milionach złotych				
Dochody.....	56 859,8	62 362,0	61 247,0	98,2	107,7
Wydatki.....	61 510,5	67 754,7	63 730,8	94,1	103,6
Wynik.....	-4 650,7	-5 392,8	-2 483,8	x	x

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

W latach 2008-2011 średni wzrost dochodów wyniósł 5,5%, zaś wydatków 6,8%. W całym tym okresie budżety miast na prawach powiatu odnotowały deficyt, niemniej, od 2009 r. następowała jego redukcja.

Wykres 33. Budżety miast na prawach powiatu

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

IV.1. Dochody miast na prawach powiatu

W 2012 r. wykonanie dochodów miast na prawach powiatu wyniosło 61 247,0 mln zł (o 7,7% więcej niż w 2011 r.) i stanowiło 98,2% planu. W strukturze dochodów miast na

prawach powiatu największą pozycją były **dochody własne**, stanowiące 61,1% (tj. 37 407,6 mln zł). **Subwencja ogólna** stanowiła 21,7% (tj. 13 280,4 mln zł), zaś **dotacje ogółem** – 17,2% (tj. 10 559,0 mln zł).

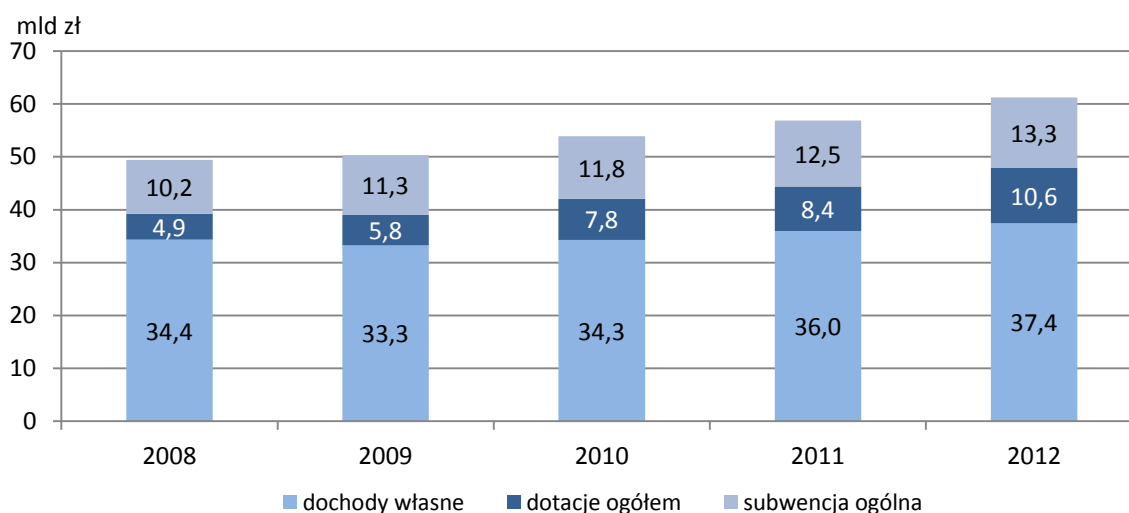
Tabl. 33. Dochody miast na prawach powiatu

Wyszczególnienie	2011 wykonanie	2012				2011=100
		plan	wykonanie		wskaźnik wykonania w %	
	w milionach złotych		w odsetkach			
Dochody ogółem	56 859,8	62 362,0	61 247,0	100,0	98,2	107,7
dochody własne	35 951,8	38 322,2	37 407,6	61,1	97,6	104,0
dotacje ogółem	8 424,8	10 771,5	10 559,0	17,2	98,0	125,3
subwencja ogólna	12 483,2	13 268,3	13 280,4	21,7	100,1	106,4

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

Wzrost dochodów ogółem w 2012 r. był wyższy niż średni wzrost w ciągu czterech lat (7,7% wobec 5,5% w latach 2008-2011). W 2012 r. dochody własne wzrosły o 4,0% i miały decydujący wpływ na wzrost dochodów ogółem miast na prawach powiatu.

Wykres 34. Dochody miast na prawach powiatu

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

IV.1.1. Dochody własne

W 2012 r. dochody własne miast na prawach powiatu wyniosły 37 407,6 mln zł i były większe o 4,0% niż w roku poprzednim. Plan dochodów własnych w 2012 r. został zrealizowany w 97,6%.

Tabl. 34. Wykonanie dochodów własnych miast na prawach powiatu

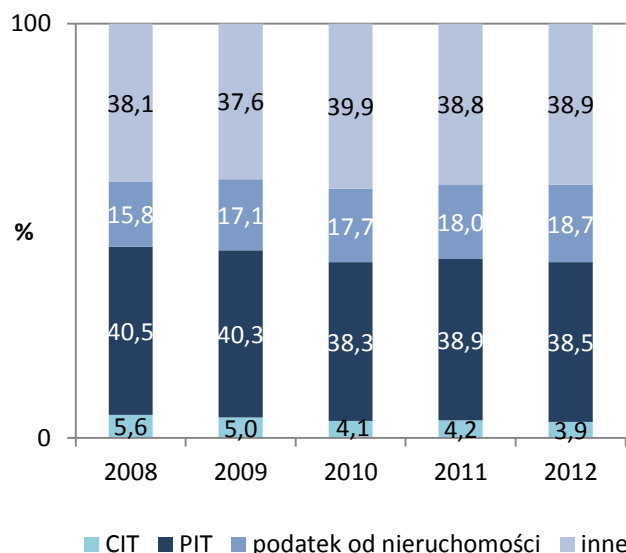
Wyszczególnienie	2011 wykonanie	2012				wskaznik wykonania w %	2011=100
		plan	wykonanie		w odsetkach		
	w milionach złotych						
Dochody własne	35 951,8	38 322,2	37 407,6	100,0	97,6	104,0	
podatek dochodowy od osób prawnych (CIT), w tym:	1 523,2	1 613,4	1 462,7	3,9	90,7	96,0	
część gminna	1 260,4	1 332,9	1 210,0	3,2	90,8	96,0	
część powiatowa	262,8	280,5	252,7	0,7	90,1	96,1	
podatek dochodowy od osób fizycznych (PIT), w tym:	13 997,4	14 845,9	14 409,1	38,5	97,1	102,9	
część gminna	10 968,7	11 640,1	11 300,4	30,2	97,1	103,0	
część powiatowa	3 028,6	3 205,8	3 108,7	8,3	97,0	102,6	
podatek rolny	16,4	24,1	29,0	0,1	120,1	176,7	
podatek od nieruchomości	6 482,5	6 868,2	6 994,6	18,7	101,8	107,9	
podatek leśny	1,8	1,8	2,3	0,0	124,9	125,5	
podatek od środków transportowych	287,9	291,6	292,4	0,8	100,3	101,6	
podatek od dział. gosp. osób fizycznych, opłacany w formie karty podatkowej	41,5	41,4	40,1	0,1	96,7	96,6	
podatek od spadków i darowizn	154,3	149,4	159,3	0,4	106,6	103,2	
podatek od czynności cywilnoprawnych	1 012,2	887,6	804,0	2,1	90,6	79,4	
opłata skarbowa	272,8	283,8	282,5	0,8	99,5	103,5	
opłata eksploatacyjna	5,8	5,2	4,2	0,0	80,8	72,9	
opłata targowa	61,3	61,0	56,1	0,1	91,9	91,5	
dochody z majątku	3 353,4	4 075,5	3 692,3	9,9	90,6	110,1	
pozostałe dochody	8 741,2	9 173,1	9 179,1	24,5	100,1	105,0	

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

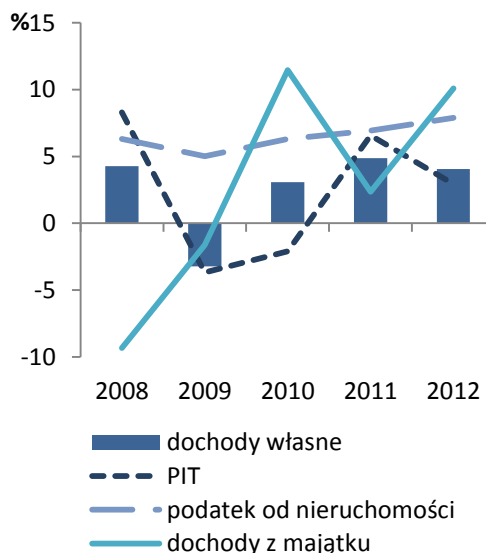
W strukturze dochodów własnych miast na prawach powiatu największą pozycją były wpływy z **podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT)**, które stanowiły 38,5% dochodów własnych i wyniosły 14 409,1 mln zł. W 2012 r. nastąpił wzrost tej kwoty względem roku poprzedniego o 2,9%, zaś realizacja planu wyniosła 97,1%. Jednocześnie nastąpiło nieznaczne zmniejszenie się całości wpływów z **podatku dochodowego od osób prawnych (CIT)** do 1 462,7 mln zł (tj. spadek o 4,0%). Istotnym źródłem dochodów własnych miast na prawach powiatu były dochody z **podatku od nieruchomości** w kwocie

6 994,6 mln zł, które wzrosły o 7,9% w stosunku do roku poprzedniego oraz **dochody z majątku** wynoszące 3 692,3 mln zł, czyli o 10,1% więcej niż przed rokiem.

Wykres 35. Struktura dochodów własnych miast na prawach powiatu

Wykres 36. Zmiana wybranych kategorii dochodów własnych (r/r)

Źródło: opracowanie na podstawie danych Ministerstwa Finansów.

Wpływy z podatku od osób fizycznych utrzymały w 2012 r. dodatnią dynamikę, pomimo iż w latach 2009-2010 zmniejszyły (odpowiednio o 3,7% oraz 2,1%). Udział podatku od nieruchomości w strukturze dochodów własnych wzrastał w całym badanym okresie i w 2012 r. osiągnął 18,7%.

IV.1.2. Dotacje ogółem

W 2012 r. **dotacje ogółem** wyniosły 10 559,0 mln zł, co oznaczało wzrost o 25,3% wobec 2011 r. i wykonanie planu w 98,0%. W strukturze dochodów ogółem osiągniętych przez miasta na prawach powiatu w 2012 r., dotacje ogółem stanowiły 17,2%, z tego **dotacje celowe** to 8,8%, a **dotacje §§ 200 i 620** wyniosły 8,4%. Dotacje celowe stanowiły 51,2% dotacji ogółem, zaś dotacje §§ 200 i 620 – 48,8%.

Tabl. 35. Dotacje ogółem miast na prawach powiatu

Wyszczególnienie	2011 wykonanie	2012				2011=100
		plan	wykonanie		wskaźnik wykonania w %	
	w milionach złotych			w odsetkach		
DOTACJE OGÓŁEM	8 424,80	10 771,5	10 559,0	100,0	98,0	125,3
Dotacje celowe	5 187,90	5 454,7	5 405,2	51,2	99,1	104,2
część gminna	3 121,10	3 323,9	3 274,7	31,0	98,5	104,9
na zadania z zakresu adm. rządowej....	2 260,90	2 307,0	2 279,8	21,6	98,8	100,8
w tym inwestycyjne	1,0	1,1	1,1	0,0	98,2	105,6
na zadania własne	832,60	1 009,7	988,0	9,4	97,8	118,7
w tym inwestycyjne	69,9	63,9	60,3	0,6	94,4	86,3
na zadania realizowane na podstawie porozumień z org. adm. rządowej	27,6	7,1	6,9	0,1	96,7	25,0
w tym inwestycyjne	1,5	0,0	0,0	0,0	100,0	3,2
część powiatowa	1 652,00	1 689,6	1 680,7	15,9	99,5	101,7
na zadania z zakresu adm. rządowej....	1 315,20	1 377,8	1 373,2	13,0	99,7	104,4
w tym inwestycyjne	16,5	13,8	12,8	0,1	92,8	77,4
na zadania własne	332,7	307,0	303,6	2,9	98,9	91,2
w tym inwestycyjne	127,9	97,8	96,0	0,9	98,2	75,0
na zadania realizowane na podstawie porozumień z org. adm. rządowej	4,1	4,8	4,0	0,0	83,0	97,0
w tym inwestycyjne	2,1	0,0	0,0	0,0	x	0,0
pozostałe	414,8	441,2	449,7	4,3	101,9	108,4
na zadania realizowane na podstawie porozumień między JST	291,2	306,7	304,1	2,9	99,2	104,4
w tym inwestycyjne	21,5	12,4	6,6	0,1	53,3	30,8
otrzymane z funduszy celowych.....	96,9	111,0	121,5	1,2	109,5	125,4
w tym inwestycyjne	80,5	96,5	105,2	1,0	109,0	130,7
z tytułu pomocy finansowej udzielanej między JST na dofinansowanie własnych zadań	26,8	23,5	24,1	0,2	102,6	89,9
w tym inwestycyjne	23,1	19,4	20,1	0,2	103,5	87,1
Dotacje §§ 200 i 620.....	3 236,90	5 316,8	5 153,9	48,8	96,9	159,2
w tym: inwestycyjne § 620.....	2 827,60	4 796,0	4 713,0	44,6	98,3	166,7

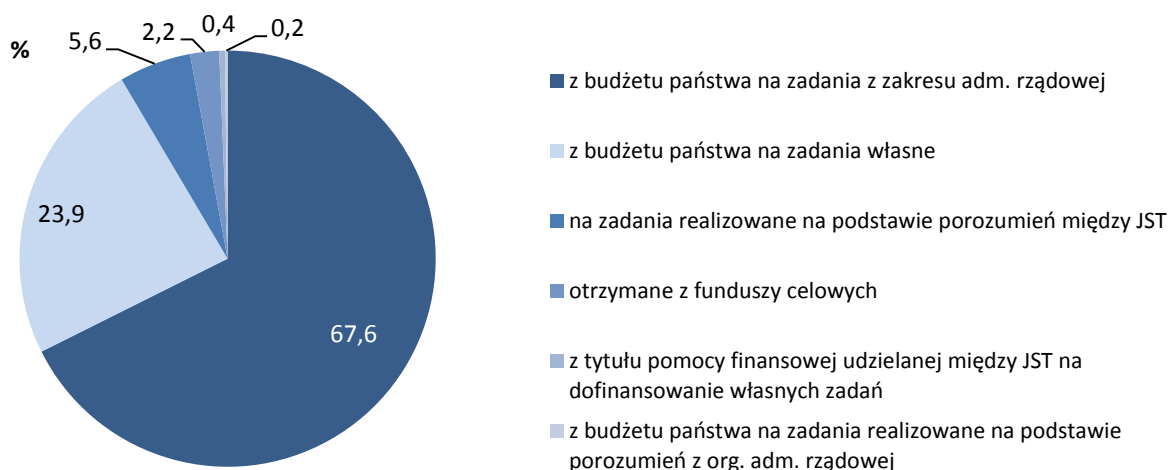
Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

Dotacje §§ 200 i 620 zrealizowano w kwocie 5 153,9 mln zł. W 2012 r. nastąpił ich wzrost o 59,2% w stosunku do roku poprzedniego. W strukturze działowej najwięcej środków

dotacji celowych przekazano w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich. Przekazano je w następujących działach: Transport i łączność (67,7% dotacji), Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego (5,5%), Gospodarka komunalna i ochrona środowiska (5,3%), Oświata i wychowanie (4,8%), Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej (3,1%).

Dotacje celowe w wysokości 5 405,2 mln zł były wyższe o 4,2% niż w 2011 r.

Wykres 37. Struktura dotacji celowych otrzymanych przez miasta na prawach powiatu

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

Miasta na prawach powiatu otrzymały najwięcej środków **na zadania z zakresu administracji rządowej** (67,6%) i **na zadania własne** (23,9%), pozostałe kategorie stanowiły 8,5% dotacji celowych.

W 2012 r. miasta na prawach powiatu otrzymały, w ramach dotacji celowych, dotacje z budżetu państwa **na zadania z zakresu administracji rządowej** w wysokości 3 653,0 mln zł, 62,4% tej kwoty przeznaczone było na zadania gminne, a 37,6% na powiatowe. Prawie całość dotacji na realizację **zadań gminnych** tj. 2 278,8 mln zł, przeznaczono na zadania bieżące.

W strukturze działowej omawianych dotacji największą kwotę przeznaczono na zadania z działu „Pomoc społeczna”, tj. 2 199,4 mln zł. Na dział „Administracja publiczna” części gminne miast na prawach powiatu otrzymały 3,1% środków tych dotacji, czyli 70,2 mln zł. Na realizację **zadań powiatowych** tytułem omawianych dotacji miasta na prawach powiatu otrzymały środki głównie na zadania bieżące (99,1%, tj. 1 360,4 mln zł).

W ramach dotacji celowych z budżetu państwa **na realizację zadań własnych** miasta na prawach powiatu otrzymały 1 291,6 mln zł, tj. 98,1% planu rocznego. Z kwoty tej 76,5%

przeznaczone było na zadania części gminnej, a 23,5% powiatowej. Większość środków na realizację **zadań gminnych**, tj. 93,9%, przeznaczono na *zadania bieżące* (tj. 927,7 mln zł). W strukturze działowej tych dotacji na realizację zadań bieżących w części gminnej przeznaczono 779,2 mln zł na dział „Pomoc społeczna”, m.in. na wypłaty zasiłków stałych z pomocy społecznej, opłaty składek na ubezpieczenia społeczne, a także na prowadzenie ośrodków pomocy społecznej.

IV.1.3. Subwencja ogólna

W 2012 r. **subwencja ogólna** wyniosła 13 280,4 mln zł, co oznaczało wzrost o 6,4% wobec 2011 r. i wykonanie planu w 100,1%.

Tabl. 36. Subwencja ogólna miast na prawach powiatu

Wyszczególnienie	2011 wykonanie	2012				wskaznik wykonania w %	2011=100
		plan	wykonanie		w odsetkach		
	w milionach złotych						
Subwencja ogólna.....	12 483,2	13 268,3	13 280,4	100,0	100,1	106,4	
część oświatowa	11 475,1	12 294,6	12 295,7	92,6	100,0	107,2	
uzupełnienie subwencji ogólnej ...	221,5	266,3	277,3	2,1	104,1	125,2	
Subwencja ogólna dla gmin	215,8	222,9	222,9	1,7	100,0	103,3	
część wyrównawcza	99,5	103,0	103,0	0,8	100,0	103,5	
część rekompensująca	7,3	7,2	7,2	0,1	100,0	99,3	
część równoważąca	109	112,7	112,7	0,8	100,0	103,4	
Subwencja ogólna dla powiatów	570,8	484,6	484,6	3,6	100,0	84,9	
część równoważąca	529,6	445,0	445,0	3,4	100,0	84,0	
część wyrównawcza	41,2	39,6	39,6	0,3	100,0	96,1	

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Finansów.

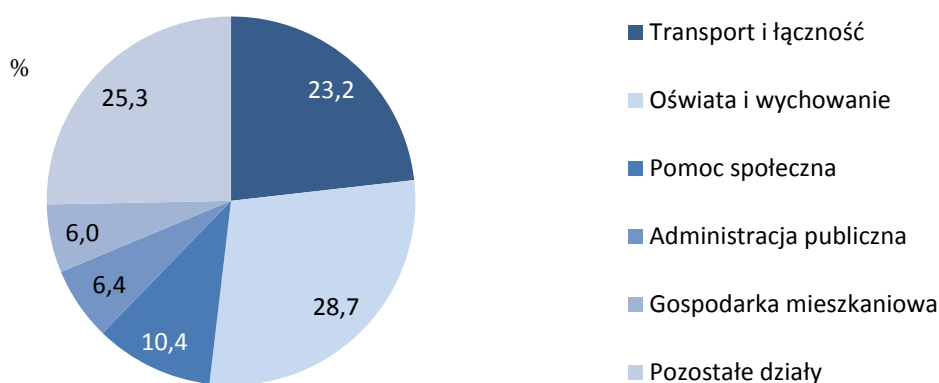
W 2012 r. uzupełnienie subwencji ogólnej w kwocie 277,3 mln zł pochodziło z rezerw, o których mowa w ustawie o dochodach JST. Z rezerwy, o której mowa w art. 36 ust. 4 pkt. 1 ustawy o dochodach JST, 65 miast na prawach powiatu, prowadzących różnego typu jednostki wychowania przedszkolnego, a także dokonujących wpłat do budżetu państwa z przeznaczeniem na część równoważącą subwencji ogólnej dla gmin otrzymało kwotę 91,6 mln zł. Z rezerwy, o której mowa w art. 26 ust. 1 pkt. 1, 2 i 3 ustawy o dochodach JST, rozdysponowano 185,7 mln zł na następujące zadania:

- 135,5 mln zł dla 18 miast na prawach powiatu na dofinansowanie inwestycji na drogach powiatowych, wojewódzkich i krajowych w granicach miast na prawach powiatu;
- 28,2 mln zł dla 18 miast na prawach powiatu na dofinansowanie remontu, utrzymania, ochrony i zarządzania drogami krajowymi i wojewódzkimi w granicach miast na prawach powiatu;
- 22,0 mln zł na utrzymanie rzecznej przeprawy promowej w Świnoujściu.

IV.2. Wydatki miast na prawach powiatu

W 2012 r. wydatki miast na prawach powiatu wyniosły 63 730,8 mln zł (o 3,6% więcej niż w 2011 r.). Plan wydatków został wykonany w 94,1%. W strukturze wydatków miast na prawach powiatu **wydatki bieżące** stanowiły 80,1% (51 053,4 mln zł), zaś **wydatki majątkowe** – 19,9% (12 677,4 mln zł).

Wykres 38. Struktura działowa wydatków ogółem miast na prawach powiatu

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

W strukturze działowej wydatków ogółem miast na prawach powiatu największy udział odnotowano w działach:

- „Oświata i wychowanie” – 28,7%, tj. 18 272,3 mln zł, co stanowiło 98,4% realizacji planu. Kwota ta wzrosła w porównaniu do 2011 r. o 6,2% i w większości została przeznaczona na wynagrodzenia osobowe dla nauczycieli oraz pracowników zatrudnionych w administracji i obsłudze szkół i placówek oświatowych i wychowawczych;
- „Transport i łączność” – 23,2%, tj. 14 788,0 mln zł, co stanowiło 91,7% realizacji planu. Kwota ta była o 5,7% wyższa niż w poprzednim roku i została wykorzystana głównie na wydatki inwestycyjne oraz zakup usług pozostałych;

- „Pomoc społeczna” – 10,4%, tj. 6 620,7 mln zł, co stanowiło 98,2% realizacji planu. Kwota ta była o 3,9% wyższa niż w poprzednim roku. Połowę wydatków przeznaczono na świadczenia społeczne na rzecz osób fizycznych.

W latach 2008-2012 wzrósł udział w wydatkach w dziale „Transport i łączność”, zaś zmalał udział wydatków w działach „Administracja publiczna” i „Pomoc społeczna”. Wydatki w dziale „Oświata i wychowanie” utrzymywały się w tym okresie na stabilnym poziomie 28,0%.

Tabl. 37. Wydatki miast na prawach powiatu

Wyszczególnienie	2011 wykonanie	2012				2011 =100
		plan	wykonanie		wskaźnik wykonania w %	
	w milionach złotych			w odsetkach		
O G Ó Ł E M	61 510,5	67 754,7	63 730,8	100,0	94,1	103,6
wydatki bieżące	48 443,3	52 625,7	51 053,4	80,1	97,0	105,4
na wynagrodzenia.....	17 651,2	18 499,1	18 327,6	28,8	99,1	103,8
w tym osobowe	16 062,6	16 822,8	16 689,5	26,2	99,2	103,9
pochodne od wynagrodzeń	2 815,9	3 254,2	3 203,1	5,0	98,4	113,8
dotacje	4 657,0	4 923,2	4 853,6	7,6	98,6	104,2
na obsługę długu.....	1 134,2	1 558,7	1 484,8	2,3	95,3	130,9
z tytułu udzielania poręczeń i gwarancji	19,6	102,5	18,7	0,0	18,2	95,4
świadczenia na rzecz osób fizycznych	3 846,8	4 060,3	3 978,5	6,2	98,0	103,4
pozostałe wydatki	18 318,7	20 227,8	19 205,8	30,1	94,9	104,8
wydatki majątkowe	13 067,1	15 129,0	12 677,4	19,9	83,8	97,0
w tym inwestycyjne	12 365,0	14 478,1	12 103,3	19,0	83,6	97,9

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Finansów.

Wydatki bieżące miast na prawach powiatu w 2012 r. wzrosły o 5,4%. W strukturze tych wydatków nie zaszły istotne zmiany w stosunku do poprzednich lat. Główną pozycją pozostały wynagrodzenia wraz z pochodnymi (33,8%). Udział dotacji wyniósł 7,6%, świadczeń na rzecz osób fizycznych 6,2%, a wydatków na obsługę długu 2,3%. Na pozostałe wydatki bieżące przypadało 30,1% wszystkich wydatków bieżących.

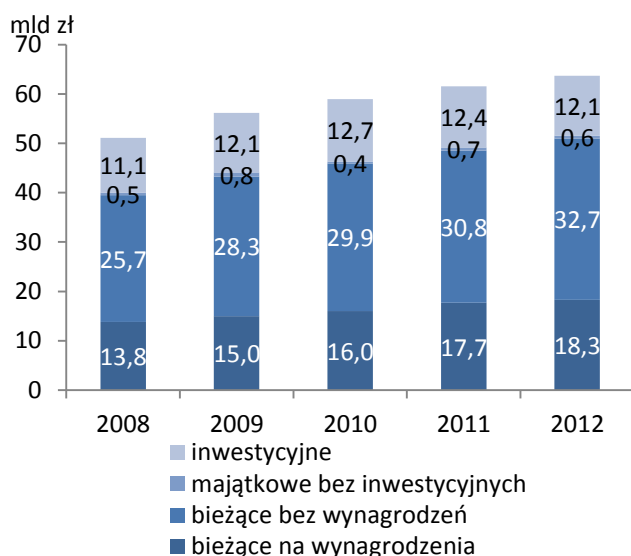
W 2012 r. miasta na prawach powiatu przeznaczyły na **wynagrodzenia** kwotę 18 327,6 mln zł, tj. więcej o 3,8% niż w 2011 r. Wydatki te zrealizowano w 99,1%.

W strukturze wydatków na wynagrodzenia najwyższy udział stanowiły wydatki w dziale: „Oświata i wychowanie” (59,9%). W dalszej kolejności były to: „Administracja publiczna” (12,4%), „Pomoc społeczna” (7,6%), „Edukacyjna opieka wychowawcza” (5,7%), „Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa” (5,5%), oraz „Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej” (2,4%).

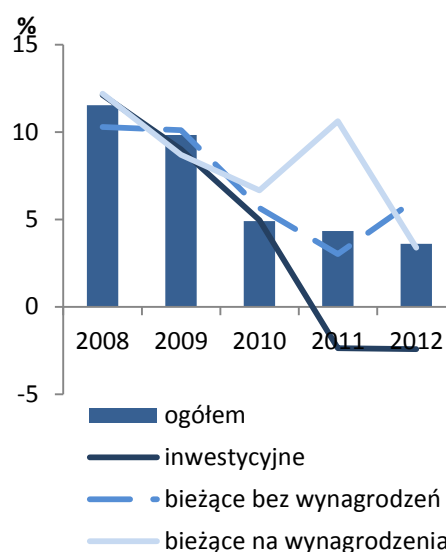
W 2012 r. **wydatki majątkowe** zmniejszyły się o 3,0%. W znacznej części, bo w 95,5%, przeznaczono je na cele inwestycyjne, przy czym wydatki inwestycyjne zmniejszyły się o 2,1%. Udział wydatków inwestycyjnych w zrealizowanych wydatkach ogółem wyniósł 19,0%, tj. spadł o 1,1 p. proc. w stosunku do poprzedniego roku.

W strukturze działowej wydatków majątkowych miast na prawach powiatu największy udział odnotowano w dziale „Transport i łączność” – 55,9%, tj. 7 083,3 mln zł. Kwota ta była o 1,2% wyższa niż w poprzednim roku, zaś jej udział wzrósł o 2,4 p. proc. Wydatki majątkowe w dziale „Gospodarka komunalna i ochrona środowiska” stanowiły 7,2%, tj. 910,4 mln zł. W porównaniu z 2011 r. kwota ta wzrosła o 9,8%.

Wykres 39. Wydatki bieżące i majątkowe w budżetach miast na prawach powiatu

Wykres 40. Zmiana wybranych kategorii wydatkowych (r/r)

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

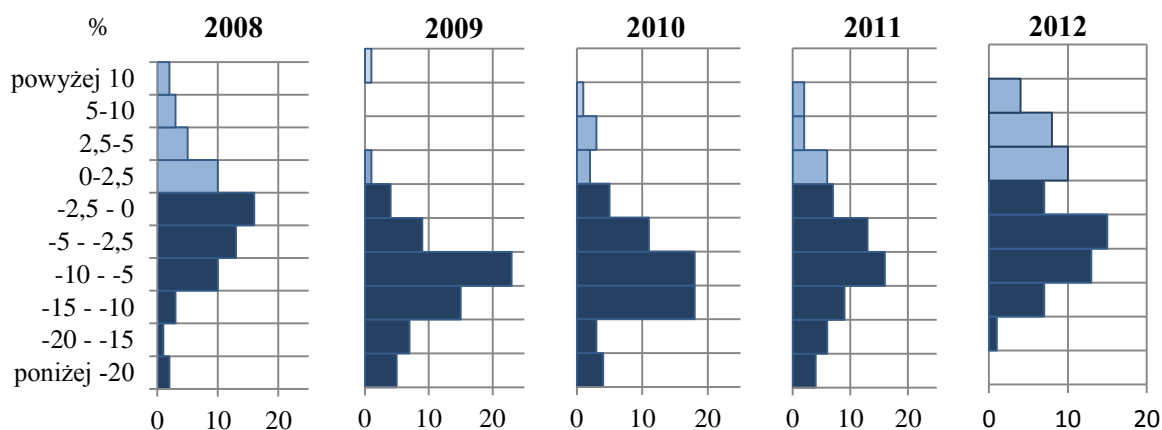
W 2012 r. wydatki majątkowe spadły o 3,0%. W latach 2008-2009 wzrost wydatków majątkowych przekraczał wzrost wydatków bieżących²⁷. Z tego powodu udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem w tych latach rósł. W latach 2010-2012 udział ten spadał.

²⁷ Wzrost wydatków majątkowych oraz bieżących wynosił odpowiednio 11,0% i 9,5% w 2009 r., 12,7% i 11,2% w 2008 r.

IV.3. Wynik budżetów miast na prawach powiatu

W 2012 r. **deficyt** budżetów miast na prawach powiatu wyniósł 2 483,8 mln zł (o 2 166,9 mln zł mniej niż w 2011 r.). **Nadwyżka** budżetowa wystąpiła w 22 miastach (33,8% ogółu miast na prawach powiatu), jednak nie przekraczała ona relacji 10% do dochodów. Wśród pozostałych 43 miast na prawach powiatu, których budżety zamknęły się deficytem, w 8 miastach niedobór środków budżetowych w relacji do dochodów ogółem przekroczył 10,0%. Dla porównania w 2011 r. deficyt odnotowano w 55 miastach na prawach powiatu (w 19 deficyt był większy niż 10,0%), zaś nadwyżka budżetowa wystąpiła w 10 jednostkach.

Wykres 41. Miasta na prawach powiatu według relacji wyniku budżetowego do dochodów

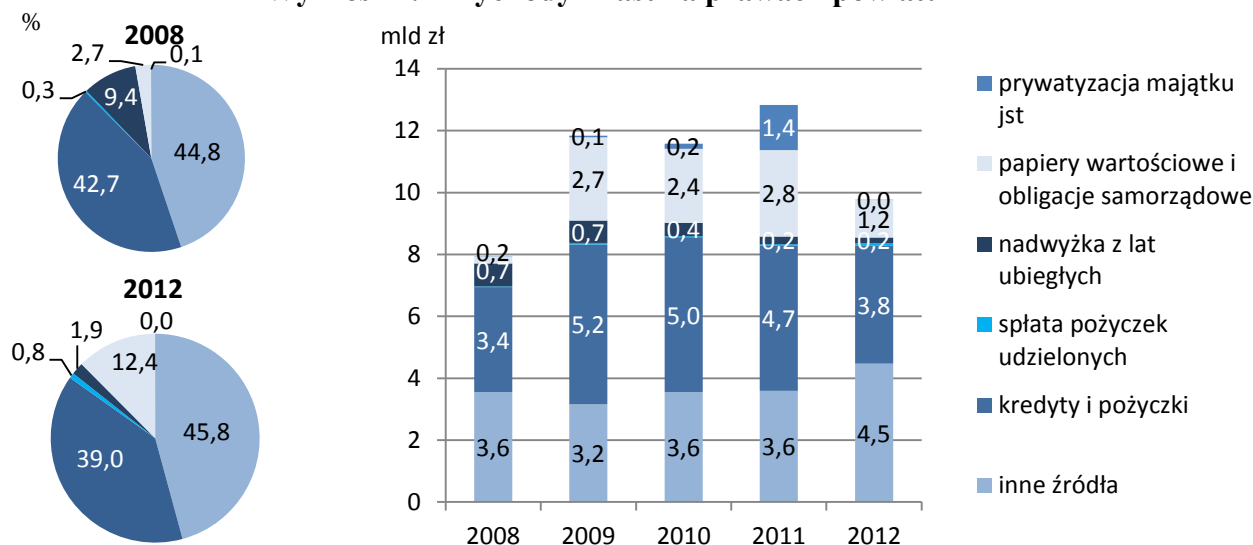

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL oraz Ministerstwa Finansów.

IV.4. Finansowanie

W 2012 r. miasta na prawach powiatu zrealizowały **przychody** w łącznej kwocie 9 763,7 mln zł. W strukturze przychodów 39,0% ich wartości stanowiły kredyty i pożyczki. Udział kredytów i pożyczek w przychodach wzrósł w stosunku do 2011 r. o 2,4 p. proc, choć jednocześnie ich kwota zmniejszyła się do 3 812,5 mln zł (o 18,8%). Istotnie zmniejszył się w finansowaniu potrzeb pożyczkowych udział papierów wartościowych i obligacji samorządowych (do 12,4%), podczas gdy w 2011 r. wyniósł on 21,8%. Spadły także przychody z prywatyzacji majątku JST (poniżej 0,1% w 2012 r. wobec 11,3% rok wcześniej).

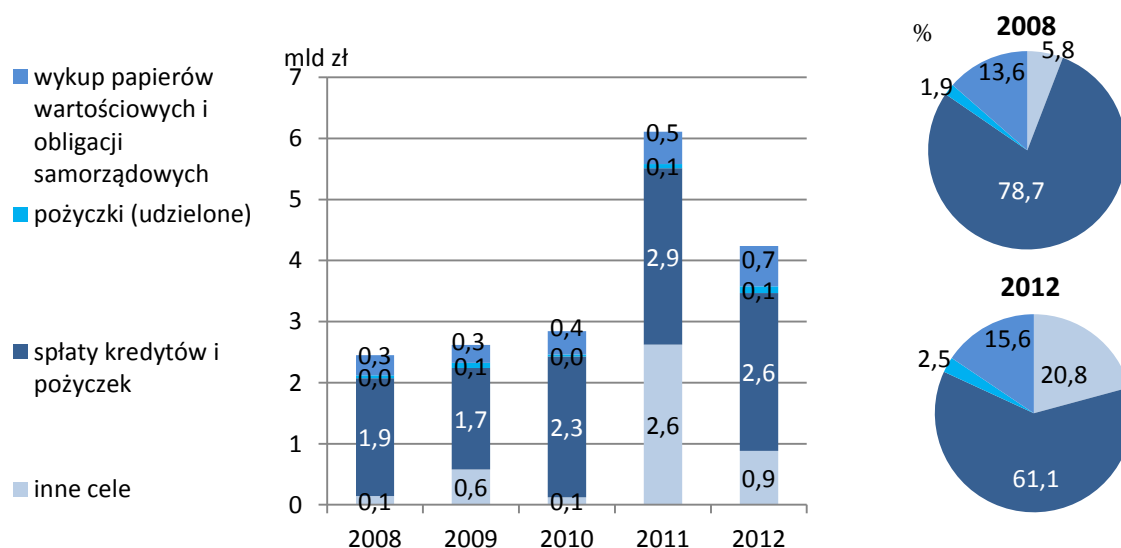
Wykres 42. Przychody miast na prawach powiatu

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

W 2012 r. **rozchody** miast na prawach powiatu wyniosły 4 236,7 mln zł. Największy udział (61,1%) w 2012 r. stanowiły spłaty kredytów i pożyczek, był on wyższy o 13,8 p. proc. w porównaniu z poprzednim rokiem. W istotny sposób zmniejszyła się kwota w kategorii rozchodów na inne cele (o 1 744,8 mln zł) oraz ich udział w rozchodach ogółem (o 22,2 p. proc.)

Wykres 43. Rozchody miast na prawach powiatu

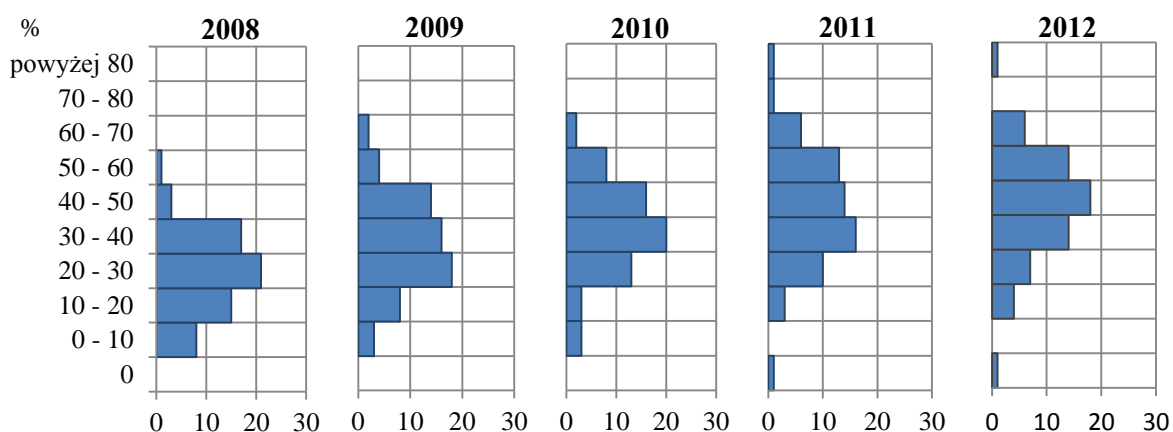
Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

IV.5. Zadłużenie miast na prawach powiatu

W 2012 r. **zobowiązania** ogółem miast na prawach powiatu wyniosły 29 578,7 mln zł (wzrost o 5,4% w porównaniu do 2011 r.). Zadłużenie z tytułu kredytów i pożyczek wyniosło 25 327,3 mln zł (85,6% ogółu zadłużenia) i było większe o 6,5% niż rok wcześniej. Zobowiązania z tytułu papierów wartościowych wyniosły 4 183,8 mln zł, czyli stanowiły 14,1% ogółu zadłużenia i ich poziom nie zmienił się w sposób istotny w stosunku do roku 2011.

Wskaźnik zadłużenia bez zobowiązań związanych z realizacją programów i projektów realizowanych z udziałem środków unijnych w dochodach ogółem miast na prawach powiatu, osiągnął poziom 48,3% (wzrost o 4,4 p. proc. w porównaniu do 2011 r.). Zadłużenie wykazały 64 miasta na prawach powiatu.

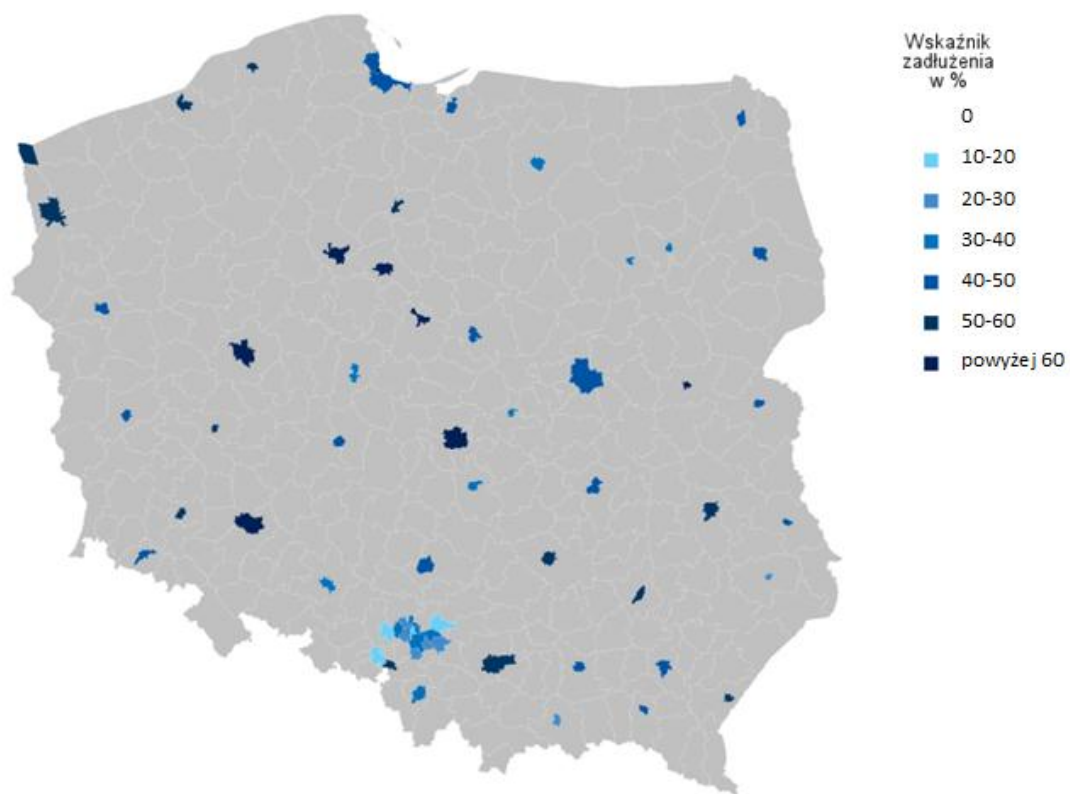
Wykres 44. Miasta na prawach powiatu według wskaźnika zadłużenia^a

^a Bez zobowiązań na realizację programów i projektów finansowanych z udziałem środków unijnych.

Źródło: opracowanie na podstawie danych Ministerstwa Finansów.

Wykres 45. Miasta na prawach powiatu według wskaźnika zadłużenia^a

a Całość zobowiązań, tj. z uwzględnieniem zobowiązań na realizację programów i projektów finansowanych z udziałem środków unijnych.

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów

V. GOSPODARKA FINANSOWA POWIATÓW

W 2012 r. dochody powiatów wyniosły 22 522,9 mln zł, wydatki 22 476,5 mln zł, a nadwyżka 46,4 mln zł. W porównaniu z rokiem poprzednim dochody zmniejszyły się o 4,4%, wydatki o 6,6%.

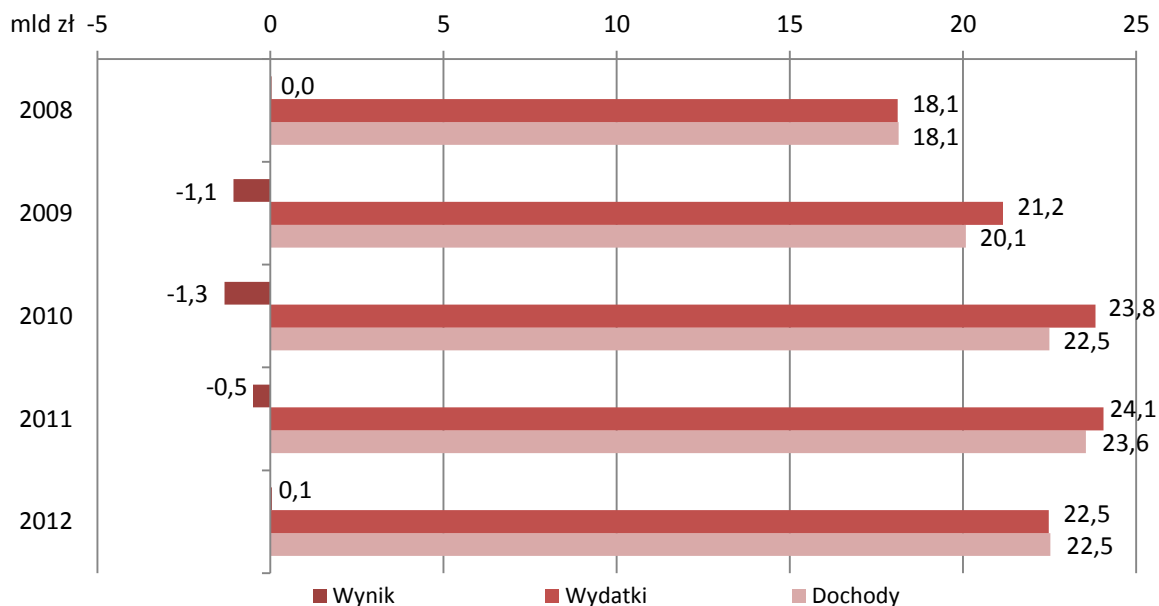
Tabl. 38. Dochody, wydatki i wynik budżetów powiatów

Wyszczególnienie	2011 wykonanie	2012			
		plan	wykonanie	wskaźnik wykonania w %	2011=100
	w milionach złotych				
Dochody	23 551,6	22 947,4	22 522,9	98,2	95,6
Wydatki	24 058,8	23 748,8	22 476,5	94,6	93,4
Wynik	-507,2	-801,4	46,4	x	x

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

W latach 2008-2011 średni wzrost dochodów wyniósł 9,9%, zaś wydatków 10,8%. W 2008 r. budżety powiatów odnotowały nadwyżkę w wysokości 32,3 mln zł, w latach 2009-2011 zamknęły się deficytem, natomiast 2012 r. zakończył się nadwyżką w kwocie 46,4 mln zł.

Wykres 46. Budżety powiatów

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

V.1. Dochody powiatów

W 2012 r. wykonanie dochodów powiatów wyniosło 22 522,9 mln zł (o 4,4% mniej niż w 2011 r.) i stanowiło 98,2% planu. W strukturze dochodów największą kategorią była

subwencja ogólna, stanowiąca 45,4% (tj. 10 221,6 mln zł). **Dotacje ogółem** stanowiły 25,3% (tj. 5 689,0 mln zł) a **dochody własne** 29,4% (tj. 6 612,3 mln zł).

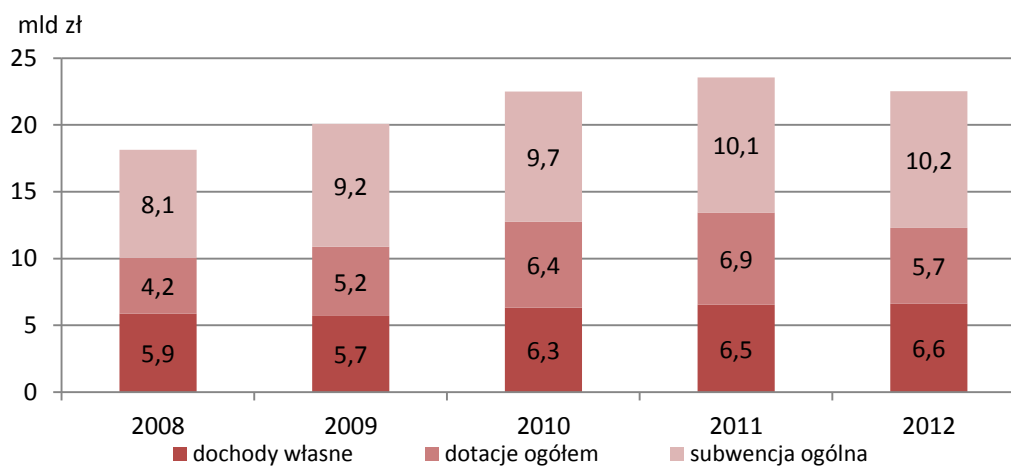
Tabl. 39. Dochody powiatów

Wyszczególnienie	2011 wykonanie	2012				wskaznik wykonania w %	2011=100
		plan	wykonanie				
	w milionach złotych			w odsetkach			
O G Ó Ł E M	23 551,6	22 947,4	22 522,9	100,0	98,2	95,6	
dochody własne.....	6 531,3	6 727,3	6 612,3	29,4	98,3	101,2	
dotacje ogółem	6 922,2	6 010,3	5 689,0	25,3	94,7	82,2	
subwencja ogólna	10 098,1	10 209,9	10 221,6	45,4	100,1	101,2	

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Finansów.

W badanym okresie 2008-2012 po raz pierwszy wystąpił spadek dochodów ogółem w 2012 r. i wyniósł on 4,4%. Na tę zmianę najbardziej wpłynęło obniżenie dotacji ogółem o 17,8%. Inne kategorie dochodowe wykazały spowolnienie wzrostu. Największą kategorią dochodową budżetów powiatowych w latach 2008-2012 była subwencja ogólna.

Wykres 47. Dochody powiatów

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Finansów.

V.1.1. Dochody własne

W 2012 r. dochody własne wyniosły 6 612,3 mln zł, co stanowiło wzrost o 1,2% wobec 2011 r. oraz wykonanie planu w 98,3%. W strukturze dochodów własnych powiatów

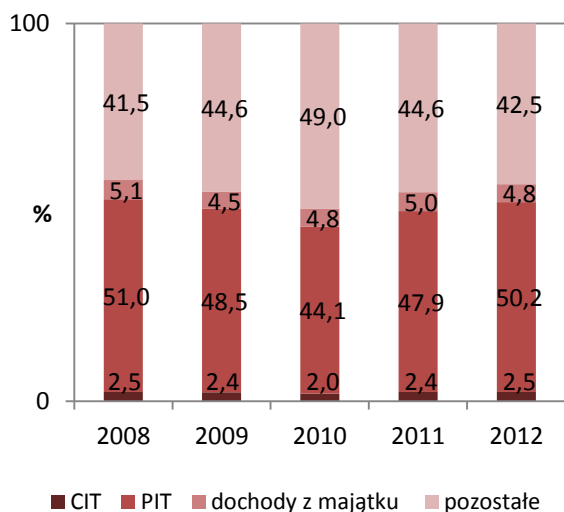
największą pozycją (50,2%) były wpływy z **podatku dochodowego od osób fizycznych** (PIT) w wysokości 3 322,4 mln zł. W 2012 r. nastąpił ich wzrost o 6,1% w stosunku do poprzedniego roku, a realizacja planu wyniosła 98,2%.

Tabl. 40. Dochody własne powiatów

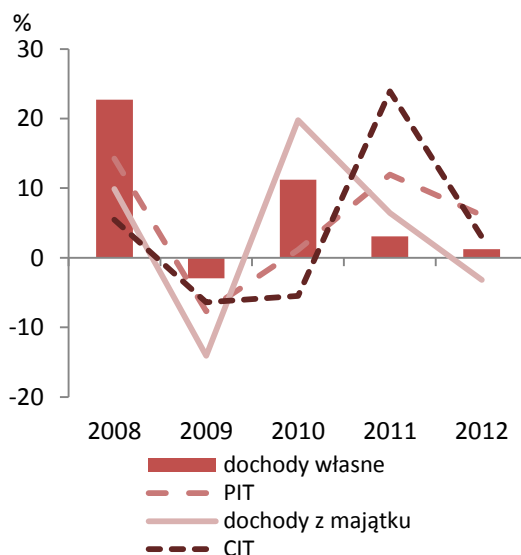
Wyszczególnienie	2011 wykonanie	2012				wskaznik wykonania w %	2011=100
		plan	wykonanie		w odsetkach		
	w milionach złotych						
Dochody własne	6 531,3	6 727,3	6 612,3	100,0	98,3	101,2	
podatek dochodowy od osób prawnych (CIT)	158,9	145,1	163,7	2,5	112,8	103,0	
podatek dochodowy od osób fizycznych (PIT).....	3 131,5	3 382,9	3 322,4	50,2	98,2	106,1	
dochody z majątku	325,1	416,8	314,7	4,8	75,5	96,8	
pozostałe dochody	2 915,8	2 782,5	2 811,5	42,5	101,0	96,4	

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

Wykres 48. Struktura dochodów własnych powiatów

Wykres 49. Zmiana dochodów z tytułu CIT i PIT (r/r)

Źródło: opracowanie na podstawie danych Ministerstwa Finansów.

V.1.2. Dotacje ogółem

W 2012 r. dotacje ogółem wyniosły 5 689,0 mln zł, czyli o 17,8% mniej w porównaniu do 2011 r., zaś wskaźnik wykonania planu wyniósł 94,7%. W strukturze

dochodów ogółem osiągniętych przez powiaty **dotacje ogółem** stanowiły 25,3%, z tego **dotacje celowe** 20,4%, a 4,9% **dotacje §§ 200 i 620**.

Tabl. 41. Dotacje powiatów

Wyszczególnienie	2011 wykonanie	2012				wskaznik wykonania w %	2011=100
		plan	wykonanie		w odsetkach		
	w milionach złotych						
DOTACJE OGÓLEM	6 922,2	6 010,3	5 689,0	100,0	94,7	82,2	
Dotacje celowe	5 423,2	4 686,8	4 587,8	80,6	97,9	84,6	
na zadania z zakresu adm. rządowej..	2 480,9	2 613,6	2 591,4	45,6	99,2	104,5	
w tym inwestycyjne.....	50,6	64,5	62,7	1,1	97,2	123,9	
na zadania własne	1 906,5	1 211,2	1 185,6	20,8	97,9	62,2	
w tym inwestycyjne.....	626,9	269,1	258,1	4,5	95,9	41,2	
na zadania realizowane na podstawie porozumień z org. adm. rządowej	13,4	10,5	10,5	0,2	100,0	78,2	
w tym inwestycyjne.....	1,9	1,6	1,7	0,0	106,3	89,5	
na zadania realizowane na podstawie porozumień między JST...	408,2	395,4	378,9	6,7	95,8	92,8	
w tym inwestycyjne.....	69,8	55,2	43,4	0,8	78,6	62,2	
z tytułu pomocy finansowej udzielanej między JST na dofinansowanie własnych zadań	538,6	354,8	317,3	5,6	89,4	58,9	
w tym inwestycyjne	486,8	296,1	260,9	4,6	88,1	53,6	
otrzymane z funduszy celowych	75,6	101,3	104,1	1,8	102,8	137,8	
w tym inwestycyjne.....	49,8	74,1	79,7	1,4	107,6	160,1	
Dotacje §§ 200 i 620	1 499,1	1 323,5	1 101,1	19,4	83,2	73,5	
w tym inwestycyjne § 620.....	1 032,4	798,5	634,8	11,2	79,5	61,5	

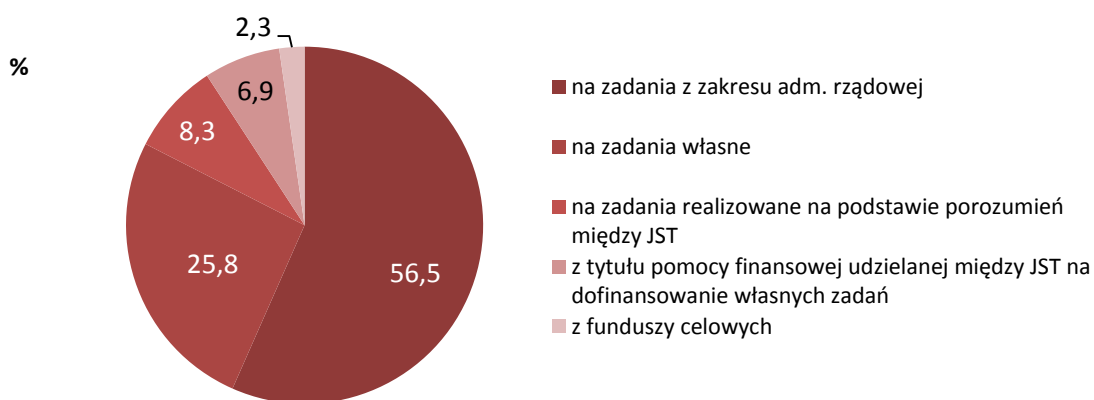
Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

W ramach zrealizowanych dochodów z tytułu **dotacji ogółem**, dotacje na *zadania bieżące* wyniosły 4 347,8 mln zł, tj. 76,4% ogółu dotacji, zaś dotacje na *zadania inwestycyjne* 1 341,2 mln zł, tj. 23,6%. W 2012 r. powiaty otrzymały 1 101,1 mln zł tytułem **dotacji §§ 200 i 620**, czyli o 26,5% mniej w porównaniu z rokiem poprzednim. Na *zadania bieżące* (§ 200) przeznaczono dotację w kwocie 466,4 mln zł, tj. 42,4%, a na *zadania inwestycyjne* (§ 620) 634,8 mln zł, tj. 57,6%. **Dotacje celowe** wyniosły 4 587,8 mln zł, co oznaczało spadek o 15,4% w porównaniu z 2011 r. Środki na *zadania bieżące* w ramach tej dotacji wyniosły 3 881,4 mln zł (84,6%), zaś na *zadania inwestycyjne* 706,4 mln zł (15,4%).

Powiaty otrzymały najwięcej środków z tytułu dotacji celowych z budżetu państwa **na zadania zlecone z zakresu administracji rządowej** (56,5%) i **na zadania własne** (25,8%), pozostałe kategorie stanowiły 17,7% dotacji celowych.

Dotacje celowe z budżetu państwa **na realizację zadań z zakresu administracji rządowej** wyniosły 2 591,4 mln zł. Na *zadania bieżące* przeznaczono 2 528,7 mln zł, tj. 97,6% tych dotacji. Na *zadania inwestycyjne* dla powiatów przekazano 62,7 mln zł, tj. 2,4%. Dotacje celowe z budżetu państwa **na zadania własne** powiatu zrealizowano w kwocie 1 185,6 mln zł. Dotacje do *zadań inwestycyjnych* wyniosły 258,1 mln zł i stanowiły 21,8% dotacji celowych, zaś na *zadania bieżące* przekazano 927,5 mln zł czyli 78,2%.

Wykres 50. Struktura dotacji celowych otrzymanych przez powiaty

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

V.1.3. Subwencja ogólna

W 2012 r. **subwencja ogólna** wyniosła 10 221,6 mln zł, co oznaczało wzrost o 1,2% w porównaniu z rokiem poprzednim i wykonanie planu w 100,1%.

Tabl. 42. Subwencja ogólna powiatów

Wyszczególnienie	2011 wykonanie	2012				wskaznik wykonania w %	2011=100
		plan	wykonanie				
	w milionach złotych			w odsetkach			
Subwencja ogólna	10 098,1	10 209,9	10 221,6	100,0	100,1	101,2	
część oświatowa.....	7 757,8	7 990,4	7 992,6	78,2	100,0	103,0	
część równoważąca.....	607,7	623,7	623,7	6,1	100,0	102,6	
część wyrównawcza.....	1 542,7	1 467,2	1 467,2	14,4	100,0	95,1	
uzupełnienie subwencji ogólnej.....	189,9	128,5	138,1	1,4	107,5	72,7	

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

Największa część subwencji ogólnej przeznaczana jest na finansowanie zadań oświatowych prowadzonych przez powiaty. W ramach **części oświatowej** przekazano w 2012 r. kwotę 7 992,6 mln zł, czyli 78,2% subwencji ogólnej.

V.2. Wydatki powiatów

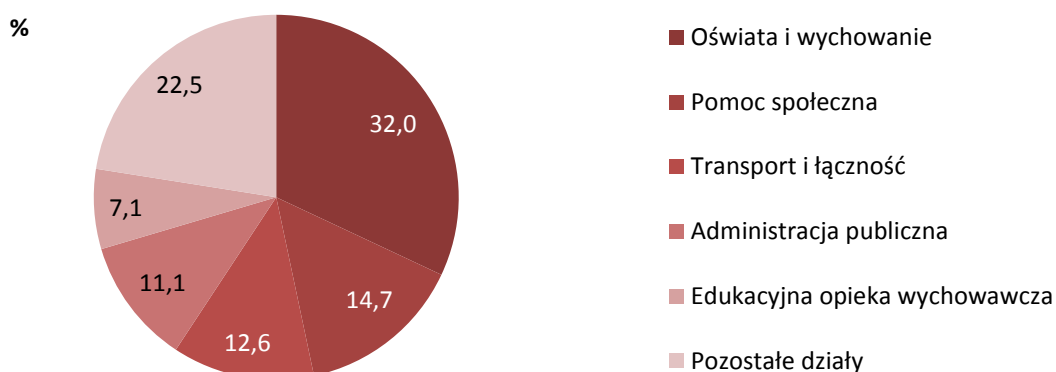
W 2012 r. wydatki powiatów wyniosły 22 476,5 mln zł (o 6,6% mniej niż w 2011 r.), a ich plan został wykonany w 94,6%. W strukturze wydatków powiatów w 2012 r. **wydatki bieżące** stanowiły 87,5% (19 675,3 mln zł), zaś **wydatki majątkowe** 12,5% (2 801,2 mln zł).

Tabl. 43. Wydatki powiatów

Wyszczególnienie	2011 wykonanie	2012				wskaznik wykonania w %	2011=100
		plan	wykonanie				
	w milionach złotych			w odsetkach			
OGÓLEM	24 058,8	23 748,8	22 476,5	100,0	94,6	93,4	
wydatki bieżące	19 556,8	20 417,9	19 675,3	87,5	96,4	100,6	
na wynagrodzenia.....	9 833,3	10 172,8	10 068,6	44,8	99,0	102,4	
w tym osobowe	8 814,5	9 106,4	9 028,8	40,2	99,1	102,4	
pochodne od wynagrodzeń	1 497,9	1 697,6	1 665,1	7,4	98,1	111,2	
dotacje	1 260,1	1 369,8	1 330,4	5,9	97,1	105,6	
na obsługę długu.....	280,8	358,3	341,3	1,5	95,2	121,5	
z tytułu udzielania poręczeń i gwarancji	19,5	46,1	14,4	0,1	31,2	73,7	
świadczenia na rzecz osób fizycznych	737,8	864,2	819,4	3,6	94,8	111,1	
pozostałe wydatki	5 927,3	5 909,1	5 436,1	24,2	92,0	91,7	
wydatki majątkowe	4 502,0	3 330,9	2 801,2	12,5	84,1	62,2	
w tym wydatki inwestycyjne	4 468,9	3 304,4	2 775,2	12,3	84,0	62,1	

Źródło: dane Ministerstwa Finansów

Wykres 51. Struktura działowa wydatków powiatów

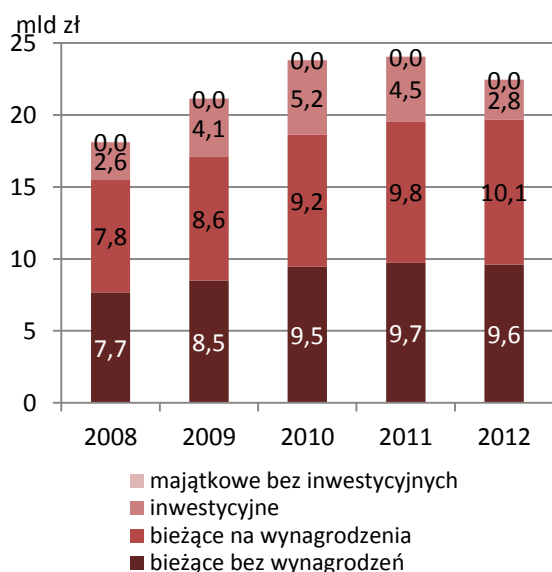

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

W 2012 r. największy udział w zrealizowanych wydatkach ogółem miały wydatki w działach klasyfikacji budżetowej: „Oświata i wychowanie” (32,0%), „Pomoc społeczna” (14,7%), „Transport i łączność” (12,6%), „Administracja publiczna” (11,1%). Wydatki ogółem były niższe niż w roku poprzednim o 6,6%, co wynikało m.in. z ich ograniczenia w działach „Transport i łączność” oraz „Ochrona zdrowia”, odpowiednio o 35,9% i 24,2%. Najbardziej wzrosły wydatki na „Pomoc społeczną” oraz „Edukacyjną opiekę wychowawczą” (5,0% i 4,3%).

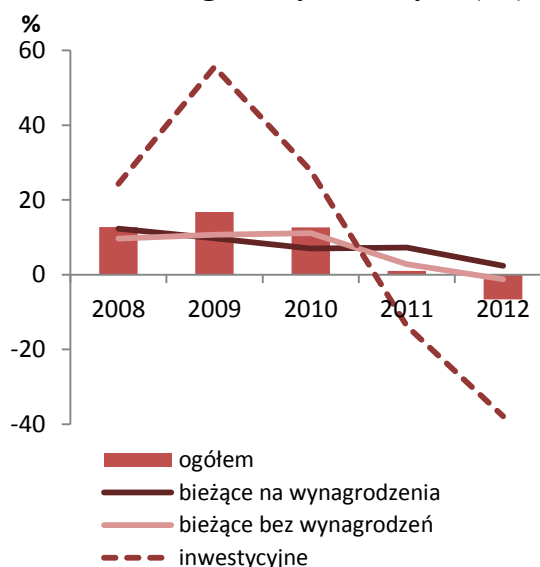
W latach 2008-2010 wydatki majątkowe (w tym inwestycyjne) powiatów rosły szybciej niż wydatki bieżące. W kolejnych dwóch latach wydatki te spadały – w 2012 r. o 37,8% w porównaniu do 2011 r.

Wykres 52. Wydatki bieżące i majątkowe powiatów

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

Wykres 53. Zmiana wybranych kategorii wydatkowych (r/r)

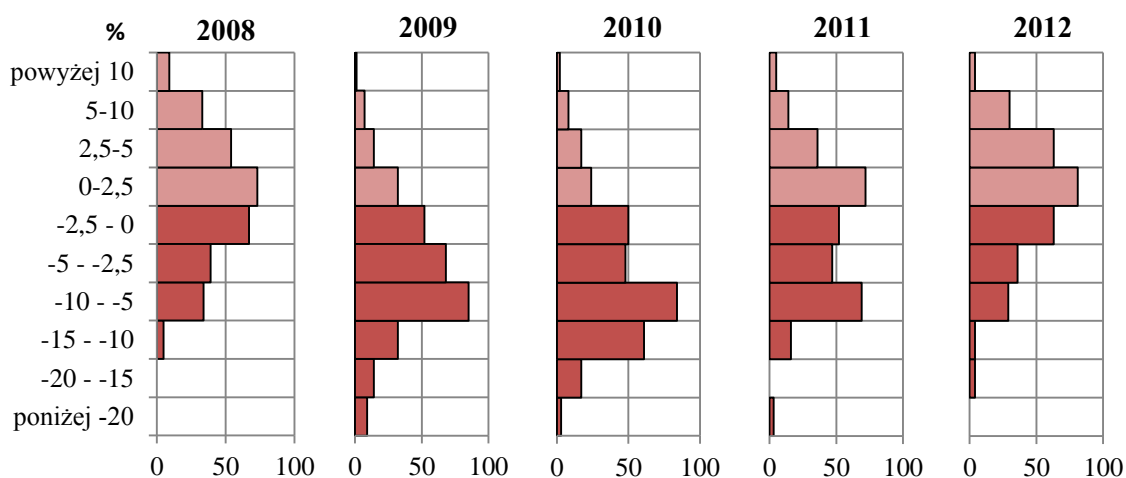

W wydatkach ogółem powiatów największy udział miały wydatki na wynagrodzenia, które stanowiły 44,8% oraz pozostałe wydatki – 24,2%. Najwyższy wzrost w **wydatkach bieżących** powiatów w 2012 r. zaobserwowano w wydatkach na obsługę długu (o 21,5%), choć ich udział w strukturze wydatków pozostawał niewielki (1,5%). Spadek o 26,3% zaznaczył się w kategorii wydatków z tytułu poręczeń i gwarancji, niskie było także wykonanie planu, na poziomie 31,2%. W 2012 r. powiaty wydały na wynagrodzenia kwotę 10 068,6 mln zł, tj. więcej o 2,4% niż w 2011 r. **Wydatki majątkowe**, które wyniosły 2 801,2 mln zł, niemal w całości (99,1%) przeznaczone zostały na realizację zadań inwestycyjnych.

V.3. Wynik budżetów powiatów

W 2012 r. po raz pierwszy od 2008 r. wystąpiła **nadwyżka** budżetowa, która wyniosła 46,4 mln zł (przy planowanym deficycie wynoszącym 801,4 mln zł). Nadwyżka budżetowa wystąpiła w 178 powiatach, tj. 56,7% wszystkich powiatów (był to wzrost o 40,2% w porównaniu z rokiem 2011). W 34 powiatach nadwyżka przekraczała 5% dochodów. Deficyt budżetowy odnotowało 136 powiatów, tj. 43,3% ogółu. W 8 powiatach przekraczał on 10% dochodów, w 29 znajdował się w przedziale 5-10%, zaś w 99 kształtował się na poziomie poniżej 5%. Dla porównania w 2011 r. deficyt wystąpił w 187 powiatach (w 19 przypadkach przekraczał 10% dochodów), a nadwyżka w 127 (w 19 przypadkach przekraczała poziom 5% dochodów).

Wykres 54. Powiaty według relacji wyniku budżetowego do dochodów

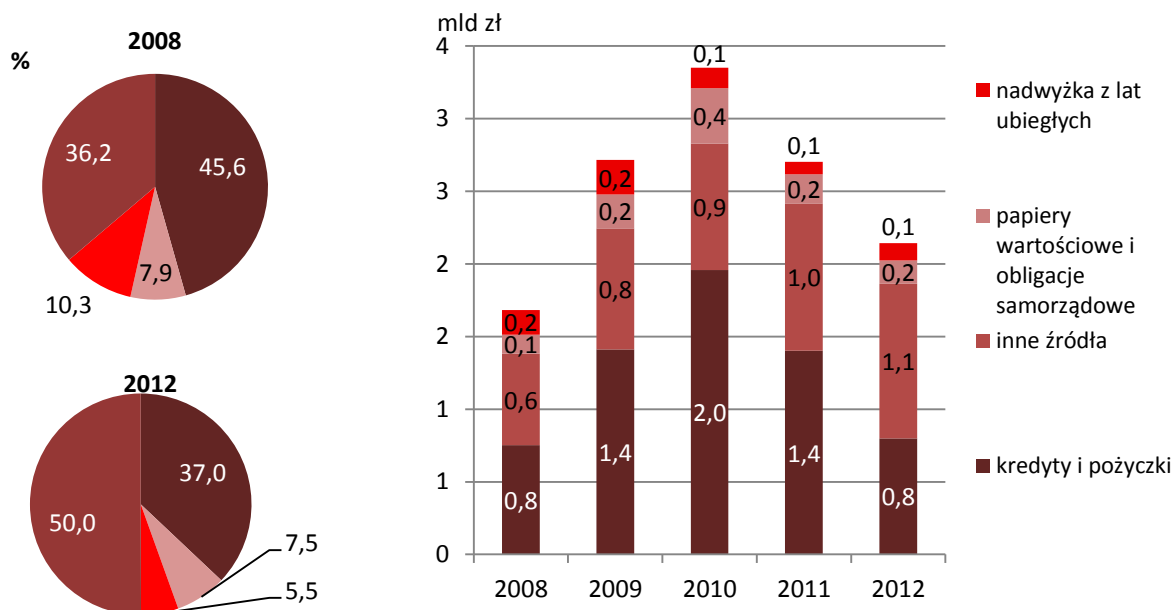

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL oraz Ministerstwa Finansów.

V.4. Finansowanie

W 2012 r. **przychody** powiatów zostały zrealizowane w wysokości 2 159,4 mln zł. Kwota przychodów ogółem zmniejszyła się drugi rok z rzędu i w porównaniu z 2011 r. spadła o 19,2%. Najważniejszą kategorią były przychody z tytułu zaciągniętych kredytów i pożyczek w wysokości 799,8 mln zł, stanowiły one 37,0% ogółu przychodów.

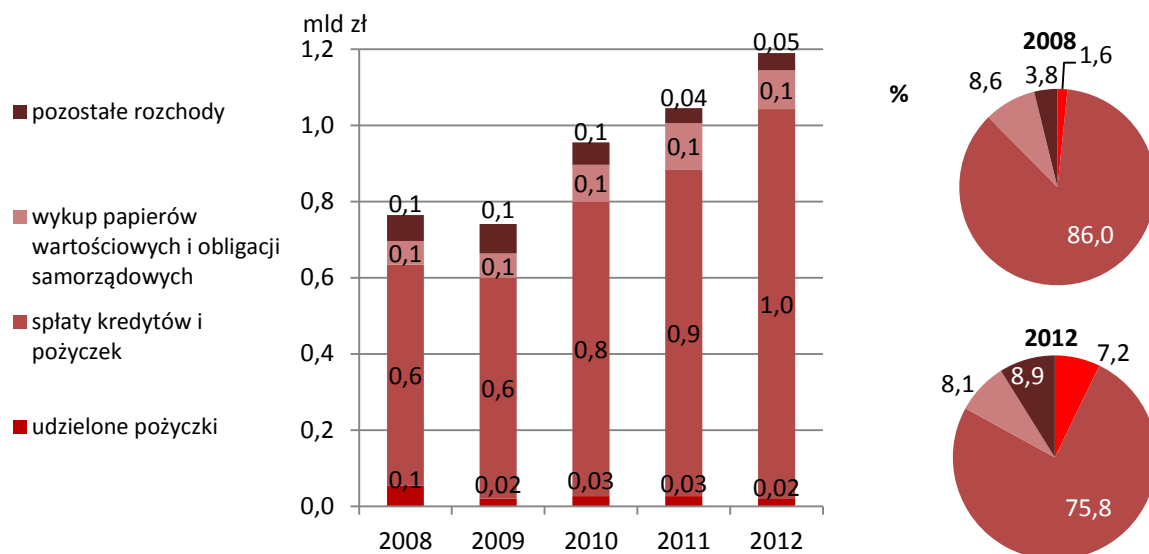
Wykres 55. Przychody powiatów

Źródło: dane Ministerstwa Finansów

Kwota rozchodów ogółem powiatów rosła od 2009 r. osiągając w 2012 r. poziom 1 189,6 mln zł. Wzrost ten spowodowany był zwiększeniem się w latach 2008-2012 r. kategorii rozchody z tytułu spłaty kredytów i pożyczek. W 2012 r. wyniosły one 1 022,8 mln zł i stanowiły 86,0% ogółu rozchodów.

Wykres 56. Rozchody powiatów

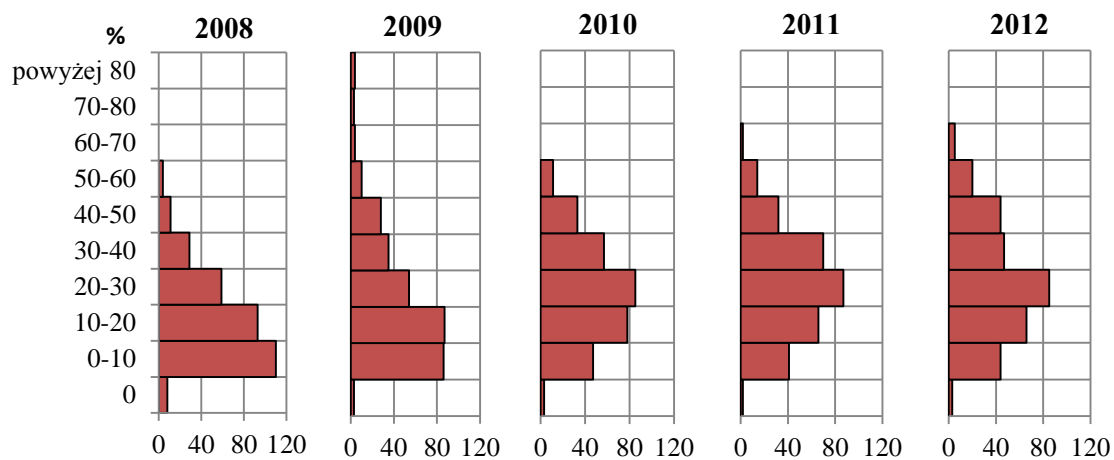
Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

V.5. Zadłużenie powiatów

W 2012 r. zobowiązania ogółem powiatów wyniosły 5 975,1 mln zł, co oznaczało spadek o 2,6% w stosunku do poprzedniego roku. Zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek wyniosły 5 821,2 mln zł, czyli 97,4% zadłużenia (zmniejszyły się o 1,9%). Zobowiązania wymagalne stanowiły 0,3% kwoty zobowiązań ogółem, tj. 17,0 mln zł.

Wskaźnik zadłużenia powiatów, liczony jako udział zobowiązań ogółem w dochodach ogółem powiatów w 2012 r., osiągnął poziom 26,5% (wzrost o 0,4 p. proc. w stosunku do 2011 r.). Przy nieuwzględnianiu zobowiązań z tytułu realizacji projektów unijnych, wskaźnik ten wyniósł 25,4% (wzrost o 0,7 p. proc.). Zobowiązania wystąpiły w 311 powiatach, w przypadku nieuwzględnienia zobowiązań z tytułu realizacji projektów z wykorzystaniem środków unijnych w 310 powiatach. Ustawowy limit zadłużenia (bez uwzględnienia zobowiązań związanych z wykorzystaniem środków unijnych) przekroczyły trzy powiaty (w 2010 r. przekroczenie nie wystąpiło, w 2009 r. oraz w 2011 r. w jednym przypadku).

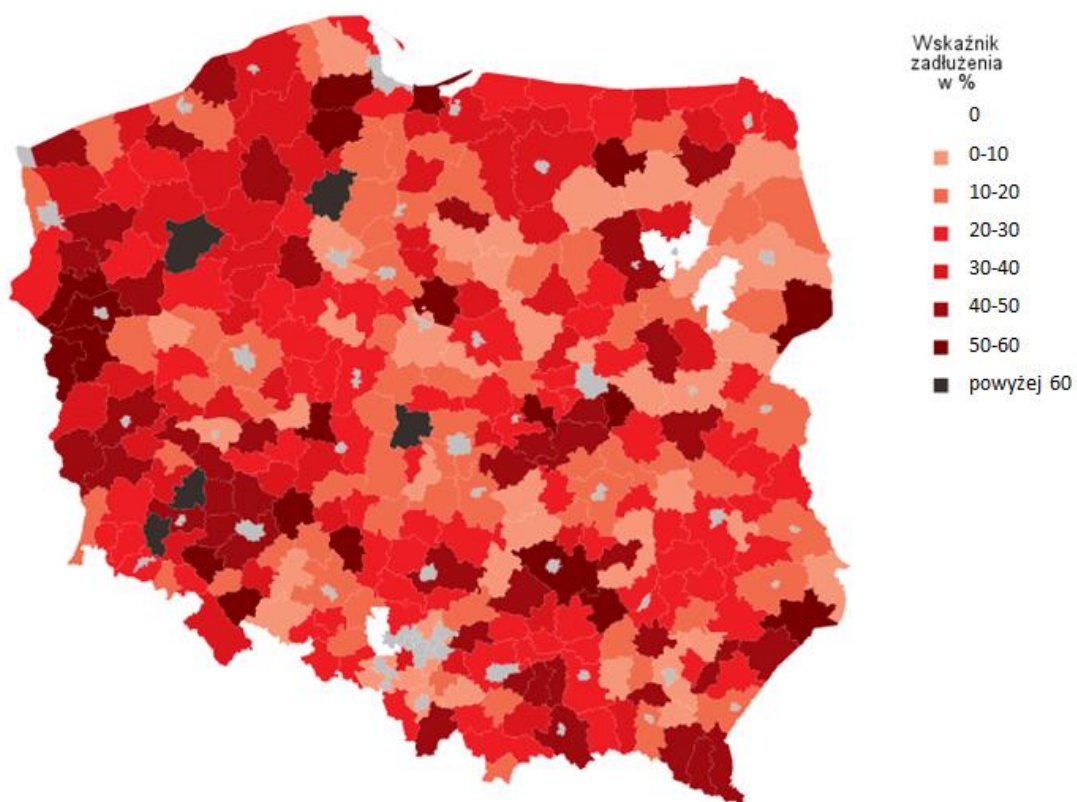
Wykres 57. Powiaty według wskaźnika zadłużenia^a

a Bez zobowiązań na realizację programów i projektów finansowanych z udziałem środków unijnych.

Źródło: opracowanie na podstawie danych Ministerstwa Finansów.

Wykres 58. Powiaty według wskaźnika zadłużenia^a

^a Całość zobowiązań, tj. z uwzględnieniem zobowiązań na realizację programów i projektów finansowanych z udziałem środków unijnych.

Źródło: opracowanie na podstawie danych Ministerstwa Finansów

VI. GOSPODARKA FINANSOWA WOJEWÓDZTW

W 2012 r. dochody województw wyniosły 15 236,1 mln zł, wydatki 15 760,5 mln zł, a deficyt 524,4 mln zł. W porównaniu z rokiem poprzednim dochody wzrosły o 1,1%, zaś wydatki były niższe o 3,5%, co przyczyniło się do znacznej redukcji deficytu.

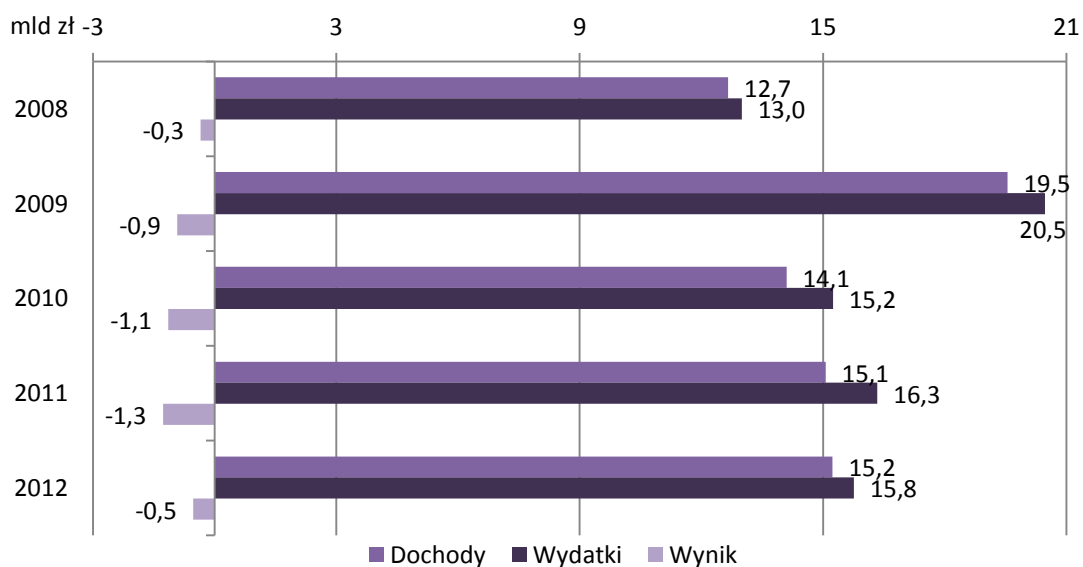
Tabl. 44. Dochody, wydatki i wynik budżetów województw

Wyszczególnienie	2011 wykonanie	2012			wskaznik wykonania w %	2011=100
		plan	wykonanie			
	w milionach złotych					
Dochody.....	15 067,1	15 819,2	15 236,1	96,3	101,1	
Wydatki.....	16 338,6	17 196,1	15 760,5	91,7	96,5	
Wynik.....	-1 271,5	-1 376,9	-524,4	x	x	

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

W latach 2008-2012 średni wzrost dochodów województw wyniósł 11,2%, zaś wydatków 14,1%. Wzrost dochodów w 2012 r. okazał się najniższy w okresie, wyłączając 2010 r., w którym nastąpił ich spadek. W całym tym okresie budżet województw zamykał się deficytem.

Wykres 59. Budżety województw

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

VI.1. Dochody województw

W 2012 r. wykonanie dochodów województw wyniosło 15 236,1 mln zł (o 1,1% więcej niż w 2011 r.) i stanowiło 96,3% planu. W strukturze dochodów województw

największą pozycją były **dochody własne**, stanowiące 43,0% (tj. 6 549,1 mln zł). **Dotacje ogółem** stanowiły 40,6% (tj. 6 180,7 mln zł), zaś **subwencja ogólna** 16,4% (tj. 2 506,3 mln zł).

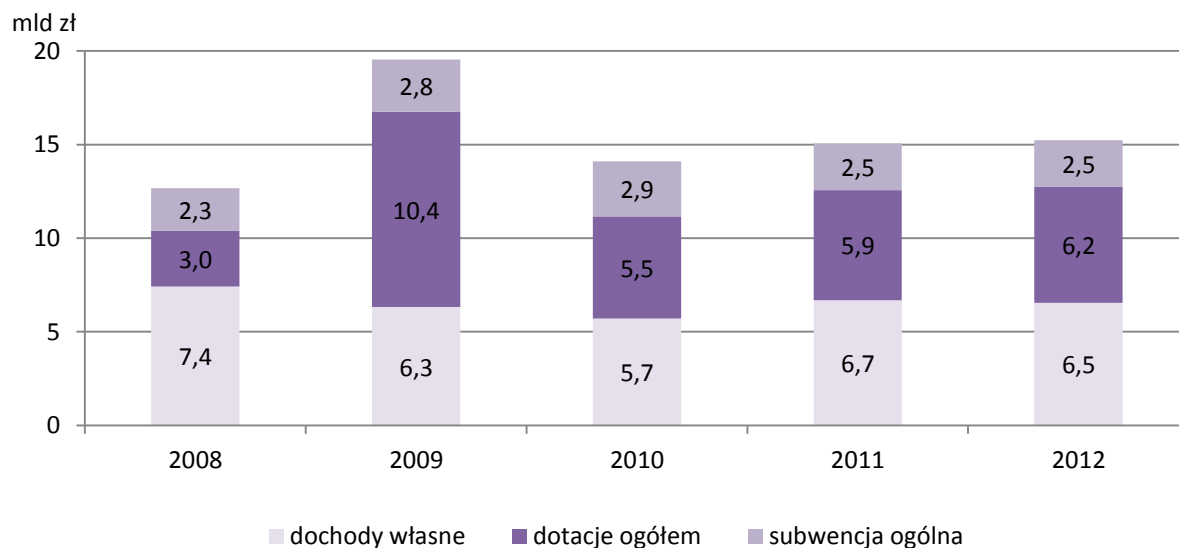
Tabl. 45. Dochody województw

Wyszczególnienie	2011 wykonanie	2012				wskaznik wykonania w %	2011 =100
		plan	wykonanie		w odsetkach		
	w milionach złotych		w odsetkach				
Dochody ogółem	15 067,1	15 819,2	15 236,1	100,0	96,3	101,1	
Dochody własne	6 672,6	6 433,7	6 549,1	43,0	101,8	98,1	
Dotacje ogółem	5 895,5	6 879,2	6 180,7	40,6	89,8	104,8	
Subwencja ogólna	2 499,1	2 506,3	2 506,3	16,4	100,0	100,3	

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

W latach 2008-2012 największą pozycją w kategorii dochodów województw były dochody własne, jedynie w 2009 r. największy udział stanowiły dotacje ogółem²⁸.

Wykres 60. Dochody województw

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

²⁸ Jednak wynikało to z ujmowania w sprawozdaniach dotacji rozwojowych przekazanych przez województwa gminom, powiatom i miastom na prawach powiatu jednocześnie jako dochodów województw, jak i pozostałych szczebli (ujęcie nieskonsolidowane budżetów JST). Por. Uwagi ogólne pkt. 3.

VI.1.1. Dochody własne

W 2012 r. dochody własne województw wyniosły 6 549,1 mln zł, co stanowiło spadek o 1,9% w relacji do roku poprzedniego oraz wykonanie planu w 101,8%. W strukturze dochodów własnych województw największą pozycją (67,0%) były wpływy z **podatku dochodowego od osób prawnych (CIT)** w wysokości 4 385,3 mln zł. W 2012 r. nastąpił ich spadek względem roku poprzedniego o 1,2%, a realizacja planu wyniosła 101,7%.

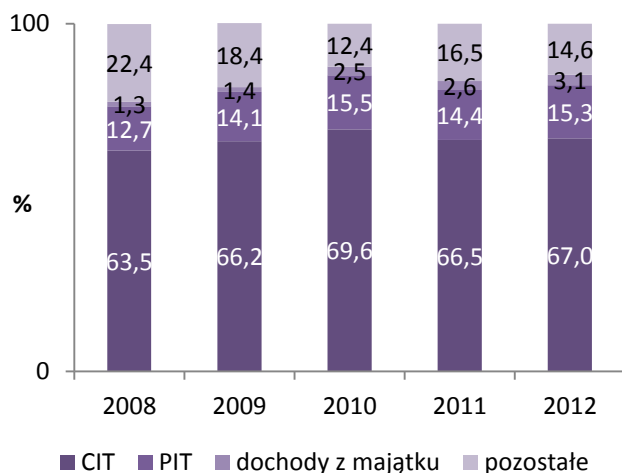
Tabl. 46. Dochody własne województw

Wyszczególnienie	2011	2012				2011=100
	wykonanie	plan	wykonanie		wskaźnik	
	w milionach złotych			w odsetkach	wykonania w %	
Dochody własne	6 672,6	6 433,7	6 549,1	100,0	101,8	98,1
podatek dochodowy od osób prawnych (CIT)	4 437,8	4 309,9	4 385,3	67,0	101,7	98,8
podatek dochodowy od osób fizycznych (PIT)	961,6	990,1	1 003,9	15,3	101,4	104,4
dochody z majątku.....	171,2	215,0	201,0	3,1	93,5	117,4
pozostałe dochody	1 102,1	918,6	958,9	14,6	104,4	87,0

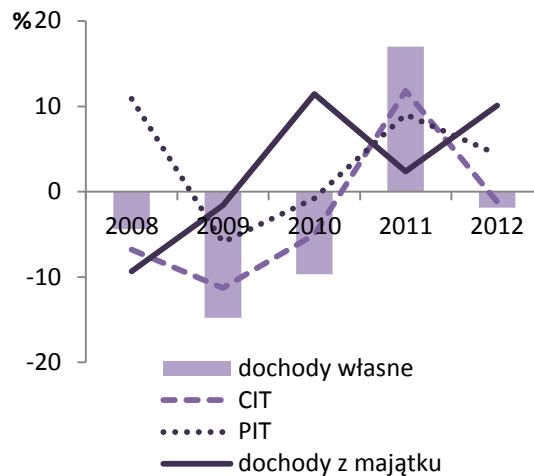
Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Finansów.

Udział wpływów z podatku dochodowego od osób prawnych (CIT) w dochodach własnych wzrósł w stosunku do poprzedniego roku o 0,5 p. proc., udział pozostałych dochodów zmniejszył się o 1,9 p. proc. W 2012 r. o 4,4% wzrosły dochody województw z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) z 961,6 mln zł do 1 003,9 mln zł. Najbardziej wzrosły (o 17,4%) dochody z majątku.

Wykres 61. Struktura dochodów własnych województw

Wykres 62. Zmiana dochodów własnych, PIT, CIT oraz dochodów z majątku (r/r)

Źródło: opracowanie na podstawie danych Ministerstwa Finansów.

VI.1.2. Dotacje ogółem

W 2012 r. **dotacje ogółem** wyniosły 6 180,7 mln zł, co oznaczało wzrost o 4,8% w odniesieniu do 2011 r. i wykonanie planu w 89,8%. W strukturze dochodów ogółem osiągniętych przez województwa dotacje ogółem stanowiły 40,6% dochodów, z tego: **dotacje celowe** o 15,7%, a **dotacje §§ 200 i 620** o 24,9%. Dotacje §§ 200 i 620 stanowiły 61,4% dotacji ogółem, zaś dotacje celowe – 38,6%.

Tabl. 47. Dotacje ogółem województw

Wyszczególnienie	2011	2012				2011 =100
	wykonanie	plan	wykonanie		wskaźnik wykonania w %	
	w milionach złotych		w odsetkach			
DOTACJE OGÓŁEM	5 895,5	6 879,2	6 180,7	100,0	89,8	104,8
Dotacje celowe	2 200,3	2 565,0	2 386,3	38,6	93,0	108,5
na zadania z zakresu adm. rządowej	1 583,8	1764,6	1 644,8	26,6	93,2	103,9
w tym inwestycyjne.....	533,9	596,4	503,7	8,1	84,5	94,3
na zadania własne	279,9	274,3	231,6	3,7	84,4	82,7
w tym inwestycyjne.....	184,9	216,3	174,6	2,8	80,7	94,4
na zadania realizowane na podstawie porozumień z org. adm. rządowej	2,0	0,9	0,8	0,0	92,6	41,0
w tym inwestycyjne.....	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
na zadania realizowane na podstawie porozumień między JST	78,3	124,6	123,5	2,0	99,1	157,7
w tym inwestycyjne.....	47,8	93,1	92,8	1,5	99,7	194,2
z tytułu pomocy finansowej udzielanej między JST na dofinansowanie własnych zadań	89,5	110,3	105,6	1,7	95,8	118,0
w tym inwestycyjne.....	72,7	69,2	65,2	1,1	94,2	89,6
otrzymane z funduszy celowych	166,8	290,3	280,0	4,5	96,5	167,9
w tym inwestycyjne.....	112,5	116,9	107,5	1,7	92,0	95,6
Dotacje §§ 200 i 620	3 695,2	4 314,2	3 794,4	61,4	88,0	102,7
w tym inwestycyjne § 620.....	2 306,2	2 666,2	2 357,4	38,1	88,4	102,2

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

W ramach zrealizowanych dochodów z tytułu **dotacji ogółem**, dotacje na zadania bieżące wyniosły 2 879,5 mln zł, tj. 46,6% otrzymanych środków, zaś na zadania inwestycyjne 3 301,2 mln zł, tj. 53,4%.

Dotacje celowe wyniosły 2 386,3 mln zł, tj. 108,5% wobec roku poprzedniego. Część dotacji celowych przekazana na zadania bieżące wyniosła 1 442,5 mln zł (tj. 60,4%), zaś na zadania inwestycyjne 943,8 mln zł (39,6%).

Tytułem dotacji celowych z budżetu państwa **na zadania zlecone z zakresu administracji rządowej** województwa otrzymały 1 644,8 mln zł, tj. 68,9% wszystkich dotacji celowych. Na zadania własne województwa otrzymały 231,6 mln zł, tj. 9,7% dotacji celowych ogółem. Pozostałe kategorie stanowiły 21,4% dotacji celowych.

Wykres 63. Struktura dotacji celowych otrzymanych przez województwa

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

W ramach dotacji celowych z budżetu państwa **na zadania z zakresu administracji rządowej** przekazano 1 644,8 mln zł. Z tej kwoty na zadania bieżące przeznaczono 1 141,1 mln zł, zaś na *zadania inwestycyjne* – 503,7 mln zł. Tytułem dotacji celowych z budżetu państwa **na zadania własne** województwa otrzymały 231,6 mln zł, z czego na *zadania bieżące* przeznaczono 57,0 mln zł, a na *zadania inwestycyjne* przekazano 174,6 mln zł.

W ramach **dotacji §§ 200 i 620** województwom zostało przekazane 3 794,4 mln zł, tj. o 2,7% więcej niż w 2011 r. Na realizację *zadań bieżących* przekazano 1 437,0 mln zł, tj. 37,9% tej dotacji, a na *zadania inwestycyjne* 2 357,4 mln zł, tj. 62,1%.

VI.1.3. Subwencja ogólna

W 2012 r. **subwencja ogólna** wyniosła 2 506,3 mln zł, co oznaczało wzrost o 0,3% w porównaniu do 2011 r. oraz wykonanie planu w 100,0%.

Tabl. 48. Subwencja ogólna województw

Wyszczególnienie	2011 wykonanie	2012				wskaznik wykonania w %	2011=100
		plan	wykonanie				
	w milionach złotych			w odsetkach			
Subwencja ogólna	2 499,1	2 506,3	2 506,3	100,0	100,0	100,3	
część oświatowa.....	738,7	772,0	772,0	30,8	100,0	104,5	
część regionalna.....	627,9	687,2	687,2	27,4	100,0	109,4	
część wyrównawcza.....	1 112,1	1 004,9	1 004,9	40,1	100,0	90,4	
uzupełnienie subwencji ogólnej..	20,4	42,3	42,3	1,7	100,0	207,3	

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Finansów.

Pomimo spadku, w porównaniu do 2011 r., największą częścią subwencji ogólnej pozostawała część wyrównawcza stanowiąca 40,1% (wobec 44,5% rok wcześniej). Udział pozostałych kategorii wzrósł: części oświatowej do 30,8% (z 29,6%), zaś części regionalnej – do 27,4% (wobec 25,1%).

VI.2. Wydatki województw

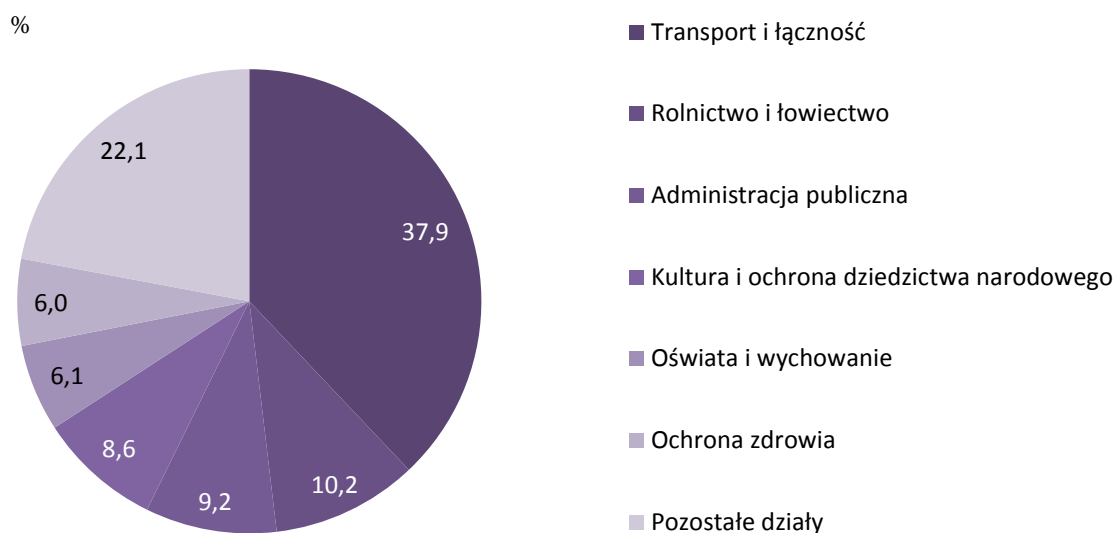
W 2012 r. wydatki województw wyniosły 15 760,5 mln zł (o 3,5% mniej niż w 2011 r.), a ich plan został wykonany w 91,7%. W strukturze wydatków województw wydatki bieżące stanowiły 62,2% (9 808,1 mln zł), zaś wydatki majątkowe 37,8% (5 952,4 mln zł).

Tabl. 49. Wydatki województw

Wyszczególnienie	2011 wykonanie	2012				2011 =100
		plan	wykonanie		wskaźnik wykonania w %	
	w milionach złotych			w odsetkach		
OGÓŁEM	16 338,6	17 196,1	15 760,5	100,0	91,7	96,5
wydatki bieżące	9 726,4	10 411,4	9 808,1	62,2	94,2	100,8
na wynagrodzenia	2 066,2	2 200,5	2 126,0	13,5	96,6	102,9
w tym osobowe	1 847,3	1 964,8	1 905,0	12,1	97,0	103,1
pochodne od wynagrodzeń	329,8	389,3	372,4	2,4	95,7	112,9
dotacje	3 761,4	4 036,1	3 861,1	24,5	95,7	102,7
wydatki na obsługę długu	206,7	296,1	282,4	1,8	95,4	136,6
wydatki z tytułu udzielania poręczeń i gwarancji	25,3	52,3	19,8	0,1	37,9	78,3
świadczenia na rzecz osób fizycznych	92,8	119,7	112,7	0,7	94,2	121,5
pozostałe wydatki	3 244,2	3 317,6	3 033,6	19,2	91,4	93,5
wydatki majątkowe	6 612,3	6 784,7	5 952,4	37,8	87,7	90,0
w tym inwestycyjne	6 432,0	6 478,9	5 665,0	35,9	87,4	88,1

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

Wykres 64. Struktura działowa wydatków ogółem województw

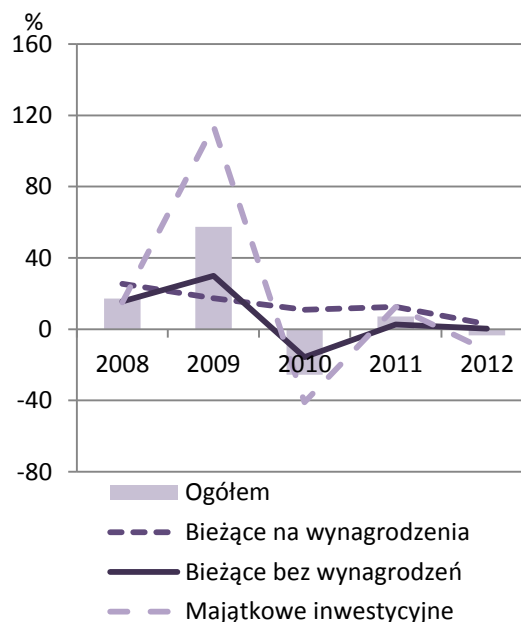
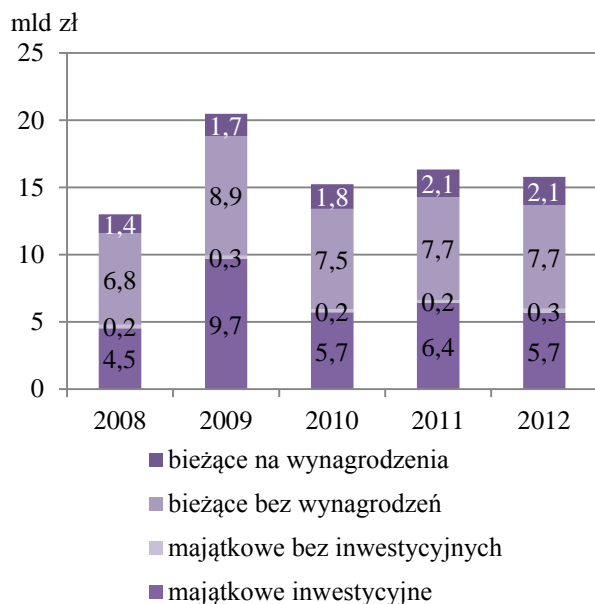
Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

W strukturze wydatków według działów klasyfikacji budżetowej w 2012 r. największy udział w zrealizowanych wydatkach ogółem miały wydatki w dziale „Transport i łączność” (5 978,1 mln zł), tj. 37,9%. W dziale tym najważniejszą kategorię wydatkową stanowiły wydatki na wojewódzkie drogi publiczne (57,7%) oraz wydatki na krajowe przewozy kolejowe (27,3%). Znaczący udział w wydatkach ogółem województw miały również wydatki wykonane w następujących działach: „Rolnictwo i łowiectwo” – 10,2%, „Administracja publiczna” – 9,2%, „Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego” – 8,6%.

W dwóch największych działach wydatki zmniejszyły się: w dziale „Transport i łączność” o 8,9%, „Rolnictwo i łowiectwo” o 6,8%. W dziale „Administracja publiczna” wzrosły o 1,9%.

W 2012 r. wydatki ogółem spadły o 3,5% w porównaniu z 2011 r. W latach 2008-2012 (z wyjątkiem roku 2010) następował wzrost wydatków bieżących, w 2012 r. wzrosły one o 0,8%. Niższe wydatki wiązały się przede wszystkim ze spadkiem wydatków majątkowych (o 10,0%). W związku z tym, spadł udział tych wydatków w strukturze wydatków ogółem z 40,5% w 2011 r. do 37,8% w 2012 r.

Wykres 65. Wydatki bieżące i majątkowe Wykres 66. **Zmiana wybranych kategorii wydatkowych (r/r)**

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

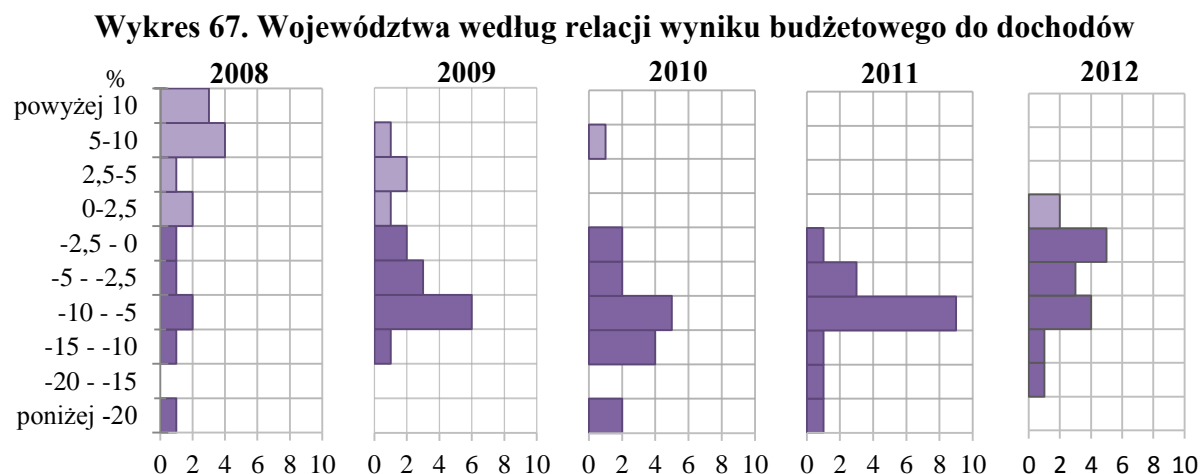
Istotny udział w wydatkach bieżących miały: dotacje 39,4% (tj. 3 861,1 mln zł) oraz wydatki na wynagrodzenia 21,7% (tj. 2 126,0 mln zł). W strukturze wydatków na **wynagrodzenia** największą kategorię wydatkową stanowił dział „Administracja

publiczna” (35,1%). W dalszej kolejności były to: „Oświata i wychowanie” (24,9%), „Rolnictwo i łowiectwo” (10,2%) „Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej” (9,7%), „Transport i łączność” (8,3%).

Największą część **wydatków majątkowych** (95,2%) stanowiły wydatki na inwestycje, których wartość wyniosła 5665,0 mln zł. Blisko połowę wydatków majątkowych województw, tj. 49,8%, zrealizowano w dziale „Transport i łączność”. W dziale tym dominującą kategorię stanowiły wydatki na drogi publiczne (83,8%). Znaczna część wydatków majątkowych została zrealizowana także w działach „Rolnictwo i łowiectwo” 14,8% oraz „Ochrona zdrowia” 12,7%.

VI.3. Wynik budżetów województw

W 2012 r. **deficyt** budżetów województw wyniósł 524,4 mln zł (o 58,8% mniej niż w 2011 r.), co stanowiło 38,1% planowanej kwoty. Dwa województwa uzyskały nadwyżkę budżetową na łączną kwotę 29,1 mln zł. Dla porównania w 2011 r. wszystkie województwa zamknęły rok budżetowy deficytem, w 2010 r. nadwyżka wystąpiła w jednym, w 2009 r. – w czterech województwach, zaś w 2008 r. – w jedenastu. W 2012 r. w ośmiu województwach deficyt w relacji do dochodów nie przekroczył 5%, w czterech znajdował się w przedziale 5-10%, zaś w dwóch był on jeszcze wyższy.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL oraz Ministerstwa Finansów.

VI.4. Finansowanie

W 2012 r. województwa zrealizowały **przychody** w łącznej wysokości 2 009,2 mln zł, zaś **rozchody** w wysokości 427,1 mln zł. Przychody z kredytów i pożyczek stanowiły 33,3%,

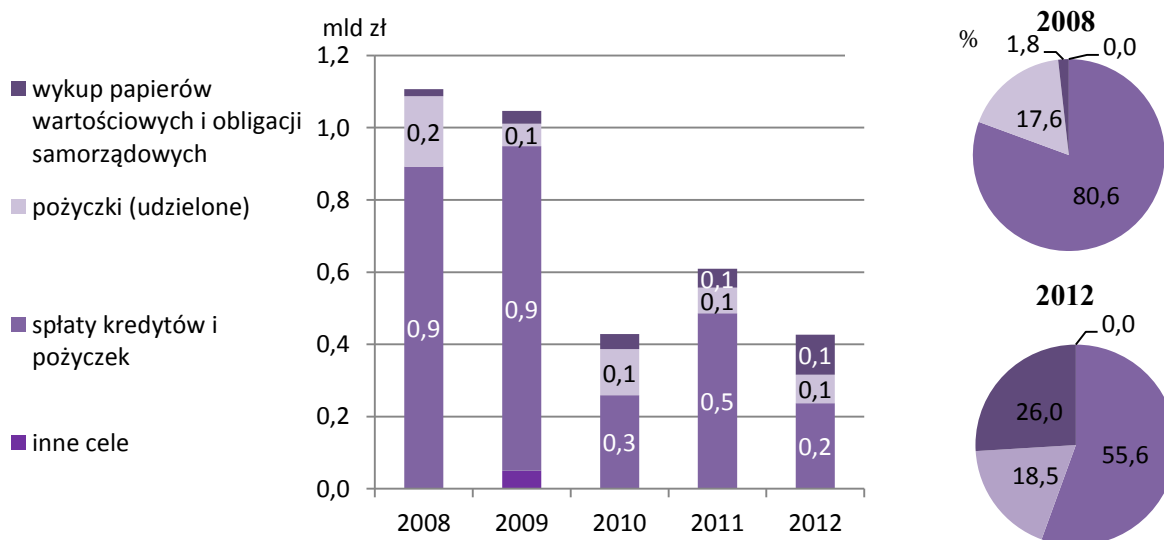
zaś z nadwyżki z lat ubiegłych 11,6%. Rozchody z tytułu spłaty kredytów i pożyczek stanowiły 55,6%, zaś wykup obligacji samorządowych 26,0%.

Wykres 68. Przychody województw

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

Wykres 69. Rozchody województw

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

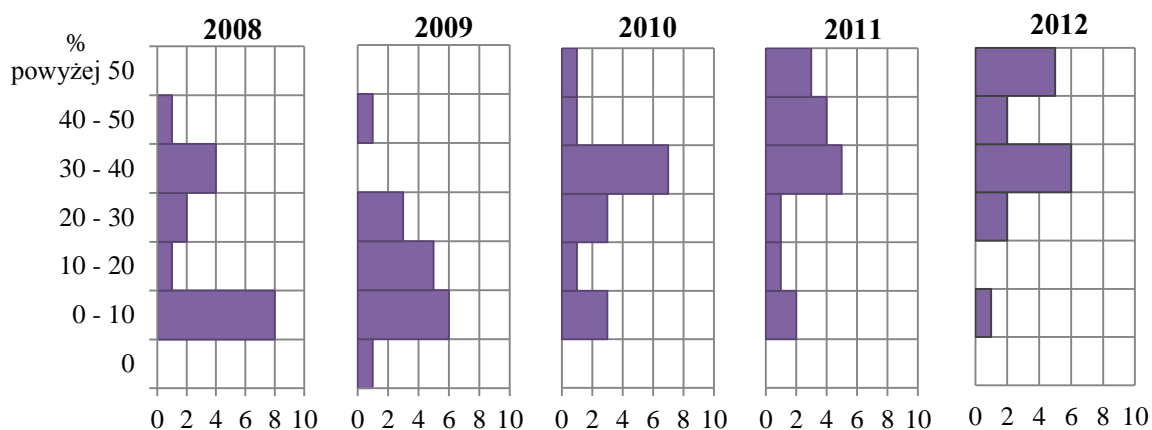
VI.5. Zadłużenie województw

Zobowiązania wystąpiły we wszystkich województwach i na koniec 2012 r. wyniosły łącznie 6 112,9 mln zł (o 10,0% więcej niż w roku poprzednim). Wzrost był wynikiem

wyższej o 11,4% wartości zobowiązań z tytułu kredytów i pożyczek, które stanowiły prawie całość zobowiązań (94,5%), tj. 5 777,3 mln zł. W większości były to długoterminowe kredyty i pożyczki wynoszące 5 747,3 mln zł. Na zobowiązania z tytułu papierów wartościowych przypadało 335,2 mln zł, czyli o 8,5% mniej niż w roku poprzednim. Zobowiązania wymagalne spadły o 53,1% do 0,4 mln zł i był to drugi rok z rzędu, kiedy były one niższe niż w roku poprzednim.

Wskaźnik zadłużenia liczony jako udział zobowiązań ogółem w wykonanych dochodach ogółem bez zobowiązań związanych z realizacją programów i projektów z udziałem środków unijnych w 2012 r. wyniósł 38,4%, podczas gdy w 2011 r. było to 35,4%, zaś w 2010 r. – 29,0%. W jednym województwie relacja ta (bez uwzględnienia projektów z udziałem środków z UE) przekroczyła 60%.

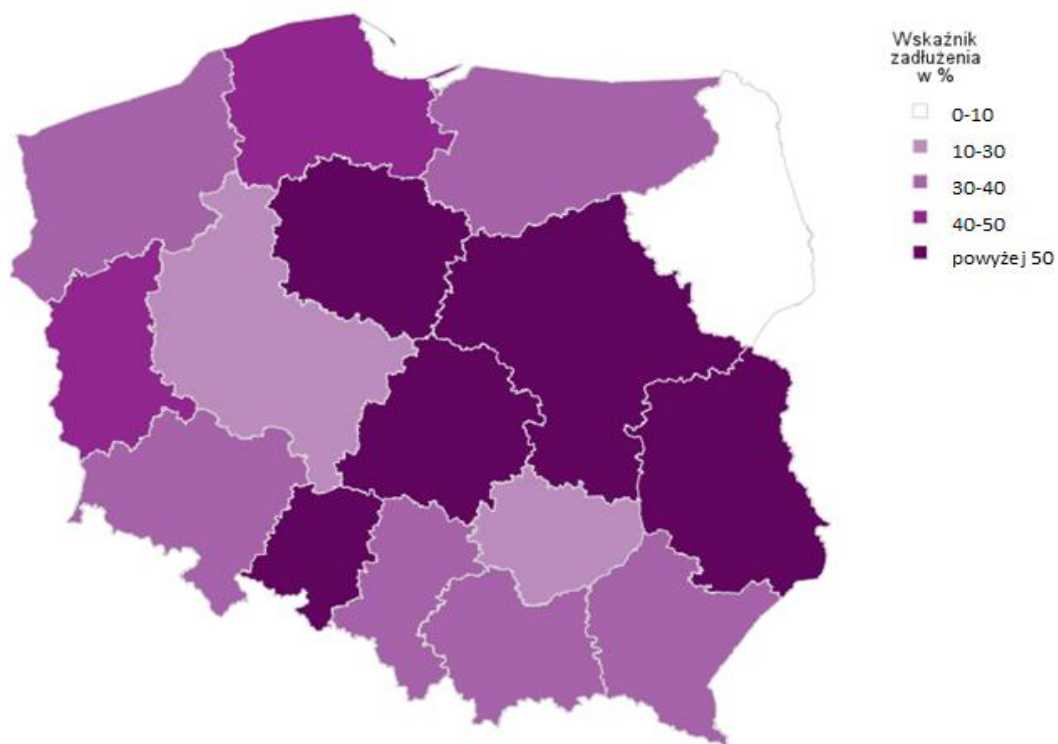
Wykres 70. Województwa według wskaźnika zadłużenia^a

^a Bez zobowiązań na realizację programów i projektów finansowanych z udziałem środków unijnych.

Źródło: opracowanie na podstawie danych Ministerstwa Finansów.

Wykres 71. Województwa według wskaźnika zadłużenia^a

^a Całość zobowiązań, tj. z uwzględnieniem zobowiązań na realizację programów i projektów finansowanych z udziałem środków unijnych.

Źródło: opracowanie na podstawie danych Ministerstwa Finansów.

PODSUMOWANIE

Gospodarka finansowa jednostek samorządu terytorialnego w 2012 r. była prowadzona w oparciu o przepisy ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. *o finansach publicznych*. Dane dotyczące sposobu przekazywania środków europejskich JST w 2012 r. były w pełni porównywalne z rokiem poprzednim. Wynika to z faktu, iż od początku 2010 r. wszystkie JST otrzymują środki europejskie z budżetu środków europejskich w formie płatności, a środki stanowiące współfinansowanie krajowe w formie dotacji celowej.

W 2012 r. dochody ogółem budżetów JST wyniosły 177 413,5 mln zł i były wyższe o 3,6% niż w roku poprzednim. Przy wydatkach na poziomie 180 459,3 mln zł (niższych o 0,6% niż w 2011 r.), deficyt budżetowy JST zmniejszył się o 70,4% do kwoty 3 045,8 mln zł. Jednocześnie w 2012 r. odnotowano zwiększenie nadwyżki operacyjnej JST o 5,7% do kwoty 11 626,0 mln zł. Wzrost ten wynikał z szybszego tempa przyrostu dochodów bieżących w porównaniu do dynamiki wzrostu wydatków bieżących.

Łączna kwota dotacji ogółem przekazanych w 2012 r. do JST wynosiła 39 664,7 mln zł. Dotacje celowe wyniosły 25 144,2 mln zł i spadły o 3,5% w porównaniu do 2011 r., zaś dotacje przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich, innych środków zagranicznych nie podlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich (§ 200 i 620) wyniosły łącznie 14 520,5 mln zł i wzrosły o 9,5% w porównaniu do roku poprzedniego.

W 2012 r. wydatki bieżące wyniosły 144 842,8 mln zł, co oznaczało wzrost o 4,1%. Wydatki majątkowe ukształtowały się na poziomie 35 616,5 mln zł, a ich udział w wydatkach ogółem wyniósł 19,7%. Wydatki te spadły o 16,1% w porównaniu z 2011 r.

W 2012 r. wydatki JST na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych wyniosły 20 658,3 mln zł, co oznacza spadek o 14,1%. Wydatki JST finansowane z budżetu środków europejskich ukształtowały się na poziomie 11 728,2 mln zł, środki z Unii Europejskiej wyniosły 1 427,3 mln zł, a środki przekazane z budżetu państwa i inne na współfinansowanie programów i projektów unijnych osiągnęły wartość 7 502,8 mln zł.

Zobowiązania ogółem JST w końcu 2012 r. osiągnęły kwotę 67 834,5 mln zł i wzrosły w ciągu roku o 3,2%. Udział zadłużenia budżetów JST w państwowym dźugu publicznym kształtował się na poziomie 7,6% i był wyższy o 0,1 p. proc. niż w roku poprzednim.

Zobowiązania ogółem w relacji do wykonanych dochodów ogółem spadły o 0,2 p. proc do poziomu 38,2%. Przy wyłączeniu zobowiązań związanych z realizacją programów i projektów z udziałem środków unijnych, zadłużenie JST do dochodów ogółem wyniosło 34,6%, czyli o 0,3 p. proc. więcej niż w 2011 r.

The financial economy of Local Governments Units (LGU) in 2012 was conducted under the provisions of the Act of 27 August 2009 on public finances. Data on the transferring European funds to LGU in 2012 were fully comparable with the data from previous year. This results from the fact that since the beginning of 2010 all LGU receive European funds from the budget of European funds in the form of payments while the resources constituting the national co-financing were received in the form of subsidy.

In 2012, the revenue of budgets of LGU amounted to 177 413.5 million PLN and was higher by 3.6% than in the previous year. With an expenditure of 180 459,3 million PLN (lower by 0.6% than in 2011) budget deficit of LGU fell by 70.4% to 3 045,8 million PLN. In 2012 there was an increase in the operating surplus of LGU by 5.7% to 11 626.0 million PLN. This increase resulted from a faster growth rate of current revenue as compared to the growth's dynamics in current expenditure.

The total amount of the subsidies transferred in 2012 to LGU reached 39 664,7 million PLN. The special purpose grants amounted to 25 144,2 million PLN and decreased by 3,5% in comparison to 2011. The subsidies provided under programs financed with the participation of European funds, other non-refundable foreign funds and payments from budget of European funds (subsidies from paragraphs: 200 and 620) amounted to 14 520,5 million PLN and increased by 9,5% in comparison to the previous year.

In 2012, current expenditures amounted to 144 842,8 million PLN which means an increase of 4.1%. Capital expenditure reached the level 35 616,5 million PLN and their share in expenditures amounted to 19,7%. These expenditure decreased by 16,1% compared to 2011.

In 2012 current expenses of LGU amounted 144 842,8 million PLN, which means increase of 4,1%. The capital expenses amounted 35 616,5 million PLN and their share in total expenses accounted for 19,7%. These expenses have noticed declined by 16,1% compared to 2011. The expenses of Local Government Units for financing and co-financing European Union programs and projects in 2012 amounted 20 658,3 million PLN, and noticed decline of 14,1%. The expenses of LGU funded from EU budget amounted 11 728,2 million PLN, including sources from EU which reach the level of 1 427,3 million PLN and sources transferred from the state budget and others units for the purpose of European Union programs and projects co-financing recorded the level of 7 502,8 million PLN.

Total liabilities of LGU in the end of 2012 amounted 67 834,5 million PLN and have increased during this year by 3,2%, this growth was lower comparing to the previous year.

The share of LGU budget debt in the state public debt noticed a level of 7,6% and was by 0,1 p.p. higher than in the corresponding period.

The debt ratio reflecting to relation of total liabilities to achieved income has decreased by 0,2 p.p. and reached the level of 38,2%. The LGU debt ratio which excluded liabilities connected with financing European Union programs and projects has attained the level of 34,6%, and was higher of 0,3 p.p. than in 2011.

ZAŁĄCZNIK – AKTY PRAWNE

Ważniejsze akty prawne dotyczące gospodarki budżetowej jednostek samorządu terytorialnego:

- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie terytorialnym (Dz. U. 1990 Nr 16, poz. 95, z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. 2001 Nr 142, poz. 1591, z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (Dz. U. 1991 Nr 9, poz. 31, z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych - tekst jednolity (Dz. U. 1991 Nr 80, poz. 350, z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty - tekst jednolity (Dz. U. 2004 Nr 256 poz. 2572, z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych - tekst jednolity (Dz. U. 2000 Nr 54, poz. 654, z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. 1994 Nr 27, poz. 96, z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 10 czerwca 1994 r. o zagospodarowaniu nieruchomości Skarbu Państwa przejętych od wojsk Federacji Rosyjskiej (Dz. U. 1994 Nr 79, poz. 363, z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 20 października 1994 r. o specjalnych strefach ekonomicznych - tekst jednolity (Dz. U. z 2007 Nr 42, poz. 274, z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa - tekst jednolity (Dz. U. 2001 Nr 142, poz. 1590, z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym - tekst jednolity (Dz. U. 2001 Nr 142, poz. 1592, z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 24 lipca 1998 r. o wprowadzeniu zasadniczego trójstopniowego podziału terytorialnego państwa (Dz. U. 1998 Nr 96, poz. 603, z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 13 października 1998 r. Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną, (Dz. U. 1998 Nr 133, poz. 872, z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 26 listopada 1998 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego w latach 1999-2002, (Dz. U. 1998 Nr 150, poz. 983, z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych, (Dz. U. 1998 Nr 155, poz. 1014, z późn. zm.) uchylona 1.01.2006 r.;

- Ustawa z dnia 12 maja 2000 r. o zasadach wspierania rozwoju regionalnego (Dz. U. 2000 Nr 48, poz. 550, z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 2 października 2003 r. o zmianie ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych, (Dz. U. 2003 Nr 188, poz. 1840 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego - tekst jednolity (Dz. U. 2003 Nr 203, poz. 1966, z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych - tekst jednolity (Dz. U. 2006 Nr 139 poz. 992, z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, (Dz. U. 2008 Nr 115, poz. 728, z późn. zm.) uchylona 2.10.2009 r.;
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej - tekst jednolity (Dz. U. 2009 Nr 175, poz. 1362.);
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy - tekst jednolity (Dz. U. 2008 Nr 69 poz. 415);
- Ustawa z dnia 25 listopada 2004 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz o zmianie niektórych ustaw, (Dz. U. 2004 Nr 273, poz. 2703 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. 2005 Nr 249, poz. 2104, z późn. zm.) uchylona 01.01.2010 r.;
- Ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. 2005 Nr 164, poz. 1365, z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej (Dz. U. 2006 Nr 225, poz. 1635 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. 2006 Nr 227, poz. 1658);
- Ustawa z dnia 7 grudnia 2006 r. o zmianie ustawy o podatkach i opłatach lokalnych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. 2006 Nr 249, poz. 1828);
- Ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. 2006 Nr 249, poz. 1832);
- Ustawa z dnia 17 października 2008 r. o zmianie ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. 2008 Nr 220, poz. 1419);
- Ustawa z dnia 7 listopada 2008 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z wdrażaniem funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności (Dz. U. 2008 Nr 216, poz. 1370);

- Ustawa z dnia 21 listopada 2008 r. o zmianie ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. 2009 Nr 1, poz. 2);
- Ustawa z dnia 19 grudnia 2008 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym (Dz. U. 2009 Nr 19, poz. 100);
- Ustawa z dnia 23 stycznia 2009 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze zmianami w organizacji i podziale zadań administracji publicznej w województwie (Dz. U. 2009 Nr 92, poz. 753);
- Ustawa z dnia 20 lutego 2009 r. o funduszu sołeckim (Dz. U. 2009 Nr 52, poz. 420 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. 2009 Nr 157, poz. 1240);
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. Przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych (Dz. U. 2009 Nr 157, poz. 1241 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 24 września 2009 r. o zmianie ustawy o pomocy społecznej (Dz. U. 2009 Nr 202, poz. 1551) - weszła w życie z dniem 16 grudnia 2009 r.;
- Ustawa z dnia 20 listopada 2009 r. o zmianie ustawy - Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw, (Dz. U. 2009 Nr 215, poz. 1664) - weszła w życie z dniem 1 stycznia 2010 r.;
- Ustawa z dnia 12 lutego 2010 r. o zmianie ustawy o pomocy społecznej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2010 Nr 40, poz. 229) - weszła w życie z dniem 31 marca 2010 r.;
- Ustawa z dnia 25 czerwca 2010 r. o zmianie ustawy o działach administracji rządowej (Dz. U. 2010 Nr 155, poz. 1035) - weszła w życie z dniem 10 lipca 2010 r.;
- Ustawa z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności (Dz. U. 2010 Nr 217, poz. 1427) - weszła w życie z dniem 1 sierpnia 2011 r.;
- Ustawa z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2010 Nr 257, poz. 1726) - weszła w życie z dniem 1 stycznia 2011 r., z licznymi wyjątkami;
- Ustawa budżetowa na rok 2011 z dnia 20 stycznia 2011 r. (Dz. U. 2011 Nr 29, poz. 150) - weszła w życie z dniem 9 lutego 2011 r., z mocą od dnia 1 stycznia 2011 r.;

- Ustawa z dnia 28 kwietnia 2011 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U 2011 Nr 138, poz. 808) - weszła w życie z dniem 20 lipca 2011 r.;
- Ustawa z 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. 2011 Nr 112 poz. 654) weszła w życie z dniem 1 lipca 2011 r.
- Ustawa z dnia 1 lipca 2011 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U 2011 Nr 152, poz. 897) - weszła w życie z dniem 1 stycznia 2012 r.;
- Ustawa z dnia 19 sierpnia 2011 r. o zmianie ustawy o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U 2011 Nr 240, poz. 1429) - weszła w życie z dniem 11 lutego 2012 r.;
- Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 18 lipca 2000 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów i wydatków oraz przychodów i rozchodów (Dz. U. 2000 Nr 59, poz. 688, z późn. zm.) uchylone 22.04.2003 r.;
- Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 13 marca 2001 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz. U. 2001 Nr 24, poz. 279), uchylone 22.09.2005 r.;
- Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 25 marca 2003 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów i wydatków oraz przychodów i rozchodów (Dz. U. 2003 Nr 68, poz. 634, z późn. zm.), uchylone 01.01.2005 r.;
- Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 20 września 2004 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (Dz. U. 2004 Nr 209, poz. 2132, z późn. zm.) uchylone 01.07.2006 r.;
- Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 19 sierpnia 2005 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz. U. 2005 Nr 170, poz. 1426), uchylone 01.07.2006 r.;
- Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 14 czerwca 2006 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (Dz. U. 2006 Nr 107, poz. 726, z późn. zm.), uchylone 01.01.2010 r.;
- Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 27 czerwca 2006 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz. U. 2006 Nr 115, poz. 781), uchylone 08.02.2010 r.;

- Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 15 września 2006 r. w sprawie podziału części równoważącej subwencji ogólnej dla gmin na rok 2007 (Dz. U. 2006 Nr 169, poz. 1205), wygaśnięcie aktu 01.01.2008 r.;
- Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 19 września 2006 r. w sprawie podziału części równoważącej subwencji ogólnej dla województw na 2007 (Dz. U. 2006 Nr 169, poz. 1206), wygaśnięcie aktu 01.01.2008 r.;
- Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 21 września 2006 r. w sprawie podziału części równoważącej subwencji ogólnej dla powiatów na rok 2007 (Dz. U. 2006 Nr 169, poz. 1208), wygaśnięcie aktu 01.01.2008 r.;
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 28 maja 2007 r. w sprawie wykazu gmin, którym przysługuje część rekompensująca subwencji ogólnej za rok 2006 (Dz. U. 2007 Nr 102, poz. 697);
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 grudnia 2008 r. w sprawie części podziału oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego w 2009 r. (Dz. U. 2008 Nr 235 poz. 1588), wygaśnięcie aktu 01.01.2010 r.;
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 26 czerwca 2009 r. w sprawie wykazu gmin, którym przysługuje część rekompensująca subwencji ogólnej za rok 2008 (Dz. U. 2009 Nr 108, poz. 905);
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 lipca 2009 r. w sprawie utworzenia, ustalenia granic i nazw gmin oraz siedzib ich władz, ustalenia granic niektórych miast oraz nadania niektórym miejscowościom statusu miasta (Dz. U. 2009 Nr 120, poz. 1000);
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 listopada 2009 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wprowadzenia Nomenklatury Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NTS) (Dz. U. 2009 Nr 202, poz. 1558) - rozporządzenie weszło w życie z dniem 1 stycznia 2010 r.;
- Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 25 stycznia 2010 r. w sprawie trybu zwrotu wydatków gmin wykonywanych w ramach funduszu sołeckiego (Dz. U. 2010 Nr 21 poz. 106);
- Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 3 lutego 2010 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz. U. 2010 Nr 20, poz. 103);

- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 23 lutego 2010 r. w sprawie dysponowania rezerwą ogólną budżetu państwa (Dz. U. 2010 Nr 45, poz. 257) - rozporządzenie weszło w życie z dniem 24 kwietnia 2010 r.;
- Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 2 marca 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (Dz. U. 2010 Nr 38, poz. 207 z późn. zm.);
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 15 lipca 2010 r. w sprawie wykazu gmin, którym przysługuje część rekompensująca subwencji ogólnej za rok 2009 (Dz. U. 2010 Nr 135, poz. 908);
- Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 7 grudnia 2010 r. w sprawie sposobu prowadzenia gospodarki finansowej jednostek budżetowych i samorządowych zakładów budżetowych (Dz. U. 2010 Nr 241, poz. 1616) - rozporządzenie weszło w życie z dniem 1 stycznia 2011 r.;
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 2010 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wprowadzenia Nomenklatury Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NTS) (Dz. U. 2010 Nr 249, poz. 1658) - rozporządzenie weszło w życie z dniem 1 stycznia 2011 r.;
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 17 grudnia 2010 r. w sprawie przypadków, w których nie stosuje się ograniczeń dotyczących zaciągania niektórych zobowiązań finansowych przez jednostki sektora finansów publicznych, z wyjątkiem Skarbu Państwa. (Dz. U. 2010 Nr 250, poz. 1678) - rozporządzenie weszło w życie z dniem 1 stycznia 2011 r.;
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 13 czerwca 2011 r. w sprawie wykazu gmin, którym przysługuje część rekompensująca subwencji ogólnej za rok 2010 (Dz. U. 2011 Nr 133 poz. 769) - rozporządzenie weszło w życie z dniem 13 lipca 2011 r.;
- Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 29 sierpnia 2011 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych. (Dz. U. 2011 Nr 185, poz. 1098) - rozporządzenie weszło w życie z dniem 1 stycznia 2012 r.;
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2011 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie udzielania dotacji celowych dla jednostek samorządu terytorialnego na przebudowę, budowę lub remonty dróg powiatowych i gminnych (Dz. U. 2011 Nr 201, poz. 1184) - rozporządzenie weszło w życie z dniem 26 września 2011 r.;

- Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 28 grudnia 2011 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (Dz. U. 2011 Nr 296 poz. 1758) - rozporządzenie weszło w życie z dniem 1 stycznia 2012 r.;
- Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 28 grudnia 2011 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym (Dz. U. 2011 Nr 298, poz. 1766) - rozporządzenie weszło w życie z dniem 1 stycznia 2012 r.;
- Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 28 grudnia 2011 r. w sprawie szczegółowego sposobu klasyfikacji tytułów dłużnych zaliczanych do państwowego długu publicznego (Dz. U. 2011 Nr 298, poz. 1767) - rozporządzenie weszło w życie z dniem 1 stycznia 2012 r.;
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 5 lipca 2012 r. w sprawie wykazu gmin, którym przysługuje część rekompensująca subwencji ogólnej za rok 2011 (Dz. U. 2012 Nr 0 poz. 824) - rozporządzenie weszło w życie z dniem 3 sierpnia 2012 r.

SPIS WYKRESÓW

WYKRES 1. LUDNOŚĆ POLSKI WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2012 R.....	15
WYKRES 2. BUDŻETY JST	36
WYKRES 3. DOCHODY I WYDATKI JST NA JEDNEGO MIESZKAŃCA	37
WYKRES 4. DOCHODY JST.....	38
WYKRES 5. STRUKTURA DOCHODÓW WŁASNYCH JST.....	41
WYKRES 6. ZMIANA WYBRANYCH KATEGORII DOCHODÓW WŁASNYCH (R/R).....	41
WYKRES 7. STRUKTURA OTRZYMANYCH PRZEZ JST DOTACJI CELOWYCH	44
WYKRES 8. ŚRODKI NA FINANSOWANIE I WSPÓLFINANSOWANIE PROGRAMÓW I PROJEKTÓW UNIJNYCH ORAZ POZOSTAŁE DOCHODY JST	46
WYKRES 9. WYDATKI JST	49
WYKRES 10. ZMIANA WYBRANYCH KATEGORII WYDATKOWYCH JST (R/R)	49
WYKRES 11. WYDATKI NA FINANSOWANIE PROGRAMÓW I PROJEKTÓW UNIJNYCH ORAZ POZOSTAŁE WYDATKI JST	51
WYKRES 12. LICZBA JST WEDŁUG RELACJI WYNIKU FINANSOWEGO DO WYKONANYCH DOCHODÓW ..	52
WYKRES 13. WYNIK OPERACYJNY BUDŻETÓW JST	53
WYKRES 14. PRZYCHODY JST.....	55
WYKRES 15. ROZCHODY JST.....	56
WYKRES 16. ZADŁUŻENIE JST NA TLE SEKTORA FINANSÓW PUBLICZNYCH	57
WYKRES 17. WSKAŹNIK RELACJI ZADŁUŻENIA DO DOCHODÓW.....	58
WYKRES 18. LICZBA JST WEDŁUG RELACJI ZADŁUŻENIA DO DOCHODÓW W 2012 R. ^A	59
WYKRES 19. BUDŻETY GMIN	61
WYKRES 20. DOCHODY GMIN	63
WYKRES 21. STRUKTURA DOCHODÓW WŁASNYCH GMIN	65
WYKRES 22. ZMIANA WYBRANYCH KATEGORII DOCHODÓW WŁASNYCH (R/R)	65
WYKRES 23. STRUKTURA DZIAŁOWA DOTACJI CELOWYCH OTRZYMANYCH PRZEZ GMINY	68
WYKRES 24. STRUKTURA RODZAJOWA DOCHODÓW OGÓŁEM OTRZYMANYCH PRZEZ GMINY	69

WYKRES 25. WYDATKI WEDŁUG TYPÓW GMIN.....	71
WYKRES 26. ZMIANA WYBRANYCH KATEGORII WYDATKÓW (R/R).....	72
WYKRES 27. STRUKTURA DZIAŁOWA WYDATKÓW GMIN.....	72
WYKRES 28. WYNIK WEDŁUG TYPÓW GMIN	74
WYKRES 29. GMINY WEDŁUG RELACJI WYNIKU BUDŻETOWEGO DO DOCHODÓW.....	75
WYKRES 30. PRZYCHODY GMIN.....	75
WYKRES 31. ROZCHODY GMIN.....	76
WYKRES 32. GMINY WEDŁUG WSKAŹNIKA ZADŁUŻENIA.....	77
WYKRES 33. BUDŻETY MIAST NA PRAWACH POWIATU.....	80
WYKRES 34. DOCHODY MIAST NA PRAWACH POWIATU	81
WYKRES 35. STRUKTURA DOCHODÓW WŁASNYCH MIAST NA PRAWACH POWIATU.....	83
WYKRES 36. ZMIANA WYBRANYCH KATEGORII DOCHODÓW WŁASNYCH (R/R)	83
WYKRES 37. STRUKTURA DOTACJI CELOWYCH OTRZYMANYCH PRZEZ MIASTA NA PRAWACH POWIATU	85
WYKRES 38. STRUKTURA DZIAŁOWA WYDATKÓW OGÓŁEM MIAST NA PRAWACH POWIATU	87
WYKRES 39. WYDATKI BIEŻĄCE I MAJĄTKOWE W BUDŻETACH MIAST NA PRAWACH POWIATU	89
WYKRES 40. ZMIANA WYBRANYCH KATEGORII WYDATKOWYCH (R/R)	89
WYKRES 41. MIASTA NA PRAWACH POWIATU WEDŁUG RELACJI WYNIKU BUDŻETOWEGO DO DOCHODÓW	90
WYKRES 42. PRZYCHODY MIAST NA PRAWACH POWIATU	91
WYKRES 43. ROZCHODY MIAST NA PRAWACH POWIATU	91
WYKRES 44. MIASTA NA PRAWACH POWIATU WEDŁUG WSKAŹNIKA ZADŁUŻENIA	92
WYKRES 45. MIASTA NA PRAWACH POWIATU WEDŁUG WSKAŹNIKA ZADŁUŻENIA	93
WYKRES 46. BUDŻETY POWIATÓW.....	95
WYKRES 47. DOCHODY POWIATÓW	96
WYKRES 48. STRUKTURA DOCHODÓW WŁASNYCH POWIATÓW.....	97
WYKRES 49. ZMIANA DOCHODÓW Z TYTUŁU CIT I PIT (R/R)	97
WYKRES 50. STRUKTURA DOTACJI CELOWYCH OTRZYMANYCH PRZEZ POWIATY.....	99
WYKRES 51. STRUKTURA DZIAŁOWA WYDATKÓW POWIATÓW	101

WYKRES 52. WYDATKI BIEŻĄCE I MAJĄTKOWE POWIATÓW	101
WYKRES 53. ZMIANA WYBRANYCH KATEGORII WYDATKOWYCH (R/R)	101
WYKRES 54. POWIATY WEDŁUG RELACJI WYNIKU BUDŻETOWEGO DO DOCHODÓW	102
WYKRES 55. PRZYCHODY POWIATÓW	103
WYKRES 56. ROZCHODY POWIATÓW	104
WYKRES 57. POWIATY WEDŁUG WSKAŹNIKA ZADŁUŻENIA	105
WYKRES 58. POWIATY WEDŁUG WSKAŹNIKA ZADŁUŻENIA	106
WYKRES 59. BUDŻETY WOJEWÓDZTW	108
WYKRES 60. DOCHODY WOJEWÓDZTW	109
WYKRES 61. STRUKTURA DOCHODÓW WŁASNYCH WOJEWÓDZTW	111
WYKRES 62. ZMIANA DOCHODÓW WŁASNYCH, PIT, CIT ORAZ DOCHODÓW Z MAJĄTKU (R/R).....	111
WYKRES 63. STRUKTURA DOTACJI CELOWYCH OTRZYMANYCH PRZEZ WOJEWÓDZTWA	113
WYKRES 64. STRUKTURA DZIAŁOWA WYDATKÓW OGÓLEM WOJEWÓDZTW	115
WYKRES 65. WYDATKI BIEŻĄCE I MAJĄTKOWE WOJEWÓDZTW.....	116
WYKRES 66. ZMIANA WYBRANYCH KATEGORII WYDATKOWYCH (R/R)	116
WYKRES 67. WOJEWÓDZTWA WEDŁUG RELACJI WYNIKU BUDŻETOWEGO DO DOCHODÓW	117
WYKRES 68. PRZYCHODY WOJEWÓDZTW	118
WYKRES 69. ROZCHODY WOJEWÓDZTW	118
WYKRES 70. WOJEWÓDZTWA WEDŁUG WSKAŹNIKA ZADŁUŻENIA	119
WYKRES 71. WOJEWÓDZTWA WEDŁUG WSKAŹNIKA ZADŁUŻENIA	120

SPIS TABLIC

TABL. 1. LUDNOŚĆ POLSKI WEDŁUG WOJEWÓDZTW I TYPÓW GMIN W 2012 R.	16
TABL. 2. WYDATKI ZREALIZOWANE PRZEZ JST W RAMACH FUNDUSZU SOLECKIEGO	22
TABL. 3. SAMORZĄDOWE ZAKŁADY BUDŻETOWE.....	24
TABL. 4. WSKAŹNIKI UDZIAŁÓW JST WE WPLYWACH Z PODATKU DOCHODOWEGO	27
TABL. 5. WSKAŹNIK UDZIAŁU BUDŻETÓW JST WE WPLYWACH Z PIT I CIT	28
TABL. 6. DOCHODY, WYDATKI I WYNIK BUDŻETÓW JST.....	36
TABL. 7. DOCHODY JST.....	37
TABL. 8. DOCHODY JST WEDŁUG SZCZEBLI	38
TABL. 9. ZMIANA DOCHODÓW JST	39
TABL. 10. DOCHODY WŁASNE JST	40
TABL. 11. WPLYWY Z PODATKÓW PIT I CIT W DOCHODACH JST	42
TABL. 12. DOTACJE OGÓLEM JST.....	43
TABL. 13. SUBWENCJA OGÓLNA JST	44
TABL. 14. FINANSOWANIE I WSPÓLFINANSOWANIE PROGRAMÓW I PROJEKTÓW UNIJNYCH.....	45
TABL. 15. OTRZYMANE ŚRODKI NA FINANSOWANIE I WSPÓLFINANSOWANIE PROGRAMÓW I PROJEKTÓW UNIJNYCH W 2012 R. WEDŁUG SZCZEBLI JST	46
TABL. 16. WYDATKI WEDŁUG SZCZEBLI JST	47
TABL. 17. WYDATKI OGÓLEM JST	48
TABL. 18. ZMIANA WYDATKÓW JST	48
TABL. 19. WYDATKI JST NA FINANSOWANIE I WSPÓLFINANSOWANIE PROGRAMÓW I PROJEKTÓW UNIJNYCH.....	50
TABL. 20. WYDATKI JST NA FINANSOWANIE I WSPÓLFINANSOWANIE PROGRAMÓW I PROJEKTÓW UNIJNYCH W 2012 R.....	51
TABL. 21. WYNIK FINANSOWY JST	52
TABL. 22. LICZBA JST Z NADWYŻKĄ I DEFICYTEM BUDŻETOWYM	53
TABL. 23. LICZBA JST Z NADWYŻKĄ LUB DEFICYTEM OPERACYJNYM.....	54
TABL. 24. ZESTAWIENIE ZOBOWIĄZAŃ POSZCZEGÓLNYCH SZCZEBLI JST Z TYTUŁU KREDYTÓW I POŻYCZEK ZWIĄZANYCH Z WYKORZYSTANIEM ŚRODKÓW Z UE	58
TABL. 25. DOCHODY, WYDATKI I WYNIK BUDŻETÓW GMIN OGÓLEM	61

TABL. 26. DOCHODY GMIN	62
TABL. 27. DOCHODY WŁASNE GMIN OGÓLEM.....	64
TABL. 28. DOTACJE OGÓLEM GMIN	67
TABL. 29. SUBWENCJA OGÓLNA GMIN	69
TABL. 30. WYDATKI GMIN.....	70
TABL. 31. WYDATKI GMIN.....	73
TABL. 32. DOCHODY, WYDATKI I WYNIK BUDŻETÓW MIAST NA PRAWACH POWIATU	80
TABL. 33. DOCHODY MIAST NA PRAWACH POWIATU	81
TABL. 34. WYKONANIE DOCHODÓW WŁASNYCH MIAST NA PRAWACH POWIATU	82
TABL. 35. DOTACJE OGÓLEM MIAST NA PRAWACH POWIATU.....	84
TABL. 36. SUBWENCJA OGÓLNA MIAST NA PRAWACH POWIATU.....	86
TABL. 37. WYDATKI MIAST NA PRAWACH POWIATU.	88
TABL. 38. DOCHODY, WYDATKI I WYNIK BUDŻETÓW POWIATÓW	95
TABL. 39. DOCHODY POWIATÓW	96
TABL. 40. DOCHODY WŁASNE POWIATÓW	97
TABL. 41. DOTACJE POWIATÓW	98
TABL. 42. SUBWENCJA OGÓLNA POWIATÓW.....	99
TABL. 43. WYDATKI POWIATÓW	100
TABL. 44. DOCHODY, WYDATKI I WYNIK BUDŻETÓW WOJEWÓDZTW	108
TABL. 45. DOCHODY WOJEWÓDZTW	109
TABL. 46. DOCHODY WŁASNE WOJEWÓDZTW.....	110
TABL. 47. DOTACJE OGÓLEM WOJEWÓDZTW	112
TABL. 48. SUBWENCJA OGÓLNA WOJEWÓDZTW.....	114
TABL. 49. WYDATKI WOJEWÓDZTW	115

ANEKS STATYSTYCZNY DOSTĘPNY W WERSJI ELEKTRONICZNEJ W FORMACIE XLS

STATISTICAL APPENDIX AVAILABLE IN THE ELECTRONIC VERSION IN XLS FORMAT

DANE ILOŚCIOWE JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO LOCAL GOVERNMENT UNITS' QUNTITATIVE DATA

TABL. 1	LICZBA GMIN WEDŁUG PODZIAŁU ADMINISTRACYJNEGO <i>NUMBER OF GMINAS BY ADMINISTRATIVE DIVISION</i>
TABL. 2	LICZBA POWIATÓW WEDŁUG PODZIAŁU ADMINISTRACYJNEGO <i>NUMBER OF POWIATS BY ADMINISTRATIVE DIVISION</i>
TABL. 3.	LICZBA LUDNOŚCI WEDŁUG WOJEWÓDZTW I PODZIAŁU ADMINISTRACYJNEGO <i>POPULATION BY VOIVODSHIP AND ADMINISTRATIVE DIVISION</i>

DANE FINANSOWE FINANCIAL DATA

I. GOSPODARKA BUDŻETOWA JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO - OGÓLEM

TABL. 1.	DOCHODY, WYDATKI I WYNIK BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO <i>LOCAL GOVERNMENT UNITS' REVENUE, EXPENDITURE AND BUDGETARY RESULT</i>
TABL. 2.	DOCHODY, WYDATKI I WYNIK BUDŻETÓW GMIN RAZEM <i>TOTAL GMINAS' REVENUE, EXPENDITURE AND BUDGETARY RESULT</i>
TABL.3.	DOCHODY, WYDATKI I WYNIK BUDŻETÓW GMIN MIEJSKICH <i>URBAN GMINAS' BUDGETS' REVENUE, EXPENDITURE AND BUDGETARY RESULT</i>
TABL.4.	DOCHODY, WYDATKI I WYNIK BUDŻETÓW GMIN MIEJSKO-WIEJSKICH <i>URBAN-RURAL GMINAS' BUDGETS' REVENUE, EXPENDITURE AND BUDGETARY RESULT</i>
TABL. 5.	DOCHODY, WYDATKI I WYNIK BUDŻETÓW GMIN WIEJSKICH <i>RURAL GMINAS' BUDGETS' REVENUE, EXPENDITURE AND BUDGETARY RESULT</i>
TABL. 6.	DOCHODY, WYDATKI I WYNIK BUDŻETÓW POWIATÓW <i>POWIATS' BUDGETS' REVENUE, EXPENDITURE AND BUDGETARY RESULT</i>
TABL. 7.	DOCHODY, WYDATKI I WYNIK BUDŻETÓW MIAST NA PRAWACH POWIATU <i>CITIES ON POWIAT STATUS' BUDGETS' REVENUE, EXPENDITURE AND BUDGETARY RESULT</i>
TABL. 8.	DOCHODY, WYDATKI I WYNIK BUDŻETÓW WOJEWÓDZTW <i>VOIVODSHIPS' BUDGETS' REVENUE, EXPENDITURE AND BUDGETARY RESULT</i>

II. DOCHODY I WYDATKI BUDŻETÓW JST - WEDŁUG WOJEWÓDZTW

TABL. 1.	DOCHODY WŁASNE I POZOSTAŁE DOCHODY BUDŻETÓW GMIN WEDŁUG WOJEWÓDZTW <i>GMINAS' BUDGETS' OWN REVENUE AND OTHER REVENUE BY VOIVODSHIP</i>
TABL. 2.	DOCHODY I WYDATKI BUDŻETÓW GMIN: MIEJSKICH, MIEJSKO-WIEJSKICH I WIEJSKICH WEDŁUG WOJEWÓDZTW <i>URBAN, URBAN-RURAL AND RURAL GMINAS' BUDGETS' OWN REVENUE AND OTHER REVENUE BY VOIVODSHIP</i>
TABL. 3.	DOCHODY BUDŻETÓW GMIN WEDŁUG RODZAJÓW I WOJEWÓDZTW <i>GMINAS' BUDGETS' REVENUE BY TYPE AND VOIVODSHIP</i>
TABL. 4.	DOTACJE CELOWE DLA GMIN WEDŁUG WOJEWÓDZTW <i>GMINAS' DESIGNATED SUBSIDIES BY VOIVODSHIP</i>
TABL. 5.	DOTACJE §§ 200 I 620 DLA GMIN OGÓLEM ORAZ GMIN: MIEJSKICH, MIEJSKO- WIEJSKICH I WIEJSKICH WEDŁUG WOJEWÓDZTW <i>TOTAL GMINAS' AND URBAN, URBAN-RURAL, RURAL GMINAS' §§ 200 I 620 SUBSIDIES BY VOIVODSHIP</i>

TABL.6.	WYDATKI BUDŻETÓW GMIN WEDŁUG RODZAJÓW I WOJEWÓDZTW <i>GMINAS' BUDGETS' EXPENDITURE BY TYPE AND VOIVODSHIP</i>
TABL. 7.	WYDATKI BUDŻETÓW GMIN W "DZIAŁE 700 - GOSPODARKA MIESZKANIOWA" WEDŁUG WOJEWÓDZTW <i>GMINAS' BUDGETS' EXPENDITURE IN "SECTION 700 - HOUSING" BY VOIVODSHIP</i>
TABL. 8.	WYDATKI BUDŻETÓW GMIN W "DZIAŁE 801 - OŚWIATA I WYCHOWANIE" WEDŁUG WOJEWÓDZTW <i>GMINAS' BUDGETS' EXPENDITURE IN "SECTION 801 - EDUCATION AND UPBRINGING" BY VOIVODSHIP</i>
TABL. 9.	WYDATKI BUDŻETÓW GMIN W "DZIAŁE 854 - EDUKACYJNA OPIEKA WYCHOWAWCZA" WEDŁUG WOJEWÓDZTW <i>GMINAS' BUDGETS' EXPENDITURE IN "SECTION 854 - EDUCATIONAL CARE" BY VOIVODSHIP</i>
TABL.10.	WYDATKI BUDŻETÓW GMIN W "DZIAŁE 900 - GOSPODARKA KOMUNALNA I OCHRONA ŚRODOWISKA" WEDŁUG WOJEWÓDZTW <i>GMINAS' BUDGETS' EXPENDITURE IN "SECTION 900 - MUNICIPAL WASTE AND ENVIROMENTAL PROTECTION" BY VOIVODSHIP</i>
TABL. 11.	WYDATKI BUDŻETÓW GMIN W "DZIAŁE 921 - KULTURA I OCHRONA DZIEDZICTWA NARODOWEGO" WEDŁUG WOJEWÓDZTW <i>GMINAS' BUDGETS' EXPENDITURE IN "SECTION 921 - CULTURE AND PROTECTION OF NATIONAL HERITAGE" BY VOIVODSHIP</i>
TABL. 12.	WYNIK FINANSOWY BUDŻETÓW GMIN ORAZ DOCHODY I WYDATKI W PRZELICZENIU NA 1 MIESZKAŃCA WEDŁUG WOJEWÓDZTW <i>GMINAS' BUDGETS' RESULT AND REVENUE AND EXPENDITURE PER CAPITA BY VOIVODSHIP</i>
TABL. 13.	DOCHODY WŁASNE I POZOSTAŁE DOCHODY BUDŻETÓW POWIATÓW WEDŁUG WOJEWÓDZTW <i>POWIATS' BUDGETS' OWN REVENUE AND OTHER REVENUE BY VOIVODSHIP</i>
TABL. 14.	DOCHODY BUDŻETÓW POWIATÓW WEDŁUG RODZAJÓW I WOJEWÓDZTW <i>POWIATS' BUDGETS' REVENUE BY TYPE AND VOIVODSHIP</i>
TABL. 15.	DOTACJE CELOWE DLA POWIATÓW WEDŁUG WOJEWÓDZTW <i>POWIATS' DESIGNATED SUBSIDIES BY VOIVODSHIP</i>
TABL. 16.	DOTACJE §§ 200 I 620 DLA POWIATÓW WEDŁUG WOJEWÓDZTW <i>POWIATS' §§ 200 I 620 SUBSIDIES BY VOIVODSHIPS</i>
TABL. 17.	WYDATKI BUDŻETÓW POWIATÓW WEDŁUG RODZAJÓW I WOJEWÓDZTW <i>POWIATS' BUDGETS' EXPENDITURE BY TYPE AND VOIVODSHIP</i>
TABL. 18.	WYDATKI BUDŻETÓW POWIATÓW W "DZIAŁE 801 - OŚWIATA I WYCHOWANIE" WEDŁUG WOJEWÓDZTW <i>POWIATS' BUDGETS' EXPENDITURE IN "SECTION 801 - EDUCATION AND UPBRINGING" BY VOIVODSHIP</i>
TABL. 19.	WYNIK FINANSOWY BUDŻETÓW POWIATÓW ORAZ DOCHODY I WYDATKI W PRZELICZENIU NA 1 MIESZKAŃCA WEDŁUG WOJEWÓDZTW <i>POWIATS' BUDGETS' RESULT AND REVENUE AND EXPENDITURE PER CAPITA BY VOIVODSHIP</i>
TABL. 20.	DOCHODY WŁASNE I POZOSTAŁE DOCHODY BUDŻETÓW MIAST NA PRAWACH POWIATU WEDŁUG WOJEWÓDZTW <i>CITIES ON POWIAT STATUS' BUDGETS' OWN REVENUE AND OTHER REVENUE BY VOIVODSHIP</i>
TABL. 21.	DOCHODY BUDŻETÓW MIAST NA PRAWACH POWIATU WEDŁUG RODZAJÓW I WOJEWÓDZTW <i>CITIES ON POWIAT STATUS' BUDGETS' REVENUE BY TYPE AND VOIVODSHIP</i>
TABL. 22.	DOTACJE CELOWE DLA MIAST NA PRAWACH POWIATU WEDŁUG WOJEWÓDZTW <i>CITIES ON POWIAT STATUS' DESIGNATED SUBSIDIES BY VOIVODSHIP</i>
TABL. 23.	DOTACJE §§ 200 I 620 DLA MIAST NA PRAWACH POWIATU WEDŁUG WOJEWÓDZTW <i>CITIES ON POWIAT STATUS' §§ 200 I 620 SUBSIDIES BY VOIVODSHIP</i>
TABL. 24.	WYDATKI BUDŻETÓW MIAST NA PRAWACH POWIATU WEDŁUG RODZAJÓW I WOJEWÓDZTW <i>CITIES ON POWIAT STATUS' BUDGETS' EXPENDITURE BY TYPE AND VOIVODSHIP</i>

- TABL. 25. WYDATKI BUDŻETÓW MIAST NA PRAWACH POWIATU W "DZIALE 801 - OŚWIATA I WYCHOWANIE" WEDŁUG WOJEWÓDZTW
CITIES ON POWIAT STATUS' BUDGETS' EXPENDITURE IN "SECTION 801 - EDUCATION AND UPBRINGING" BY VOIVODSHIP
- TABL. 26. WYDATKI BUDŻETÓW MIAST NA PRAWACH POWIATU W "DZIALE 851 - OCHRONA ZDROWIA" ORAZ W "DZIAŁACH 852 I 853 - POMOC SPOŁECZNA I POZOSTAŁE ZADANIA W ZAKRESIE POLITYKI SPOŁECZNEJ" WEDŁUG WOJEWÓDZTW
CITIES ON POWIAT STATUS' BUDGETS' EXPENDITURE ON "SECTION 851 - HEALTH CARE" AND "SECTIONS 852 AND 853 - WELFARE AND OTHER TASKS OF SOCIAL POLICY" BY VOIVODSHIP
- TABL. 27. WYDATKI BUDŻETÓW MIAST NA PRAWACH POWIATU W "DZIALE 900 - GOSPODARKA KOMUNALNA I OCHRONA ŚRODOWISKA" WEDŁUG WOJEWÓDZTW
CITIES ON POWIAT STATUS' BUDGETS' EXPENDITURE IN "SECTION 900 - MUNICIPAL WASTE AND ENVIROMENTAL PROTECTION" BY VOIVODSHIP
- TABL. 28. WYNIK FINANSOWY BUDŻETÓW MIAST NA PRAWACH POWIATU ORAZ DOCHODY I WYDATKI W PRZELICZENIU NA 1 MIESZKAŃCA WEDŁUG WOJEWÓDZTW
CITIES ON POWIAT STATUS' BUDGETS' RESULT AND REVENUE AND EXPENDITURE PER CAPITA BY VOIVODSHIP
- TABL. 29. DOCHODY BUDŻETÓW SAMORZĄDÓW WOJEWÓDZTW WEDŁUG RODZAJÓW
VOIVODSHIPS' BUDGETS' OWN REVENUE AND OTHER REVENUE BY VOIVODSHIP
- TABL. 30. DOTACJE CELOWE DLA SAMORZĄDÓW WOJEWÓDZTW
VOIVODSHIPS' DESIGNATED SUBSIDIES BY VOIVODSHIP
- TABL. 31. DOTACJE §§ 200 I 620 DLA SAMORZĄDÓW WOJEWÓDZTW WEDŁUG WOJEWÓDZTW
VOIVODSHIPS' §§ 200 I 620 SUBSIDIES BY VOIVODSHIP
- TABL. 32. WYDATKI BUDŻETÓW SAMORZĄDÓW WOJEWÓDZTW WEDŁUG RODZAJÓW
VOIVODSHIPS' BUDGETS' EXPENDITURE BY TYPE AND VOIVODSHIP
- TABL. 33. WYDATKI BUDŻETÓW SAMORZĄDÓW WOJEWÓDZTW W "DZIALE 600 - TRANSPORT I ŁĄCZNOŚĆ" ORAZ W "DZIALE 010 - ROLNICTWO I ŁOWIECTWO" WEDŁUG WOJEWÓDZTW
VOIVODSHIPS' BUDGETS' EXPENDITURE IN "SECTION 600 - TRANSPORT AND COMMUNICATION" AND "SECTION 010 - AGRICULTURE AND HINTING" BY VOIVODSHIP
- TABL. 34. WYDATKI BUDŻETÓW SAMORZĄDÓW WOJEWÓDZTW W "DZIALE 851 - OCHRONA ZDROWIA" ORAZ W "DZIALE 801 - OŚWIATA I WYCHOWANIE" WEDŁUG WOJEWODZTW
VOIVODSHIPS' BUDGETS' EXPENDITURES IN "SECTION 851 - HEALTH CARE" AND "SECTION 801 - EDUCATION AND UPBRINGING" BY VOIVODSHIP
- TABL. 35. WYNIK FINANSOWY BUDŻETÓW SAMORZĄDÓW WOJEWÓDZTW ORAZ DOCHODY I WYDATKI W PRZELICZENIU NA 1 MIESZKAŃCA WEDŁUG WOJEWÓDZTW
VOIVODSHIPS' BUDGETS' RESULT AND REVENUE AND EXPENDITURE PER CAPITA BY VOIVODSHIP

III. DOCHODY I WYDATKI BUDŻETÓW JST WEDŁUG DZIAŁÓW

LOCAL GOVERNMENT UNITS' REVENUE AND EXPENDITURE BY SECTION

- TABL. 1. WYDATKI BUDŻETÓW GMIN OGÓLEM WEDŁUG WYBRANYCH DZIAŁÓW
TOTAL GMINAS' BUDGETS' EXPENDITURE BY SELECTED SECTION
- TABL. 2. WYDATKI BUDŻETÓW GMIN MIEJSKICH WEDŁUG WYBRANYCH DZIAŁÓW
URBAN GMINAS' BUDGETS' EXPENDITURE BY SELECTED SECTION
- TABL. 3. WYDATKI BUDŻETÓW GMIN MIEJSKO-WIEJSKICH WEDŁUG WYBRANYCH DZIAŁÓW
URBAN-RURAL GMINAS' BUDGETS' EXPENDITURE BY SELECTED SECTION
- TABL. 4. WYDATKI BUDŻETÓW GMIN WIEJSKICH WEDŁUG WYBRANYCH DZIAŁÓW
RURAL GMINAS' BUDGETS' EXPENDITURE BY SELECTED SECTION

- TABL. 5. WYDATKI BUDŻETÓW GMIN OGÓLEM NA INWESTYCJE WEDŁUG WYBRANYCH DZIAŁÓW
TOTAL GMINAS' BUDGETS' EXPENDITURE ON INVESTMENT BY SELECTED SECTION
- TABL. 6. WYDATKI BUDŻETÓW GMIN MIEJSKICH NA INWESTYCJE WEDŁUG WYBRANYCH DZIAŁÓW
URBAN GMINAS' BUDGETS' EXPENDITURE ON INVESTMENT BY SELECTED SECTION
- TABL. 7. WYDATKI BUDŻETÓW GMIN MIEJSKO-WIEJSKICH NA INWESTYCJE WEDŁUG WYBRANYCH DZIAŁÓW
URBAN-RURAL GMINAS' BUDGETS' EXPENDITURE ON INVESTMENT BY SELECTED SECTION
- TABL. 8. WYDATKI BUDŻETÓW GMIN WIEJSKICH NA INWESTYCJE WEDŁUG WYBRANYCH DZIAŁÓW
RURAL GMINAS' BUDGETS' EXPENDITURE ON INVESTMENT BY SELECTED SECTION
- TABL. 9. WYDATKI BUDŻETÓW GMIN OGÓLEM WEDŁUG RODZAJÓW I WYBRANYCH DZIAŁÓW
TOTAL GMINAS' BUDGETS' EXPENDITURE BY TYPE AND SELECTED SECTION
- TABL. 10. WYDATKI BUDŻETÓW GMIN WEDŁUG WYBRANYCH DZIAŁÓW I WOJEWÓDZTW
GMINAS' BUDGETS' EXPENDITURE BY SELECTED SECTION AND VOIVODSHIP
- TABL. 11. DOCHODY BUDŻETÓW POWIATÓW WEDŁUG WYBRANYCH DZIAŁÓW
POWIATS' BUDGETS' REVENUE BY SELECTED SECTION
- TABL. 12. WYDATKI BUDŻETÓW POWIATÓW WEDŁUG RODZAJÓW I WYBRANYCH DZIAŁÓW
POWIATS' BUDGETS' EXPENDITURE BY TYPE AND SELECTED SECTION
- TABL. 13. WYDATKI BUDŻETÓW POWIATÓW WEDŁUG WYBRANYCH DZIAŁÓW I WOJEWÓDZTW
POWIATS' BUDGETS' EXPENDITURE BY SELECTED SECTION AND VOIVODSHIP
- TABL. 14. DOCHODY BUDŻETÓW MIAST NA PRAWACH POWIATU WEDŁUG WYBRANYCH DZIAŁÓW
CITIES ON POWIAT STATUS' BUDGETS' REVENUE BY SELECTED SECTION
- TABL. 15. WYDATKI BUDŻETÓW MIAST NA PRAWACH POWIATU WEDŁUG RODZAJÓW I WYBRANYCH DZIAŁÓW
CITIES ON POWIAT STATUS' BUDGETS' EXPENDITURE BY TYPE AND SELECTED SECTION
- TABL. 16. WYDATKI BUDŻETÓW MIAST NA PRAWACH POWIATU WEDŁUG WYBRANYCH DZIAŁÓW I WOJEWÓDZTW
CITIES ON POWIAT STATUS' BUDGETS' EXPENDITURE BY SELECTED SECTION AND VOIVODSHIP
- TABL. 17. DOCHODY BUDŻETÓW SAMORZĄDÓW WOJEWÓDZTW WEDŁUG WYBRANYCH DZIAŁÓW
VOIVODSHIP' BUDGETS' REVENUE BY SELECTED SECTION
- TABL. 18. WYDATKI BUDŻETÓW SAMORZĄDÓW WOJEWÓDZTW WEDŁUG WYBRANYCH DZIAŁÓW
VOIVODSHIP' BUDGETS' EXPENDITURE BY SELECTED SECTION

IV. GOSPODARKA BUDŻETOWA ZAKŁADÓW BUDŻETOWYCH, GOSPODARSTW POMOCNICZYCH, FUNDUSZY CELOWYCH I ŚRODKÓW SPECJALNYCH W LATACH 2003 – 2010

FINANCIAL ECONOMY OF BUDGETARY ENTERPRICES, SUBSIDIARY UNITS, DESIGNATED FUNDS AND SPECIAL FUNDS IN 2003-2010

- TABL. 1. PRZYCHODY I WYDATKI ZAKŁADÓW BUDŻETOWYCH GMIN WEDŁUG WOJEWÓDZTW
GMINAS' BUDGETARY ENTERPRICES' INCOMES AND EXPENDITURE BY VOIVODSHIP
- TABL. 2. PRZYCHODY I WYDATKI ZAKŁADÓW BUDŻETOWYCH POWIATÓW WEDŁUG WOJEWÓDZTW
POWIATS' BUDGETARY ENTERPRICES' INCOMES AND EXPENDITURE BY VOIVODSHIP

TABL. 3.	PRZYCHODY I WYDATKI ZAKŁADÓW BUDŻETOWYCH MIAST NA PRAWACH POWIATU WEDŁUG WOJEWÓDZTW <i>CITIES ON POWIAT STATUS' BUDGETARY ENTERPRICES' INCOMES AND EXPENDITURE BY VOIVODSHIP</i>
TABL. 4.	PRZYCHODY I WYDATKI ZAKŁADÓW BUDŻETOWYCH SAMORZĄDÓW WOJEWÓDZTW <i>VOIVODSHIP' LOCAL GOVERNMENT BUDGETARY ENTERPRICES' INCOMES AND EXPENDITURE</i>
TABL. 5.	PRZYCHODY I WYDATKI GOSPODARSTW POMOCNICZYCH GMIN WEDŁUG WOJEWÓDZTW <i>GMINAS' SUBSIDIARY UNITS' INCOMES AND EXPENDITURE BY VOIVODSHIP</i>
TABL. 6.	PRZYCHODY I WYDATKI GOSPODARSTW POMOCNICZYCH POWIATÓW WEDŁUG WOJEWÓDZTW <i>POWIATS' SUBSIDIARY UNITS' INCOMES AND EXPENDITURE BY VOIVODSHIP</i>
TABL. 7.	PRZYCHODY I WYDATKI GOSPODARSTW POMOCNICZYCH MIAST NA PRAWACH POWIATU WEDŁUG WOJEWÓDZTW <i>CITIES ON POWIAT STATUS' SUBSIDIARY UNITS' INCOMES AND EXPENDITURE BY VOIVODSHIP</i>
TABL. 8.	PRZYCHODY I WYDATKI GOSPODARSTW POMOCNICZYCH SAMORZĄDÓW WOJEWÓDZTW <i>VOIVODSHIP' SUBSIDIARY UNITS' INCOMES AND EXPENDITURE BY VOIVODSHIP</i>
TABL. 9.	FUNDUSZE CELOWE JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO – RAZEM <i>LOCAL GOVERNMENTS' DESIGNATED FUNDS - TOTAL</i>
TABL. 10.	FUNDUSZE CELOWE GMIN <i>GMINAS' DESIGNATED FUNDS</i>
TABL. 11.	FUNDUSZE CELOWE POWIATÓW <i>POWIATS' DESIGNATED FUNDS</i>
TABL. 12.	FUNDUSZE CELOWE MIAST NA PRAWACH POWIATU <i>CITIES ON POWIAT STATUS' DESIGNATED FUNDS</i>
TABL. 13.	FUNDUSZE CELOWE WOJEWÓDZTW <i>VOIVODSHIP' DESIGNATED FUNDS</i>
TABL. 14.	PRZYCHODY I WYDATKI ŚRODKÓW SPECJALNYCH GMIN WEDŁUG WOJEWÓDZTW <i>GMINAS' SPECIAL FUNDS' INCOMES AND EXPENDITURE BY VOIVODSHIP</i>
TABL. 15.	PRZYCHODY I WYDATKI ŚRODKÓW SPECJALNYCH POWIATÓW WEDŁUG WOJEWÓDZTW <i>POWIATS' SPECIAL FUNDS' INCOMES AND EXPENDITURE BY VOIVODSHIP</i>
TABL. 16.	PRZYCHODY I WYDATKI ŚRODKÓW SPECJALNYCH MIAST NA PRAWACH POWIATU WEDŁUG WOJEWÓDZTW <i>CITIES ON POWIAT STATUS' SPECIAL FUNDS' INCOMES AND EXPENDITURE BY VOIVODSHIP</i>
TABL. 17.	PRZYCHODY I WYDATKI ŚRODKÓW SPECJALNYCH SAMORZĄDÓW WOJEWÓDZTW <i>VOIVODSHIP' LOCAL GOVERNMENTS' SPECIAL FUNDS' INCOMES AND EXPENDITURE BY VOIVODSHIP</i>

V. RACHUNEK DOCHODÓW WŁASNYCH - WEDŁUG SZCZEBLI JST W LATACH 2003 – 2010

	<i>OWN REVENUES ACCOUNT – BY LOCAL GOVERNMENT UNITS' LEVEL IN 2003-2010</i>
TABL. 1.	PRZYCHODY I WYDATKI RACHUNKU DOCHODÓW WŁASNYCH GMIN WEDŁUG WOJEWÓDZTW <i>GMINAS' OWN REVENUE ACCOUNT' INCOMES AND EXPENDITURE BY VOIVODSHIP</i>
TABL. 2.	PRZYCHODY I WYDATKI RACHUNKU DOCHODÓW WŁASNYCH POWIATÓW WEDŁUG WOJEWÓDZTW <i>POWIATS' OWN REVENUE ACCOUNT' INCOMES AND EXPENDITURE BY VOIVODSHIP</i>

- TABL. 3. PRZYCHODY I WYDATKI RACHUNKU DOCHODÓW WŁASNYCH MIAST NA PRAWACH POWIATU WEDŁUG WOJEWÓDZTW
CITIES ON POWIAT STATUS' OWN REVENUE ACCOUNT' INCOMES AND EXPENDITURE BY VOIVODSHIP
- TABL. 4. PRZYCHODY I WYDATKI RACHUNKU DOCHODÓW WŁASNYCH SAMORZĄDÓW WOJEWÓDZTW
VOIVODSHIP' LOCAL GOVERNMENTS' OWN REVENUE ACCOUNT' INCOME AND EXPENDITURE BY VOIVODSHIP

VI. PRZYCHODY I ROZCHODY JST
LOCAL GOVERNMENT UNITS' INCOME AND OUTGOING

- TABL.1. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PRZYCHODÓW I ROZCHODÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO – RAZEM
SOURCES OF LOCAL GOVERNMENTS' INCOME AND OUTGOING - TOTAL
- TABL.2. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PRZYCHODÓW I ROZCHODÓW GMIN
SOURCES OF GMINAS' INCOME AND OUTGOING
- TABL.3. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PRZYCHODÓW I ROZCHODÓW POWIATÓW
SOURCES OF POWIATS' INCOME AND OUTGOING
- TABL.4. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PRZYCHODÓW I ROZCHODÓW MIAST NA PRAWACH POWIATU
SOURCES OF CITIES ON POWIAT STATUS' INCOME AND OUTGOING
- TABL.5. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PRZYCHODÓW I ROZCHODÓW WOJEWÓDZTW
SOURCES OF VOIVODSHIP' INCOME AND OUTGOING

VII. ZOBOWIĄZANIA JST
LOCAL GOVERNMENT UNITS' LIABILITY

- TABL. 1. ZOBOWIĄZANIA JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG TYTUŁÓW DŁUŻNYCH
LOCAL GOVERNMENTS' LIABILITY BY TYPES OF DEBT
- TABL. 2. ZOBOWIĄZANIA GMIN WEDŁUG TYTUŁÓW DŁUŻNYCH
GMINAS' LIABILITY BY TYPES OF DEBT
- TABL. 3. ZOBOWIĄZANIA POWIATÓW WEDŁUG TYTUŁÓW DŁUŻNYCH
POWIATS' LIABILITY BY TYPES OF DEBT
- TABL. 4. ZOBOWIĄZANIA MIAST NA PRAWACH POWIATU WEDŁUG TYTUŁÓW DŁUŻNYCH
CITIES ON POWIAT STATUS' LIABILITY BY TYPES OF DEBT
- TABL. 5. ZOBOWIĄZANIA SAMORZĄDÓW WOJEWÓDZTW WEDŁUG TYTUŁÓW DŁUŻNYCH
VOIVODSHIP' LIABILITY BY TYPES OF DEBT

VIII. SAMORZĄDOWE ZAKŁADY BUDŻETOWE
LOCAL GOVERNMENTS' BUDGETARY ENTERPRICES

- TABL. 1. PRZYCHODY I KOSZTY GMINNYCH SAMORZĄDOWYCH ZAKŁADÓW BUDŻETOWYCH WEDŁUG WOJEWÓDZTW
GMINAS' BUDGETARY ENTERPRICES INCOME AND COST BY VOIVODSHIP
- TABL. 2. PRZYCHODY I KOSZTY POWIATOWYCH SAMORZĄDOWYCH ZAKŁADÓW BUDŻETOWYCH WEDŁUG WOJEWÓDZTW
POWIATS' BUDGETARY ENTERPRICES INCOME AND COST BY VOIVODSHIP
- TABL. 3. PRZYCHODY I KOSZTY SAMORZĄDOWYCH ZAKŁADÓW BUDŻETOWYCH MIAST NA PRAWACH POWIATU WEDŁUG WOJEWÓDZTW
CITIES ON POWIAT STATUS' BUDGETARY ENTERPRICES INCOME AND COST BY VOIVODSHIP
- TABL. 4. PRZYCHODY I KOSZTY WOJEWÓDZKICH SAMORZĄDOWYCH ZAKŁADÓW BUDŻETOWYCH WEDŁUG WOJEWÓDZTW
VOIVODSHIP' BUDGETARY ENTERPRICES INCOME AND COST BY VOIVODSHIP

**OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH I SKRÓTÓW
UŻYWANYCH W PUBLIKACJI**
SYMBOLS AND ABBREVIATIONS USED IN PUBLICATION

Znaki umowne
Symbols

Kreska (–)	- zjawisko nie wystąpiło. <i>magnitude zero.</i>
Zero: (0)	- zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5. <i>magnitude not zero, but less than 0,5 of a unit.</i>
(0,0)	- zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05. <i>magnitude not zero, but less than 0,05 of a unit.</i>
Kropka (.)	- zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych. <i>data not available or not reliable.</i>
Znak x	- wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe. <i>not applicable.</i>
Znak *	- oznacza, że dane zostały zmienione w stosunku do już opublikowanych. <i>data revised.</i>
Znak #	- oznacza, że dane nie mogą być opublikowane ze względu na konieczność zachowania tajemnicy statystycznej w rozumieniu ustawy o statystyce publicznej. <i>data may not be published due to the necessity of maintaining statistical confidentiality in accordance with the Law on Public Statistics.</i>
„W tym” „Of which”	- oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy. <i>indicates that not all elements of the sum are given.</i>

Skróty
Abbreviations

tys.	= tysiąc
<i>thous.</i>	<i>thousand</i>
mln	= milion
	<i>million</i>
mld	= miliard
	<i>billion</i>
zł	= złoty
<i>zl</i>	<i>zloty</i>
BDL	Bank Danych Lokalnych GUS <i>Local Data Bank CSO</i>
CIT	Podatek dochodowy od osób prawnych <i>Corporate income tax</i>
GUS	Główny Urząd Statystyczny
<i>CSO</i>	<i>Central Statistical Office</i>
JST	Jednostka samorządu terytorialnego <i>Local government unit</i>
PIT	Podatek dochodowy od osób fizycznych <i>Personal income tax</i>
PKB	Produkt krajowy brutto
<i>GDP</i>	<i>Gross domestic product</i>
UE	Unia Europejska
<i>EU</i>	<i>European Union</i>

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła
When publishing CSO' data – please indicate source